ANTONII STÖRCK,

SACRÆ, CÆSAR., REG., APOST. MAJESTATIS CONSILIARII AULICI, ARCHIATRI, ET IN NOSOCOMIO CIVICO PAZMARIANO PHYSICI,

ANNUS MEDICUS SECUNDUS,

QUO SISTUNTUR

OBSERVATIONES

CIRCA

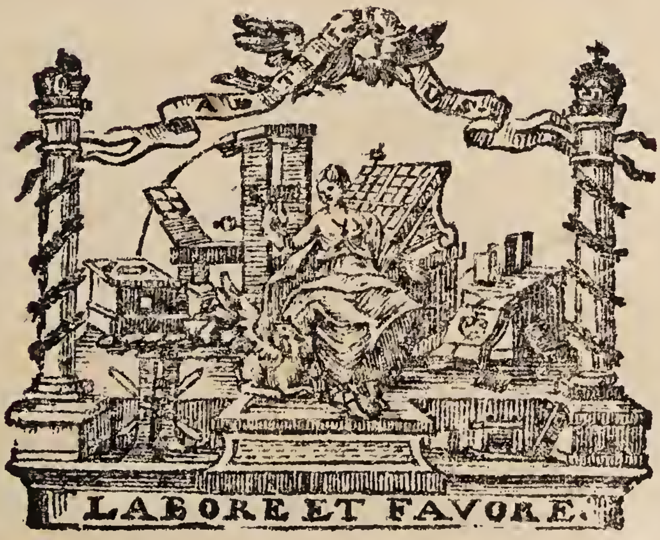
MORBOS ACUTOS ET CHRONICOS,

ADJICIUNTURQUE

EORUM CURATIONES,

ET QUÆDAM

ANATOMICÆ CADAVERUM SECTIONES.

VINDOBONÆ,

TYPIS JOANNIS THOMÆ TRATTNER, Cæs. Reg. Majest. Aulæ Typographi.

MDCCLXI.

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30543629

VIRO

ILLUSTRISSIMO

GERARDO

L.B. VAN SWIETEN,

AUGUSTISSIMI IMPERATORIS
ET IMPERATRICIS A CONSILIIS,
ARCHIATROR. COMITI, BIBLIOTHECÆ
AUGUSTÆ PRÆFECTO, INCLYT. FACULT. MEDIC.
VIENN. PRÆSIDI PERPETUO, NEC NON ACADEMIÆ
REG. SCIENT., ET CHIR. PARIS., INSTITUT.
BONONIENS., ET LITER. INCOGNITOR.
MEMBRO &c.

Has pagellas dedicat

ANT. STÖRCK.

VIR ILLUSTRISSIME!

Ea omnia ex TE ſolo proficiſcuntur, quæ ego habeo, queis fruor.

Dum enim noviſti, me, per plures annos diu noctuque numero-

ſiſſimos inter ægros verſatum, artem ſalutarem rite addidiciſſe, atque eandem uſu multiplici comprobaſſe; dum vidiſti, multos ægros, partim juſſu NOSTRÆ AUGUSTÆ, *partim TUA benevolentia mihi concreditos, ex periculoſiſſimis morbis mea ope eſſe ereptos; & demum dum & TUIS & aliorum experien-*

tiis

tiis certus fuiſti, tentamina nova, quæ circa cicutam *inſtitui, miſero humano generi eſſe admodum utilia, ſalutaria, eaque promereri quoddam præmium, effeciſti (innato* TUO *erga bonos favore) ut* SACRATISSIMÆ MAJESTATES *me in Archiatrorum numerum ſuſceperint.*

Dignitas profecto! qua in re medica major non exiſtit.

Ut autem mihi amplus artem exercendi & ægros obſervandi campus ſemper ſupereſſet, impetraſti a CLEMENTISSIMA NOSTRA AUGUSTA *(quod ego ex* TE *demiſſe & ardenter flagitavi)*

gitavi) ut noſocomii mei curam deinceps quoque conſervarem, & ægris, dum officium aulicum admittit, facerem medicinam.

An majora? an utiliora mihi potuiſſes præſtare?

Sane!

Sane! TIBI VIR ILLUSTRISSIME Artem, TIBI honorem debeo, & omne id, quo datur vita.

Patere igitur! ut Patrem meum TE compellem; nam paterne mecum egiſti, & agis adhucdum; Patere! ut has pagellas, meque totum pro tantis beneficiis in æternæ gratitudi-

nis monumentum TIBI dem & conſecrem.

Verum ne Te unquam eorum, quæ in me contuliſti, poſſit pœnitere, promitto TIBI ſancte: me id facturum ſemper, quod viri boni, honeſti, ſeduli, & artis periti officium expoſcit.

Vale

Vale VIR ILLUSTRISSIME! Vale diu! & me TUIS gratiis, quæ & futuros vitæ dies beatos reddere poſſunt, ulterius fovere, & protegere non deſiſte.

PRÆFATIO.

Prodit ſecundus annus medicus, qui ea iterum fideliter recenſet, quæ a primo menſis Julii 1759. usque ad ultimum menſis Junii 1760. circa ægros, in meo noſocomio decumbentes, acta ſunt.

Ordo ſervatur idem, qui in anno priori.

Promiſi olim, me has obſervationes omni anno continuaturum, quoniam plurimi ac rariſſimi caſus (etenim omnis generis, ætatis, & ſexus ægri in hoc noſocomium

mium ſuſcipiuntur) mihi quotidie obveniunt.

Verum nunc munere aulico impedior, quo minus noſocomii ægris omni tempore, quo neceſſitas exigit, adeſſe poſſim; Junctus propterea mihi eſt collega Dominus *Henricus J. Collin*, vir in ſcientia medica profundus, labore indefeſſus, obſervatione fidus, qui hoc opus in poſterum elaborabit, & edet in lucem.

Circa morbos difficiles & arduos noſtras mentes ſemper conferimus, ut negligatur nihil, quod ægris prodeſſet.

Hac ratione ſperamus, noſtros labores Miſeris fore ſalutares, nec diſplicituros orbi litterato.

DE
MORBIS ACUTIS.

MENSIS JULIUS 1759.

Morbo acuto ſexcenti ſeptuaginta & quatuor ægri hoc anno in noſocomio decubuerunt; quinquaginta & duo inde mortui ſunt; reliqui omnes convaluere.

Febris acuta ſimplex multos menſe Julio detinuit.

Symptomata autem erant levia: Exiguus ſolummodo capitis dolor, ſitis mediocris, ſicca tuſſicula, & febris admodum mitis obſervabantur.

Lingua fuit plerumque alba, oculi vivaces, raro turbidi, reſpiratio naturali fere æqualis, cutis mollis.

Alvus,

Alvus, bonæ conſiſtentiæ & coloris, fere quotidie ſponte prodiit. Urinæ ſub initium fuerunt ruffæ; finiente tertio morbi die turbidæ, & quarto die poſuerunt ſedimentum copioſum, album, glutinoſum (quale calculo laborantibus commune eſt.)

Sæpiſſime quarto die ortus eſt copioſus ſudor per univerſum corpus, & deſiit tunc febris, & urinæ ſenſim naturales factæ ſunt.

Si autem quarto die ſudor nullus obſervatus fuit, tunc urinæ continuarunt craſſum ponere ſedimentum, & ſeptimo die citra omnem ſenſibilem evacuationem ægri a febre liberati ſunt, & vires ſuas brevi recuperarunt.

Ultra ſeptimum diem febris acuta ſimplex nunquam duravit.

Tres tantum hoc menſe ægri fuerunt, quibus ſeptimo die miliaria alba eruperunt. Nihilominus & his eodem die febris ceſſavit, cæperunt redire vires, viguit appetitus, & omnis actio, & functio; uti iis, in quibus talia non contigerunt.

Undecimo die miliaria fere omnia conciderunt, & epidermis dein in ſquammas abiit.

Alia exanthemata hoc menſe in Noſocomio viſa non ſunt.

Cura,

Curatio fuit facillima, etenim præter infuſa, vel decocta diluentia, pauco nitro, & melle miſta, nullum fere medicamentum requirebatur.

Quibus tuſſis paulo moleſtior fuit, his decocta ex radice alth., fol. alth., malv., verbaſc. &c. addito ſtibio diaphoretico non abluto, & ſyrupo alth. vel flor. rhæad. aut melle puro, quandoque oxymelle ſimplici, optime conduxerunt.

Subinde ob inanem Tuſſim veſperi exhibebatur uncia una ſyrupi diacodii.

Aliqui habuerunt pulſum debilem, & mollem, atque hos miſtura N. 1. erexit, reſtituit.

Acuta febre hoc menſe nullus eſt mortuus; omnes brevi convaluerunt, neque ullus in alium morbum incidit, aut paſſus eſt recidivam.

MENSIS AUGUSTUS 1759.

Febris acuta fuit adhuc mitior, quam menſe præcedente, nulla omnino exanthemata obſervata ſunt. Curatio ſimpliciſſima omnibus ſatisfecit.

Tenuia carnium juſcula, infuſa foliorum ſcabioſæ, veronicæ, hederæ terreſtris &c., aliquoties per diem calide hauſta, omnem ſcopum abſolverunt.

MENSIS SEPTEMBRIS 1759.

Multi febre continua putrida decubuerunt.

Omnes ingentes capitis dolores, ſitim magnam, pectoris oppreſſionem, & aurium tinnitum conquerebantur.

Pulſus fuit multum febrilis, raro autem inæqualis, aut intermittens, lingua ſubfuſca, humida, oculi turbidi, facies rubra, cutis viſcido ſudore madida.

Quidam delirarunt, quidam fuerunt ſoporoſi, nec ad rogata reſponderunt.

Vires vix non in omnibus erant dejectæ. Urinæ prodierunt ſubruffæ.

Alvus quibusdam fuit immorigera, & non prodiit, niſi enemate, aut ſuppoſitorio ſollicitata.

Quidam vero quotidie depoſuerunt alvum pultaceam, valde fætidam.

A principio morbi usque ad quintum, ſextum, ſeptimumve diem ſymptomata omnia ſine omni prorſus mutatione perſtiterunt; tandem absque notabili turbatione remiſere & ortæ ſunt parotides admodum duræ, dolentes.

His apparentibus deſiit febris continua, & hujus loco multis ſupervenit febris quotidiana intermittens, paucis tertiana.

Hæc

Hæc binis, ternisque a paſtu horis incepit cum vehementi horripilatione, totum corpus, & præſertim oſſa, & tendines permeante. Poſt medium horæ quadrantem ſequebatur calor, & pulſus valde celer, dein delirium, enormis capitis dolor, & nox inquieta, inſomnis; unde vires proſternebantur, & ægri iterum pejus habuerunt.

Tempore matutino pulſus fuit omnino naturalis; raro autem hi ægri ſub finem paroxyſmi ſudarunt.

Quidam fuere, qui quidem manifeſtos paroxyſmos experti non ſunt, verum quotidie ſtata hora absque horripilatione cœperunt languere, angi.

Pulſus tunc erat parvus, contractus, non tamen motu febrili exagitatus, & noctes fuerunt inquietæ, vigiles.

Urina ſub initium languoris fuit pallida, dein vero craſſa, fœtida, & lateritium poſuit ſedimentum.

Septem ægris, remittente circa ſeptimum morbi diem febre continua, proruperunt miliaria alba, & tunc his nullæ parotides comparuerunt.

Pomeridiana tamen horripilatio, dein calor, & febris exacerbatio hos quoque ægros, pro-

ſtantibus licet miliaribus, æque divexarunt, ac illos, quibus parotides ortæ ſunt.

Mala quamvis ſymptomata ab initio ad finem usque hos ægros fuerint comitata, eſt tamen tantum unicus, qui ſuccubuit, & hic ſemper fuit valde debilis, ſoporoſus, pulſum habuit exilem, inæqualem, intermittentem, faciem fuſcam, linguam tremulam, plumbeam, oculos torvos, fulvos, urina fuit ſemper pallida, inodora, alvus viridis, fætidiſſima, ardens, frequens, debilitans &c.

Curatio ſimpliciſſima ſuffecit.

Remedia diluentia, leviter ſtimulantia, putredini reſiſtentia, omne obſtaculum removerunt.

Serum lactis vinoſum N. 2. miſtura N. 1. claretum N. 3. &c. ægris grata erant, & plurimum profuerunt.

Quos tuſſis multum divexavit, hos decocta emollientia, reſolventia, expectorantia, juverunt; ut & hauſtus oleoſus paregoricus, omni veſpera exhibitus.

Soporosos veſicantia erexerunt; noctes turbatas ſyrupus diacodii quietas reddidit.

Dum febris continua deſiit, & apparuerunt parotides, dumque acceſſit febris quotidiana, aut tertiana, plerumque brevi ad corticem peruvianum confugiendum erat; ſecus repetiti pa-

roxyſmi

roxyſmi ægros valde debilitarunt, & parotidum reſolutionem, aut ſuppurationem retardarunt, aut penitus impedivere.

Ad parotides externe adponebantur cataplasmata, aut formenta emollientia, reſolventia, diſcutientia.

In quinque ſolummodo ægris benigna reſolutio ſecuta eſt; plerumque hi tumores ſuppurando conſumpti ſunt.

Dum, ſuppreſſa febre intermittente, a cortice peruviano ilico abſtinebatur, ægri languerunt, & parotides longo tempore manſerunt duræ, & ægris vehementes dolores excitarunt.

Si autem corticis peruviani uſus continuatus fuit, tunc ſexto, ſeptimove die fluctuatio percepta eſt, & dein brevi parotides ruptæ ſunt, & boni puris magna quantitas prodiit.

Arte chirurgica nunquam aperti ſunt hi abſceſſus, ſed eousque fomentis & cataplasmatibus emolliti, donec ſponte rupti fuerunt.

Si rupta eſt cutis, antequam omnis durites in pus abivit, tunc ſanatio tarda, & difficilior fuit, & reliquiæ ſuppurantibus non facile conſumptæ ſunt, & ortum eſt ſæpe ulcus ſordidum, quod in ſinus, & fiſtulas degeneravit; unde aliquot ſeptimanæ quandoque ad integram curationem requirebantur.

Nihilominus licet omnia brevi tempore ad ſuppurationem fuerint redacta, utile tamen erat ægris ulcus tale per decem, aut quatuordecim dies apertum relinquere, ut hac ratione fonticuli inſtar omne impurum ex ſanguine ſepararetur.

Quamdiu tale ulcus clauſum non eſt, tamdiu cortice peruviano utendum fuit, hoc ſi neglectum eſt, pus bonum eſſe illico ceſſavit.

Verum drachma dimidia omni trihorio exhibita, tunc ſuffecit.

Præterea quoque corpus nutrientibus parca quidem doſi, ſed repetitis vicibus, reficiendum erat.

Serum lactis vinoſum, aut decoctum hordei, addito vino generoſo auſtriaco, & pauco ſucco citri, & ſyrupo de cinnamomo, ut gratum fieret, ſimilibus ægris multum conduxerunt.

Ulcera ex parotidibus orta quandoque omnibus medicamentis reſtiterunt, & vicinas partes arroſerunt; quamprimum autem lintea carpta, infuſo cicutæ madida, aliquoties per diem his impoſita ſunt, tunc mox omnis ſordities diſparuit, labia coierunt, & firma brevi cicatrix formata eſt.

Septem ægris, quibus miliaria proruperunt, febris intermittens cortice peruviano quoque fugari

gari debuit; & per aliquot dies ad vires conſervandas, & augendas, & ad recidivam præcavendam, eodem remedio pergendum fuit.

Quarto ab eruptione die cœperunt miliaria exſiccari, ſeptimo diſparuerunt omnia, & epidermis ſeceſſit.

Bini ægri, quibus parotides benigna reſolutione diſſipatæ ſunt, inſequente bilioſa diarrhæa, ſanitatem obtinuerunt.

Reliqui autem tres abſque ulla ſenſibili evacuatione integre convaluerunt, & ſani aliquamdiu retinebantur in noſocomio, ut certus eſſem: an nulla contingeret recidiva.

MENSIS OCTOBRIS 1759.

Admodum numeroſi erant ægri, qui hoc menſe febre acuta in noſocomio decubuerunt.

Tuſſis fere omnibus moleſta fuit.

Morbus incepit levi horripilatione, repetitis vicibus redeunte; dein ſequebatur calor, dolor capitis, ſitis, membrorumque debilitas, & ciborum inappetentia.

Multi vagos ſimul per artus dolores, & in pectore tenſiones conqueſti ſunt.

Cauſa mali plerumque ex impedita tranſpiratione orta eſt; etenim tempus erat inconſtans, aër humidus, & frigidus.

Qui ſtatim in principio ſeſe oppoſuerunt, & diluentibus, atque regimine moderate calido tranſpirationem revocarunt, ii intra binos ternosve dies leni ſudore, aut urina craſſa, lateritia, judicati.

Neceſſe autem tunc fuit, ut probe ſe contra aëris injurias, & viciſſitudines munirent, ſecus idem morbus rediit, & valde pertinaces egit radices.

Qui ſub initium levia ſymptomata flocci fecerunt, neglexeruntque debita remedia, ii quotidie in pejus ruerunt, vires magis dejectæ ſunt, caput vehementius doluit, rubuerunt oculi, aures tinnitu, & ſuſurro afficiebantur, reſpiratio facta eſt difficilis, tuſſis frequentior, defatigans, orti ſunt in thorace dolores pungentes, locum omni momento variantes, tenſiones dolentes, ſcapulas, & totum thoracem occuparunt, intumuit ventriculus, tenſa ſunt hypocondria, nec præ dolore adtactum tulerunt.

Quibusdam violentia tuſſis fæces & urina contra voluntatem propellebantur, quibusdam tuſſi eductum eſt ſputum tenue, ſpumoſum, multo ſanguine miſtum, inflata eſt facies atque totum caput, & cor cœpit palpitare. Pul-

Pulſus fuit plerumque multum febrilis, ſitis magna, urina fere naturalis cum nubecula in medio ſuſpenſa, aut fundum petente; alvus quibusdam erat clauſa et valde dura, quibusdam vero liquida, glutinoſa, quandoque ſpumoſa, cereviſiæ fermento haud abſimilis.

Curatio pro ratione Symptomatum, temporis, & temperamenti debuit inſtitui.

Quidam plethorici pulſum habuerunt durum, valde plenum, reſpirationem anheloſam, tuſſiculam brevem, valde ſuppreſſam.

His venæ ſectio repetita maximum levamen attulit; etenim mox pulſus fuit liberior, reſpiratio fere naturalis, & tuſſis pleno pectore peragi potuit.

Infuſum florum rhæados, edulcoratum melle, & addito pauco nitro, ſputum impactum mox mobile reddidit, & eduxit; unde tales ægri intra aliquot dies a morbo, qui ſub initium valde periculoſus videbatur, facile liberati ſunt.

Intra parietes in moderato aëris calore aliquo tempore ſe continere debuerunt hi ægri, ne ex aëris frigiditate recidivam ſuſciperent.

Qui vero liberius reſpirarunt, & nec plenum, nec durum, nec ſuppreſſum pulſum habuerunt, iis vena ſecta non eſt, quoniam (uti

multiplici experimento conſtitit) ſanguis, hac ratione demtus, vim naturæ debilitavit, & materiæ morboſæ coctionem, ſputique maturationem retardavit, impedivit, & hoc modo ægros in periculum vitæ conjecit, vel morbi dies prolongavit.

Cum igitur pulſus nec nimis fortis, nec nimium debilis fuit, naturæ totum fere negotium relinqui poterat.

Infuſa florum ſambuci, rhæados, verbaſci, radicis fæniculi, herbæ hederæ terreſtris, Veronicæ, agrimoniæ, addito oxymelle ſimplici, & ſtibio diaphoretico non abluto, ſæpius per diem hauſta, brevi magnum levamen adtulerunt, & ſputa cœperunt prodire, quibus ſimiles ægri intra aliquot dies convaluerunt.

Si vero his lingua fuit valde ſicca, & fauces aſperæ, atque vox rauca, tuſſisque ferina, tunc decoctum emolliens N. 4. ex omnibus maxime conduxit.

Quandoque tamen ante ſeptimum aut nonum diem nulla ſputa comparuerunt, urinæ manſerunt crudæ, & noctes ob irritam, & frequentem tuſſim fuere inquietæ, inſomnes.

Qua de cauſa, ut omni veſpertino tempore paregoricum ex maſſa pilularum de cynogloſſo, vel de ſtyrace, aut Syrup. diacod. papav. albi,

bi, aut hauſtu oleoſo cum grano j vel ji. opii, his præberetur, neceſſe fuit.

Subinde tamen paregoricum veſpertinum per epicraſim datum meliores effectus præſtitit, quam deglutitum unico hauſtu.

Unde Miſtura N. 5. quietum ſomnum conciliavit.

Dum ſputum cœpit prodire, erat id glutinoſum, mucoſum, tenax; dein magis craſſum, ſubflavum; demum puri ſimillimum, quo per unam, alteramve ſeptimanam rite procedente, integra ſanitas rediit

Sæpe autem tempore veſpertino exarcerbata eſt febris cum levi horrore, acceſſit major ſitis, pectoris anguſtia, raucedo, tuſſis magis ſicca, ſitus corporis valde inquietus, & genæ rubuerunt, quandoque ſupervenit delirium.

Calorem vero maximum ægri conquerebantur circa pedum extremitates, in vola manuum, & in capite.

Emulſum paregoricum nitroſum N. 6. circa tempus ſimilium exacerbationum exhibitum, omnia ſymptomata pulchre mitigavit.

Verum multorum ventriculus a ſimili emulſo gravabatur, inflata ſunt hypocondria, & haud raro orti ſunt dolores colici, præſertim in iis ægris, qui pectus habuerunt admodum ſiccum,

& vo-

& vocem raucam, unde tunc miſtura N. 7. emulſis præferenda fuit, & magis conduxit.

Dum obſervavi hos paroxyſmos veſpertinos vehementes fieri, & ægros debilitari, tentavi corticem peruvianum præter alia remedia ſuperius memorata, verum paroxyſmi inde nequaquam facti ſunt mitiores

Nec tamen cortex coctionem impedivit, nec ægris, repetitis licet vicibus magna doſi exhibitus, nocuit.

Erant ægri, quorum pulſus erat mollis, debilis, neque tamen tantæ pulmonum infarctionis aut inflamationis ſigna obſervabantur, ut pulſus mollities ac debilitas potuerit inde deduci; naturæ igitur vires defecerunt.

Qua propter præter infuſa, & decocta, ſuperius deſcripta, medicamenta leniter ſtimulantia poſtulabantur.

Unde his ſub finem infuſionis, aut decoctionis addita eſt proportionata quantitas radicis ſerpentariæ virginianæ, contrajervæ, angelicæ, vel herbæ hyſſopi, hyperici, ruthæ, rorismarini. &c.

Quandoque tamen omnium optimos his in caſibus effectus præſtitit miſtura N. 8. Ex qua ter, aut quater per diem data fuit uncia dimidia.

Hac

Hac ratione & vires conſervatæ ſunt, & ſputa bene cocta, & copioſa prodierunt, & ſenſim febris evanuit, atque ægri convaluerunt.

Quidam ex his ægris, prodeuntibus licet copioſis ſputis, nullum levamem habuerunt; fuerunt ſoporoſi, frequenter delirarunt, pectoris anguſtiam, pondus, & ingratam titilationem ſunt conqueſti.

Veſicantia ſuris applicata ſoporem diſpulerunt; quoniam vero ſputa facile egeſta ſunt, & nulla alia indicatio magis urſit, hinc prioribus medicamentis continuatum eſt.

Quo contigit, ut decimo ſeptimo die, aut vigeſimo, quandoque vigeſimo quarto miliaria alba copioſiſſima in conſpectum venerint, & tunc omnis febris deſiit, ſputa tamen rite procedere continuarunt, & reliqua omnia mala ſymptomata eodem tempore diſparuerunt, neque magna turbatio hanc exanthematum eruptionem præceſſit.

Mox rediit appetitus, vires indies increverunt; nihilominus remediis expectorantibus ſine intermiſſione adhucdum opus fuit.

Nec ſimilium exanthematum magna ratio habenda fuit; etenim ægri per plures horas ſine ulla moleſtia extra lectum eſſe potuerunt, neque bonum erat ſudorem promovere, ſputa enim

nim inde ſubpreſſa ſunt, & ægrorum vires imminutæ.

Lenem tamen tranſpirationem conſervare, ſemper neceſſe fuit, hac enim impedita tuſſis ſuit violentior & pulſus magis agitatus, æger anxius.

Unde ab aëre flante per portam, vel rimam anguſtam, & ægrum immediate allambente ſummopere cavendum erat.

Ex ſexaginta aliquot ægris, qui febre acuta effecti in noſocomio hoc menſe decubuerunt, binæ tantum erant vetulæ, quæ non evaſerunt, & hoc vel ideo, quoniam earum vires adeo debiles fuerunt, ut ſputa, quamvis cocta & mobilia ejicere non valuerint.

Qui ex morbo adhuc debiles aëri frigido ſeſe nimis cito expoſuere, ii facile iterum tuſſi correpti ſunt, & in priorem morbum inciderunt.

Multis ceſſante tuſſi, & febre manſit continuus vomendi conatus, appetitus cum horrore deletus, & pondus in ventriculo, & erat hoc in iis plerumque ægris, qui durante morbo magnam ſputorum copiam deglutiverunt.

Simili in caſu miſtura N. 9. alvum admodum glutinoſam eduxit, & hac ratione plurimis reſtituit appetitum, & ventriculi pondus abſtulit.

Quan-

Quandoque tamen data hac miſtura No. 9. manſit adhuc ventriculi pondus, & continuus vomendi conatus, neque hæc ſymptomata ceſſarunt, quamvis iteratis vicibus purgans fuerit exhibitum; quare tunc vomitorio opus fuit.

Aſſumto pulvere No. 10. mira tenaciſſimi glutinis quantitas ore rejecta eſt, & paulo poſt diſparuit præcordiorum anxietas, ventriculi pondus, & ægri bene habuerunt.

Vomitus quidem ſubinde pectus, a tuſſi jam valde defatigatum, magis irritavit, & produxit pectoris, atque præcordiorum dolores.

Si vero eadem veſpera datum eſt remedium opiatum, tunc tranquillus ſupervenit ſomnus, & ſedatæ ſunt omnes turbæ &c.

Tentavi ſæpius, an non remediis ſalinis, & digeſtivis, & alvum leniter moventibus gluten poſſet incidi, dilui, & per inferiora educi; verum his, longo licet tempore uſurpatis, nil effeci, & manſerunt continuæ nauſeæ, vomituritiones, nec rediit appetitus, & ægri debilitati ſunt.

Quare tunc credidi præſtare innocenti emetico ventriculum ab onere liberare, quam lenioribus remediis morbum protrahere, & vires enervare.

His rite peractis, valde utile fuit, per aliquot

dies

dies, mane & veſperi drachmam unam theriac. diateſſ. ægris exhibere, ut appetitus conſervaretur, & ventriculus priorem tonum atque robur recuperaret.

MENSIS NOVEMBRIS 1759.

Numerus acuta febre affectorum valde magnus fuit; nec ullus erat æger hac febre decumbens, quem tuſſis non divexavit.

Multi ex his ægris continuum dolorem punctorium in thorace conquerebantur, hic dolor non admiſit profundiorem inſpirationem, & tuſſi reddebatur adeo acutus & acerbus, ut ægris quandoque levia animi deliquia inde acceſſerint. Lingua fuit ſicca, alba, quandoque fuſca; ſitis ingens, urina flammea, facies roſea.

Pulſus fuit valde febrilis, durus, quandoque inæqualis, oculi rubuerunt, in faucibus percipiebatur ardor, & vox rauca, ac debilis.

Dum ex nimia tuſſi, & doloris exacerbatione, animi deliquium ſupervenit, tunc pulſus fiebat lentus, parvus, intermittens, facies pallida; & extrema ſudor gelidus occupavit.

Similes agri, præ dolore, & anxietate nec ſedere, nec decumbere potuerunt. Hinc continua corporis agitatione eorum vires defatigatæ ſunt.

Vera

Vera igitur, & periculoſa pleuritis hos divexavit.

Principium erat horror per totum corpus, dein ſucceſſit calor, & capitis dolor, poſtea membra omnia reddebantur languida, atque dolor vagus ea perrepſit.

His una, alterave hora durantibus, reſpiratio difficilior facta eſt, & ægri præ dolore, totum pectus conſtringente, thoracem ſufficienter ampliare non potuerunt; Demum hæ anxietates & tenſiones remiſerunt, atque dolor acute pungens in diverſis ægris diverſas thoracis plagas occupavit, atque ibidem ſedem fixit.

Orto hoc dolore febris aucta eſt, & tuſſis frequentior, atque violentior reddita, & paulo poſt omnia reliqua ſymptomata (ſuperius enarrata) obſervata ſunt.

Alii ægri idem morbi principium, & eundem omnium ſymptomatum decurſum experti fuerunt, nullum autem dolorem punctorium in thorace perceperunt; verum reſpiratio facta eſt anheloſa, ſublimis.

Hinc materies morboſa in pulmonem ſe contulit, produxitque inflammationem; unde hi ægri erant peripneumonici.

Quandoque autem peripneumoniæ junctus eſt dolor acute pungens, & tunc ſimilis æger,

cæteris paribus, in majori periculo verſabatur.

In omnibus his ægris eadem erat indicatio, hinc & eadem curandi methodus ſuffecit.

Repetita venæ ſectio fere ſemper fuit ſumme neceſſaria, pleuritici inde citius levamen ſenſerunt, quam ii, qui peripneumonia erant affecti. Cavendum tamen fuit, ne nimia ſanguinis detractione vitæ vires dejicerentur; tali enim ratione morbus & longior, & periculoſior evaſit, imo ſub finem facile in alium morbum tranſivit.

Peripneumonicorum pulſus, ſi poſt venæ ſectionem liberior, major, & ſubdurus factus eſt, indicavit morbum eſſe curatu facilem, & brevem.

Et ſi tunc reſpiratio ſimul liberior reddebatur, & æger alacrior, tunc opus non fuit venam denuo aperire. Si vero pulſu, meliore facto, reſpiratio æque laborioſa manſit, tunc venæ ſectio debuit repeti.

Hoc in caſu ſolis venæ ſectionibus maxima vis morbi ablata eſt, & ægri cito convaluerunt.

Ubi vero facta venæ ſectione pulſus fuit longe minor, inæqualis; ubi ægri in animi deliquium inciderunt, & extrema habuerunt frigida, & faciem lividam, ibi majus longe periculum fuit, & iteratæ ſanguinis evacuationes lethalia ſymptomata brevi adtulerunt.

Unde

Unde a venæ ſectionibus erat abſtinendum, licet peſſimæ inflammationes eas ſummopere deſideraſſent.

Pleuriticorum pulſus, ſi poſt venæ ſectionem minor, mollior, & tardior fuit, & ſi dolor remiſit, aut penitus evanuit, brevem ægris ſanitatem promiſit.

Si vero nec dolor remiſit, nec febris violentia, nec pulſus durities imminuta eſt, tunc paulo poſt vena iterum tundenda fuit.

Si in principio ægri habuerunt pulſum valde ſuppreſſum, & durum, tunc poſt venæ ſectionem omnia in pejus videbantur abire; auctus eſt dolor punctorius, aucta eſt febris, ſitis & ægri valde inquieti fuerunt, arteriæ erant plenæ, duræ, & in omni corporis plaga ingens pulſatio & calor percipiebantur.

Ebullitio hæc, orta ex venæ ſectione, novis iterum venæ ſectionibus debuit ſedari, compeſci.

Idem fieri debuit, dum facta venæ ſectione dolor punctorius quidem evanuit, ſed aucta eſt febris, & ſupervenit ingens dolor capitis, vel dolor ſpinæ dorſi, aut lumborum, vel ſi reſpiratio magis anxia reddita eſt (quod haud infrequenter contigit) aut ſi dolor punctorius ex una thoracis plaga diſceſſit, & aliam paulo poſt, eadem cum vehementia, obſedit.

Raro tamen potuit ſolis venæ ſectionibus omnis dolor ſedari ; pleuriticos multum juvit, ſi parti dolenti cataplaſmata, aut fomenta emollientia, applicata ſunt.

Peripneumonicis quoque eadem fomenta, & cataplaſmata toti pectori impoſita plurimum profuerunt, utiliores tamen his fuerunt vapores aquæ calidæ naribus, & ore hauſti.

Pro remedio interno pleuriticis optimo cum effectu datum eſt decoctum N. 4.

Quidam ſolo infuſo florum verbaſci, & rhæados, addito ſale prunellæ, & melle ſimplici, vel oxymelle. &c. reſtituti ſunt.

Os, & fauces, tuſſi exſiccatæ, linctu N. 11. magno cum ægrorum levamine humectatæ ſunt, & ſputa faciliora reddita.

Si tamen dolor punctorius neque debitis venæ ſectionibus, neque fomentis, neque remediis mitigari potuit, tunc neceſſe erat, parti dolenti adponere latum veſicans, quod intra unam, alteramve horam omnem dolorem abſtulit, & vires erexit, & reſpirationem effecit liberiorem.

Unus fuit æger, quem veſicans hac ratione adplicatum non juvit, & hic ſuppuratus contabuit.

Plurimi pleuritici ſolis ſputis judicati ſunt, paucis diarrhæa bilioſa, levans, ſupervenit.

Urina

Urina a tertio, quartove morbi die ad finem uſque ſedimentum craſſum, glutinoſum, ſubrubrum depoſuit.

Decoctum N. 4. illis peripneumonicis valde utile fuit, qui facta venæ ſectione liberius reſpirarunt, & pulſum habuerunt majorem.

Plerumque tertio die, aut in principio quarti diei ſputa bene cocta prodierunt, & ab his ſolis ſalus pependit,

Pauci fuerunt, qui tuſſi inani, & ſicca poſt quartum diem adhuc vexati ſunt, atque his ſexto die febris major cum horrore orta eſt, & reſpiratio fuit difficilior, ſitis, & calor ingens, facies ruberrima &c.

Urinæ, quæ tertio, & quarto die optimæ coctionis ſigna præ ſe tulerunt, denuo fuerunt crudæ, aut flammeæ

Verum quam primum venæ ſectionibus debitis juſta ſanguinis quantitas educta fuit, tunc illico tuſſis pleniore pectore potuit peragi, ſitis, & calor remiſerunt, & ſeptimo die ſputa ſecuta ſunt, atque ab eotempore ægri ſenſim convaluerunt.

Hoc modo peripneumonia, periculoſa licet, abſque magno labore ſolvebatur; majorem vero induſtriam expoſtulavit, dum reſpiratio venæ ſectio-

nibus aut non emendata, aut pejor facta eſt, & ægrorum vires imminutæ ſunt.

Etenim tunc non tantum ſubigendæ peſſimæ inflammationi, ſed & viribus conſervandis, ac augendis ſtudendum erat.

Camphora rite ſubacta, & multo vehiculo diluta, atque parca, & prudenti doſi exhibita, mira his in caſibus præſtitit.

Quapropter præter decoctum N. 4. aut præter alia decocta, & infuſa pectoralia pro ratione ſymptomatum dedi bis, ter, quaterve per diem cochlear unum ex miſtura N. 8. & optatum finem fere ſemper attigi.

Si tamen horripilationes, & febris exacerbationes ſtatis horis redeuntes obſervatæ ſunt, tunc ad has ſupprimendas magna ſimul corticis peruviani copia data fuit.

Medicamentis hoc modo ſecundum judicium, & rationem adminiſtratis peſſime decumbentes præter omnem fere opinionem e mortis faucibus erepti fuerunt.

Veſicantia ſuris, & quandoque etiam humeris, & nuchæ applicata, delirium mitigarunt, levarunt caput, & mentem effecerunt magis ſerenam.

Loca

Loca autem hac ratione excoriata remediis digeſtivis, & paululum irritantibus debebant aliquamdiu fluentia conſervari.

Dum tuſſis inanis ægros nimium defatigavit, & produxit dolores, aut quandoque ſpumoſum ſanguinem; tunc omni tertia, quartave hora lene paragoricum debuit exhiberi, quo tuſſis remiſit, & ægri fuerunt magis quieti.

Qui vero violenta, & inani tuſſi vexati non ſunt, ii de die nullo paregorico opus habuerunt.

His in caſibus ſputa cocta tarde comparere cœperunt, & die plerumque incerto; ante undecimum diem ſputa ſemper aquoſa, ſpumoſa, aut glutinoſa fuerunt, nec ægros levarunt.

Dum vero craſſa, flava, & puriformia prodierunt, tunc brevi vis morbi minor fuit, & dein ſolis remediis, ſputa promoventibus, reliqua cura potuit perfici.

Quandoque tuſſis inanis ad decimum tertium, aut decimum quartum vel decimum quintum diem duravit, & nullum prorſus ſputum comparuit, dein vero ſubito ortus eſt in pectore ſtrepitus, & aderat materies copioſa, mobilis, quæ ſputis debebat ejici.

Verum ægrorum vires fuerunt valde debiles, hinc fortioribus remediis expectorantibus agendum erat.

Uſu miſturæ N. 12. vel clareti N. 13. vel conſervæ N. 14. vel pulv. N. 17. vel aliorum hujuſmodi medicamentorum mox copioſum, & purulentum ſputum magno cum ægrorum levamine eductum eſt.

Senibus hic morbus plerumque lethalis fuit; hi enim ſputis ſuffocati ſunt, licet optima remedia fuerint exhibita.

Alia febre continua, cui violenta tuſſis quoque juncta fuit, multi hoc menſe ægri decubuerunt.

Aëris injuriæ hanc plerumque produxere.

Initium fuit horror per univerſum corpus, dein languor; poſtea dolor rheumaticus, partim vagus, partim fixus, omnia membra obſedit.

Hicce dolor ſubinde poſt unam alteramve horam ex membris abiit, & tunc pectus oppreſſum eſt, & ægri cœperunt tuſſitare.

Neque tamen aderat magna ſitis, neque pulſus admodum velox, aut durus, aut ſuppreſſus, neque ullum aliud ſignum, quod veram pulmonum inflammationem indicaſſet.

Caput ſimul erat affectum; etenim quibusdam caput totum vehementer doluit; quidam in ſola fronte, & circa tempora dolorem perceperunt; quidam hemicraniam paſſi ſunt; quidam capi-

capitis gravitatem & internarum partium tenſiones conquerebantur, & his erant nares ſimul obſtructæ, ſiccæ, quidam vero, ab omni dolore immunes, continuo & ingrato aurium ſuſurro torquebantur.

Quandoque poſt plures horas de novo iterum per omnia membra diffuſus eſt dolor rheumaticus, & tunc illico deſiit dolor capitis, evanuit pectoris oppreſſio, & tuſſis; durante in membris dolore pulſus deprehendebatur inæqualis, contractus.

Si dolor rheumaticus ſubito iterum & præter rationem evanuit, tunc priora iterum ſymptomata obſervata ſunt; nam rediit pectoris oppreſſio, tuſſis, & capitis dolor.

Hæ mutationes in eodem ægro ſæpius contigerunt.

An materies ſeroſa, acris, rheumatica nunc externas, nunc internas corporis partes invaſit, & hac ratione diverſa ſymptomata produxit?

Tuſſis in morbi principio ſemper fuit inanis, ſicca; & longa tuſſitatione nil prodiit, niſi aqua ſpumoſa; dein incerto die illud ſputum cœpit lentum fieri, tandem prodiit mucus albus, viſcidus, colore & conſiſtentia albumini ovorum ſimillimus. Quandoque hic mucus colore ſubflavo tinctus eſt.

Sputum puriforme in his ægris raro videndum erat.

Quo craſſius, & copioſius ſputum prodiit, eo celerius, & majus ſequebatur levamem; ſi autem ſputum manſit tenue, aut paucum, tunc morbus diu protractus eſt.

Tuſſis quandoque per plures horas penitus ſiluit, dein magna cum violentia iterum rediit, & ægros defatigavit.

Quandoque integro die ægri a tuſſi fuerunt liberi, veſperi autem ſtata fere hora orta eſt anxietas, titilatio, tuſſis frequens, moleſta.

Tempore veſpertino in omnibus his ægris febris, & ſymptomata exacerbata ſunt; prægreſſa enim horripilatione aucta eſt pectoris anxietas, ſitis, tuſſis; vox erat rauca, & calor per univerſum corpus, urens, ac ſiccus percipiebatur.

Quandoque poſt magnas veſpertinas horripilationes vires penitus proſternebantur, & ſputa, alias libera & facilia, ſuppreſſa ſunt, imo per omnes artus acceſſerunt dolores dilacerantes, & ægri peſſime habuerunt.

Unde noctes fuerunt inquietæ, defatigantes, inſomnes, aut ſi ex nimia virium debilitate tandem ægri ſomno cœperunt opprimi, mox deli-

deliriis, & anxiis inſomniis iterum excitati ſunt, & membra continuo jactitarunt.

Matutino tempore tales ægri capitis dolorem conqueſti ſunt, & temulenti ac debiles languerunt.

Pectus autem, & totum os, & fauces erant exſiccatæ, aſperæ.

Urina ab his ægris matutino tempore reddita, plerumque craſſa fuit, ac turbida, & ſubfuſcum, aut lateritium ſedimentum depoſuit; per diem fuit minus craſſa, ſed ruffa; noctu autem accedente exacerbatione fuit aut flammea, aut tenuis.

Exacerbatio fere in omnibus his ægris fœtido ſudore finiebatur.

Rariſſime in hoc morbo Pulſus adeo plenus, & durus fuit, ut, ad vim naturæ infringendam, debuerit vena aperiri.

Imo non pauci erant inter hos ægros, quorum pulſus mollis & parvus remedia leniter ſtimulantia deſideravit.

Morbus aliquamdiu progreſſus fere ſemper ſputis judicabatur; inchoans vero leni quandoque ſudori ceſſit.

Hinc remedia, quæ ſeroſum lentum inciderunt, & lenem conſervarunt tranſpirationem in morbi initio plurimum profuerunt.

Et

Et multi ægri ſolis infuſis ligni ſaſſafras, vel trium ſantalorum, vel foliorum tuſſilag., virg. aur., agrimon. &c. edulcoratis ſyrup. 5. radic. aperient. aut ſyrupo de althea, aut melle puro, aut oxymelle ſimplici, & addito ſimul nitro, vel lap. prunell. vel ſtib. diaph. non ablut. aut nitro antimoniat &c. brevi ſanitatem recuperarunt.

Fortiora ſtimulantia morbum reddiderunt pejorem.

Dum ægri a tuſſi frequenti, & inani ardorem, atque ſiccitatem in pectore ac faucibus conqueſti ſunt, vel dum habuerunt temperamentum valde ſiccum, tunc remedia emollientia ſtimulantibus erant præferenda.

Decoctum rad. alth. fol. alth. addito ſyrup. alth. vel decoctum radicis ſalab. addito melle puro tunc pectus ſiccum humectarunt, tuſſim reddiderunt minus violentam, & ægris magnum attulerunt auxilium.

Glutine jam ſoluto, & ſputo mobili reddito, fortiora remedia expectorantia requirebantur: unde præter infuſa, aut decocta, mox recenſita, datus eſt linctus N. 15. vel miſtura N. 16. vel N. 12. vel pulvis N. 17.

Sputa inde copioſa facile ejecta ſunt; Quare iisdem remediis usque ad finem morbi continuandum

nuandum fuit; doſis autem debebat augeri, vel imminui, prout ſymptomata id exegerunt.

Si noctes ob ſolam tuſſim erant inquietæ & inſomnes, tunc paregoricum, qualecunque datum, juvit.

Ceſſante tuſſi, & febre haud raro diarrhæa ſecuta eſt, & prodiit alvo gluten album, pellucidum, tremulum, vitreum.

Miſtura N. 9. tunc exhibita mox excitavit appetitum, & expulſo glutine diarrhæam ſuppreſſit.

Subinde poſt diarrhæam aderat teneſmus; hunc vero remedia paregorica cito & facile ſopiverunt, & integra tunc rediit ſanitas.

Quidam, hac febre laborantes, fuerunt ſoporoſi, & pectore anxii, neque ſputis prodeuntibus levamen ullum habuerunt.

Hi delirarunt frequenter, ceperunt floccos, & circa veſperas auctum eſt delirium; Oculi fere ſemper erant turbidi, triſtes, lachrymantes, fæces inſcie dimittebantur, quæ erant glutinoſæ, ex fuſco flavæ, fætidiſſimæ.

Pulſus in quibusdam ſat fortis fuit, unde his medicamenta prius laudata, diluentia nimirum, & expectorantia ſuffecerunt; in quibusdam vero pulſus fuit parvus, unduloſus, qua de cauſa remediis ſtimulantibus ſimul opus erat.

Claret.

Claret. N. 3. aut miſtura N. 8. aut N. 1. ægros plurimum refecerunt; ſuris præterea, quandoque & nuchæ veſicantia erant applicanda, ut ſopor, caput nimium gravans, diſſiparetur.

His ægris quandoque decimo quarto morbi die, quandoque decimo ſeptimo, aut vigeſimo, quandoque vero incerto die miliaria alba eruperunt.

Verum neque inde ſymptomata multum mitiora ſunt reddita; ſolus pulſus paulò liberior, & reſpiratio minus anxia videbantur.

Sopor, delirium &c. in eodem ſtatu permanſerunt, licet ſputa ſimul copioſa prodierint.

Exanthemata in quartum diem manſerunt pulchre elevata, plena, pellucida, dein vero cœpit humor ea replens turbari, quædam veſiculæ rumpebantur, reliquæ collapſæ ſunt, & exſiccatæ.

Atque tunc ægri levamen ſentire cœperunt, oculis rediit vivacitas, rediit mentis ſerenitas, deſiit omne delirium, & febris.

Urina, quæ hucusque rutila fuit, nunc turbata eſt, & poſuit ſedimentum glutinoſum, album, grave.

Sputa prodire continuarunt, vires ſenſim auctæ ſunt, tandem deſiit tuſſis, viguit appetitus, & ægri perfectam ſanitatem obtinuerunt.

Inter

Inter hos ægros fuit virgo novemdecim annorum, cui miliaria alba citra ullum levamen in collo tantum, & pectore apparuerunt, in reliquis autem totius corporis partibus nec ſtigma erat videndum. Partes vero ab exanthematibus liberas calor ingratus, urens, & moleſta ſiccitas, ac rigiditas occuparunt.

Quarto ab eruptione die miliaria conciderunt; verum neque tunc hæc ægra levamen ſenſit, & manſerunt eadem prorſus ſymptomata usque in ſeptimum diem, quo partes antea aridæ cœperunt tranſpirare, madere, & tandem in omnibus extremitatibus, & in ventre numeroſiſſima miliaria alba prodierunt, in pectore autem, & in collo nulla amplius viſa ſunt, ſed ibi epidermis in ſquamas abiit; eodem adhuc die ægra a febre liberata eſt, & anxietates, & omnia mala ſymptomata velociſſime diſceſſere.

Vires mox increverunt, & absque multis medicamentis brevi rediit ſanitas.

Qui ſublime ſemper reſpirarunt, & pauca vel plane nulla ſputa potuerunt proferre, qui in continua anxietate, & æſtu decubuerunt, quorum pulſus fuit unduloſus, intermittens, exilis, & vires penitus dejectæ, quorum lingua fuit plumbea, aut ſubviridis, aut adeo ſicca, ut egerit rimas, quorum facies fuit purpurea, aut

livida

livida, aut pallida, & frigida, oculi autem concavi, & ſanguine ſuffuſi, quos ſudor continuus, glutinoſus defatigavit, quorum urina fuit colore naturalis, vel tenuis, alvus fuſca, aut ſubnigra, frequens, & inſcio ægro prodiens, mortui ſunt.

Tentata quæcunque remedia hos ægros nequaquam juverunt; imo nimia ſolertia eos debilitavit.

Bini juvenes ſimili febre hoc menſe in noſocomio interierunt, ſenes autem quinque.

Alia iterum febris continua hoc menſe obſervata eſt in pluribus ægris, ubi nimirum primis tribus diebus morbus admodum mitis videbatur.

Etenim levis tantum & obtuſus aderat capitis dolor, appetitus languit, pulſus fuit naturali paulo celerior, nec tamen plenus, nec durus, nec ſuppreſſus, ſitis mediocris, lingua humida, alba, oculi ſolido minus vivaces.

Alvus quotidie naturalis prodiit, urina craſſam in medio nubem geſſit.

Incipiente quarto die omnia ſymptomata ſubito exacerbata ſunt.

Pulſus ſumma violentia exagitabatur, ita quidem, ut eodem die binæ ternæve ſat largæ venæ ſectiones debuerint inſtitui, caput acutiſſime doluit, in pectore orta eſt anxietas, & reſpi-

randi

randi magnus labor, lingua fuit aridiſſima, oculi rubore ſuffuſi ſunt, & protuberarunt, ſitis imaniter augebatur, totum corpus, maxime vero extrema calor urens invaſit; urina fuit ruberrima, craſſa, quaſi multo ſanguine tincta, acceſſit delirium, ſopor, corporis inquietudo.

Factis neceſſariis venæ ſectionibus, & dato copioſiſſimo potu diluente, nitroſo, ſub finem diei quarti tota cutis aſpera, ſeu anſerina apparuit, & mox rubuit colore ſcarlatino.

Nullum tamen ſymptoma inde levatum eſt, & ægri frequenter tuſſitarunt, & noctem habuerunt admodum inquietam.

Quinto die, prægreſſo per univerſum corpus largo ſudore, remiſit calor urens, & tuſſitatio; mox pruritus cutim occupavit, dein viſæ ſunt numeroſæ puſtulæ albicantes, opacæ, diverſæ magnitudinis & figuræ, quædam ex his confluentes ſat magnas veſicas efformarunt.

Puſtulæ hæ denſiſſimo agmine collum, pectus, & abdomen obſederunt; in facie autem erant nullæ, in extremitatibus paucæ.

Factis his eruptionibus quidam ægri ſe multo melius habuerunt; diſparuit enim ſopor, abiit delirium; ſitis, & pulſus velocitas imminutæ ſunt.

Imo

Imo pulſus in quibusdam fuit adeo bonus & æqualis, & omnia ſymptomata adeo mitia, ut totum opus ſoli naturæ tuto tunc potuerit committi.

Aliqui autem manſerunt ſoporoſi, continuo delirarunt, eorum pulſus fuit debilis, inæqualis, intermittens; urinam, & fæces inſcie dimiſerunt, tendines ſubſilierunt, & artus convulſionibus exagitati ſunt.

Sexto die in eodem ſtatu perſtitere.

In principio ſeptimi diei ortus eſt horror; dein ingens frigus omnia membra perrepſit, quod ultra horam duravit, extrema reddidit gelida, rigida, & tantam induxit virium proſtrationem, ut, mortem allaturum, videretur.

Ceſſante tamen hoc frigore mox ægri ad ſe redierunt, nec delirarunt amplius, pulſus fuit æqualis, liber, minus velox, & ab eo tempore vires auctæ ſunt, nec ullæ convulſiones, aut tendinum ſubſultus amplius obſervabantur, in quibusdam febris fere penitus deſiit.

Eodem adhuc die puſtulæ omnes magis elevatæ ſunt, & redditæ pellucidæ, etenim limpidiſſima lympha videbantur repletæ, color ſcarlatinus cœpit evaneſcere, & ſitis imminui; urina fuit craſſa, turbida, & copioſiſſimum ſedimentum ſubfuſcum depoſuit.

Agri

Ægri, qui quinto die magnum levamen perceperunt, & habuere ſymptomata admodum mitia, ii ſeptimo die levem tantum horripilationem perceperunt; pulſus fuit paulo celerior, & puſtulæ magis repletæ ſunt, & cœperunt pellucere, reliqua autem omnia optimo in ſtatu permanſerunt.

Octavo die nil mutatum eſt, niſi quod iis, qui ſeptimo die adeo male habuerunt, aliquoties alvus bilioſa, liquida, fœtida, cum magna euphoria prodierit, iis vero alvus fuit naturalis, qui minorem ſeptimo die moleſtiam perceperunt.

Nono die febris fuit admodum exigua, urina fere naturalis, alvi profluvium ſiluit, color ſcarlatinus ſenſim in naturalem abiit, puſtulæ partim ruptæ ſunt, & limpidum ſerum fuderunt, partim conciderunt, & exſiccatæ ſunt.

Decimo die tota fere cutis naturalem colorem habuit, & omnia erant meliora, & quidam ex his ægris, ab omni febre liberi, jam per aliquot horas extra lectum fuerunt.

Undecimo die in omnibus deſiit febris, rediit appetitus, epidermis lamellatim ſeceſſit, intra paucos dies viguerunt vires, & valetudo fuit integerrima.

Quoniam primis morbi diebus omnia ſymptomata valde mitia fuerunt, nulla peculiaris cura requirebatur, neque ulla indicatio tunc venæ ſectionem poſtulavit.

Sola decocta diluentia ex hord. crud., rad. ſcorzon, acetos. &c. cum pauco nitro, & oxymelle ſimplici omne ex parte ſatisfactura videbantur.

Verum orta circa Principium quarti diei exacerbatione, omnibus erat ſanguis detrahendus, idque pro ratione virium, & pulſus repletione in pluribus iterato fieri debuit.

Dum cutis rubuit, & exanthemata prorupe-runt, omnibus optimo cum effectu exhibui infuſum florum ſamb. N. 19.

Dum vero ex his ægris quidam quinto die valde debiles fuerunt, & ſoporoſi, & delirantes, & habentes pulſum inæqualem, parvum, intermittentem, opus erat præter hoc infuſum N. 19. remedia magis ſtimulantia præbere; ut ſunt: miſtura N. 8. vel miſt. N. 1. maxime autem ægris profuit, & debitas vires conſervavit claretum N. 3.

Veſicantia ſuris, & nuchæ quoque debuerunt applicari.

Præterea remedia paregorica omnibus erant neceſſaria; hac tamen differentia, quod ii, quorum vires quinto morbi die ſat bonæ perſtiterunt, veſperi ſolummodo unciam unam ſyrupi diacodii exigerent; ii autem, qui debiles fuerunt, & quibus alia mala ſymptomata ſupervenerunt, omni quinta, ſextave hora gutt. XII. vel XV. laud. liquid. Sydenhami opus habuerunt.

His

His ſolis remediis pro ratione auctis vel imminutis, hæc febris adeo feliciter debellata fuit, ut nullus horum ægrorum ſuccubuerit.

Multi ægri hoc menſe febre rheumatica, aut arthritica lecto affigebantur; Unde hujus ſymptomata, & curatio hic loci eſſet deſcribenda; Verum quoniam idem morbus etiam menſibus ſequentibus graſſatus eſt, & diverſa produxit ſymptomata, & ideo diverſam ſæpe curationem poſtulavit, putavi, quod de eo peculiari capitulo paulo inferius agendum eſſet.

MENSIS DECEMBRIS 1759.

Peripneumonia frequenter obſervata eſt.

Symptomata fuerunt valde periculoſa, etenim peſſima fuit reſpiratio, pulſus celerrimus, ſuppreſſus, ſitis ingens, facies tumida, livida purpurea &c.

Iteratæ venæ ſectiones hic locum habuerunt.

Tuſſis autem nimium frequens, moleſta, & quaſi convulſiva, paregoricis, aut opiatis, per epicraſin diverſa ſub forma exhibitis, ſtatim in principio leniri debuit.

Id ſi factum non eſt, prorupit ore, & naribus copioſiſſimus ſanguis, & ægri amiſerunt vires.

Neque tunc ægro, valde debilitato, venam amplius licuit aperire.

Decoctum emoll. N. 22. aut alia ſimilia decocta reſolventia, emollientia, antiphlogiſtica, nitroſa, mellita, maximum effectum præſtiterunt.

Sputa incerto die cœperunt prodire; eaque in principio aquoſa, tenuia, ſpumoſa, haud raro ſtriis ſanguineis permiſta; dein facta ſunt craſſiora, ſubflava, demum penitus puriformia, & his ſolis rite procedentibus ægri ſanitatem recuperarunt.

Decoctum N. 4. hos ægros quoque multum juvit.

Quamprimum ſputa facile prodierunt, & fuerunt copioſa, tunc illico febris remiſit, neque amplius ægros tuſſis adeo defatigavit, & reſpirandi labor fuit longe minor.

Quando ægrorum vires ad egerenda ſputa non ſuffecerunt, tunc præter decoctum N. 4. optimo cum effectu datum eſt claretum N. 13.

Nullus horum ægrorum paregorico veſpertino carere potuit, hoc enim non aſſumto, noctu acceſſit tuſſis ſicca, frequens, quæ ſomnum turbavit, induxit deliria, & ſputa effecit difficilia.

Plerumque hic morbus decimo ſeptimo die integre ceſſavit.

Quandoque tamen tuſſis citra febrem per

viginti

viginti quatuor, aut triginta dies, & ultra duravit; quandoque vero per unum diem tuſſis aut nulla, aut pauca fuit, ſequente autem die fuit iterum longe frequentior, & copioſa prodierunt ſputa, idque alternis vicibus frequenter contigit.

Quandoque tota die ceſſavit tuſſis, & noctu certa hora ingruit, ægrum e ſomno excitavit, fecitque eum copioſa ſputa egerere, tandem iterum deſiit, & reliquam noctem æger tranquillam habuit.

Solis tamen remediis incidentibus, & ſputa promoventibus hæc ſymptomata ſenſim ſuppreſſa ſunt.

Inter tuſſiendum quandoque ſumma pectoris anxietas orta eſt, & ægri quaſi pectus conſtringi, & reſpirationem inhiberi crediderunt; Neque ſputa potuerunt reddere, & fere ſuffocati ſunt.

Hæ anxietates ægris acceſſerunt ſubito, & ſæpe ſubito iterum evanuerunt; & fere tantum in iis contingebant, qui ſyſtema nervoſum admodum mobile habuerunt, unde & earum origo a ſpaſmis petenda videbatur.

Hoc in caſu miſtura N. 12. non tantum promovit ſputa, ſed & ſpaſmos ſolvit, & omnes anxietates brevi ſuſtulit.

Si ſpaſmi uſu miſturæ N. 12. non ceſſarunt, tunc eidem miſturæ addi debuerunt guttæ XX. laud. liquid. Sydenha. quod mox omnem turbationem ſedavit.

Vera peripneumonia tres ægri hoc menſe obierunt.

Bini ex his ſtatim in initio morbi vires habuerunt admodum proſtratas, reſpirationem laborioſiſſimam, linguam plumbeam, ſitim nullam, delirium continuum, pulſum parvum, inæqualem, molliſſimum, urinam coloris penitus naturalis, oblata ægerrime aſſumſerunt.

Qua vehementia morbus incepit, eadem in quartum diem ſine ulla mutatione perduravit.

Quarto autem die omnia pejora facta ſunt, pulſus intermiſit, acceſſit profundus ſopor, reſpiratio fuit denſiſſima, urina naturali longe tenuior, tuſſis brevis, frequens, nec veſicantia, nec medicamenta, quacunque ſub forma exhibita, ullum levamen adtulerunt, neque unquam mens, ſopore ſuppreſſa, ſerenior facta eſt.

Sexto die reſpiratio ſolis narium alis, ſcapulis, & claviculis peragebatur, alvus pauca, fœtidiſſima, nigra, frequenter in lectum dimittebatur, mox ortus eſt ſudor fætidus, glutinoſus, in extremis, & facie frigidus, tandem finiente ſexta die facie, tota livida, & tumida, vis vitæ ſubito evanuit.

Pul-

Pulmones ſectione anatomica, ſanguine infarcti, & pro maxima parte gangrænoſi, reperti ſunt.

Tertius æger ad nonum usque diem ſat bene ſe habuit, ſputa rite prodierunt, & iisdem, quoniam ſymptomata omnia leviora fuerunt, perfecta criſis videbatur futura.

Verum nono die præter manifeſtam cauſam tuſſis ſicca, violentiſſima, hunc ægrum invaſit, ſecuta eſt inde larga haimoptoë, dein ſumma virium proſtratio, anxium & breve reſpirium, ſopor, tandem rigor, tetanus univerſalis, & ſubita mors.

Aſpera arteria fuit ſanguine grumoſo pleniſſima; inter piam matrem, & cerebrum in parte dextra capitis, ſanguis quoque grumoſus, copioſiſſimus extravaſatus erat.

In facie, & in toto corpore omnes muſculi poſt mortem adhuc fuerunt violentiſſime tenſi, rigidiſſimi.

Veſica urinaria detegebatur urina pleniſſima, neque ulla preſſione potuit evacuari, neque catheter in eam intromitti; Etenim circa veſicæ collum obſtaculum duriſſimum repertum eſt.

Re tamen bene conſiderata ſolo ſpaſmo collum veſicæ in oſſeam fere duritiem contractum videbatur. In toto morbi decurſu æger nunquam urinæ mittendæ difficultatem conqueſtus eſt.

An circa mortem ſpaſmus veſicæ collum occupavit?

Qui vera peripneumonia laborarunt, hi circa Veſperas non adeo manifeſtas, & magnas febris exacerbationes paſſi ſunt, uti ii, qui febre catarrhali, glutinoſa decubuerunt.

Hi ægri tota die admodum mitem habuerunt febrem, neque magnam ſitim conqueſti ſunt, neque reſpiratio fuit valde læſa, tuſſis autem fuit frequens, urina naturali paulo coloratior cum nubecula fundum petente, os glutinoſum, appetitus aut deletus, aut exiguus.

Primis diebus omnia ſymptomata fuerunt valde levia, & ægri ſimplici catarrho ſeſe affectos crediderunt, unde neque remedia aſſumſerunt, neque adeo ſollicite evitarunt aëris injurias.

Senſim tamen debiles facti ſunt, tuſſis fuit frequentior, & reſpiratio brevis ac difficilis; hinc extra lectum ſe non amplius potuerunt ſuſtinere.

Demum veſpertino tempore omnia pejora eſſe cœperunt: Ortæ ſunt horripilationes, dein ſequebatur ingens calor, ſitis magna, anxia reſpiratio, tuſſis frequens, membrorum, & totius corporis inquietudo, capitis dolor acutiſſimus, & haud raro delirium.

Decreſcente calore ſentiebatur per univerſam cutim mador, dein fœtidus & tenax ſudor; tan-

dem remiſit anxietas, ſitis, tuſſis fuit liberior, quandoque & ſputa glutinoſa cum ægri levamine prodierunt.

Urina incipiente horripilatione fuit tenuis, orto calore ruffa, aut flammea, ſuperveniente ſudore fuit aut tenuis, ſubviridis, & valde fætida; aut fuit turbida, craſſa, & tunc craſſum, tenax, glutinoſum ſedimentum depoſuit.

Quidam ceſſante hoc Paroxyſmo ſponte in profundum, & quietum ſomnum inciderunt, & inde multum reficiebantur, & vigiles mentem habuerunt admodum erectam, hilarem, vires bonas.

Alii autem poſt paroxyſmum debiles, & inquieti fuerunt, & inani tuſſicula exagitati ſunt, atque his opio ſomnus conciliari debuit. Etenim inſomnes ſi relicti erant, tunc adeo debiles reddebantur, ut in ſequentibus paroxyſmis fere ſuccubuerint.

Qui durante paroxyſmo habuerunt pulſum valde plenum, & durum, ſitim magnam, faciem inflatam, rubram, linguam ſiccam, oculos ſanguine ſuffuſos, lachrymantes, protuberantes, ſplendentes, & multo cum labore reſpirarunt, quique nulla adhuc ſputa cocta egeſſerunt, & qui ceſſante paroxyſmo pulſum adhuc ſatis fortem, & plenum conſervarunt, iis vena repetitis quandoque vicibus ſecari debuit.

San-

Sanguis e vena miſſus ſubinde cruſtam geſſit denſam, tenacem & vere inflammatoriam.

Sæpiſſime autem craſſa, mucoſa, & variegata membrana in placentæ ſuperficie conſpiciebatur.

Qui in paroxyſmo, & poſt paroxyſmum admodum debiles fuerunt, quique pulſum ſemper parvum & inæqualem habuerunt, iis venæ ſectio nocuit.

Veſpertinæ hujus febris exacerbationes cortice peruviano nequaquam mitigari potuerunt.

Accidit autem in pluribus ægris, ut tales exacerbationes per diem ſæpius redierint, & ut ægri omni tertia, quartave hora leve frigus, dein calorem conqueſti ſint.

Pulſus tunc obſervabatur longe celerior, ſitis major, facies rubicunda, reſpiratio celeris, laborioſa.

Tales exacerbationes ultra horam nunquam durarunt, ſubinde iterum intra aliquot minuta ſubſederunt.

Plurimis his ægris cortex peruvianus maxime profuit; etenim licet paroxyſmi non ſemper integre fuerint ſuppreſſi, ſymptomata tamen omnia adeo mitia inde ſunt reddita, ut vires mox fuerint robuſtiores, & ægri ejecerint ſputa copioſa, cocta.

Ali-

Aliquibus tamen, qui ſat violentos, & frequentes paroxyſmos, ſeu exacerbationes paſſi ſunt, cortex peruvianus nullum levamen adtulit, neque nitroſa, diluentia, antiphlogiſtica orgaſmum potuerunt compeſcere, neque opiata mitigare tuſſim.

Imo tuſſis fuit adeo vehemens ſubinde, ut haimoptoën fuerit minitata.

Unde venæ ſectionibus, ſubinde aliquoties iteratis, nulla diei, aut temporis habita ratione, opus fuit; ægri quidem, aliunde debiles, inde magis dejecti ſunt; verum poſthac minores fuerunt exacerbationes, & opiatis ſomnus potuit adferri.

Sanguis e vena miſſus ſemper fuit denſus, & cruſtam habuit inflammatoriam, licet nullius topicæ inflammationis ſigna eſſent obſervata.

Etenim ceſſante exacerbatione, reſpiratio ſatis libera fuit, & pulſus vix febrilis, neque durus, nec ſuppreſſus, ſitis pauca, facies pallida, tuſſis tantum per vices violenta, titilatoria.

Omnes hi ægri, ſi prodeunte ſputo cocto & copioſo, levamen ſenſerunt, ſique febris remiſit, ſolis ſputis perfecte judicati ſunt.

Si vero prodeunte ſputo levamen aut plane nullum, aut valde exiguum perceptum eſt, tunc in-

incerto quodam die miliaria alba, vel ſola, vel rubris permiſta proruperunt, quibus pulchre elevatis, & copioſe proſtantibus, omnis anxietas evanuit, ægri ſtatim ſeſe longe melius habuerunt, & ceſſavit febris, neque ſputa inde imminuta ſunt, aut ſuppreſſa.

Aliqui tamen, qui ſputa copioſa citra levamen ejecerunt, eo tempore, quo miliaria videbantur proditura, largo, fœtido, & glutinoſo ſudore allevati ſunt, licet tunc nulla exanthemata comparuerint.

An in his materies exanthematica ſudore diſſipata fuit?

Nihilominus exanthemata supervenientia curandi rationem nequaquam mutarunt; etenim iiſdem remediis, quibus antea ægri utebantur, ſedulo continuandum erat.

Curatio autem in omnibus his ægris ſimilis fuit.

Pectori ubique debebat proſpici, hinc decocta emollientia, reſolventia, & ſputum coctum educentia ubique requirebantur; & his ſolis plerique ſanati ſunt.

Iis ſolummodo, quorum vires nimium debiles fuerunt, præter hæc decocta neceſſe erat, præbere medicamenta leniter ſtimulantia.

Tem-

Tempore exacerbationis ſemper opus fuit remediis nitroſis, & leniter paregoricis.

Ceſſante hac febre & tuſſi, multi fuerunt ægri, qui pondus in ventriculo, nauſeam, & vomituritiones conqueſti ſunt, atque ideo & his debuerunt exhiberi purgantia, aut vomitoria &c. ut priori menſe adnotatum eſt.

Quidam poſt talem febrem valde debiles fuerunt, magnam pectoris ſiccitatem percepe-runt, & continuo ſudore fere difluxere.

Remedia roborantia, & ſudorem alias ſiſten-tia, nil juverunt, imo ægris majores excitarunt anxietates; ſola autem nutrientia, parva qui-dem copia, ſed repetitis vicibus exhibita, hic plurimum effecerunt.

Cremor avenæ mundatæ, cremor hordei, juſcula probe nutrientia, oryza, lacti, vel ju-ſculis incocta, lac bonum, & recens, optime conveniebant: his enim ceſſit pectoris ſiccitas, ſudor, & mox increverunt vires.

Pueros, juvenes, & mediæ ætatis homines pleuritis hoc menſe frequenter invaſit.

Vagus plerumque fuit dolor pleuriticus, ita quidem, ut jam hoc, jam illud thoracis latus occupaverit.

Quandoque dolor fuit levis, neque reſpira-tio multum inde lædebatur, neque febris admo-dum vehemens fuit, neque ſitis magna. Et

Et his in caſibus venæ ſectione raro opus fuit, etenim ſolis infuſis flor. ſamb., rhæad., verbaſc., quibus addebatur paucum nitrum, vel ſtibium diaphoreticum non ablutum, vel ſal prunellæ &c. & mel purum, vel ſyrupus quidam emolliens, largiter exhibitis, atque moderato lecti tepore, atque applicato plagæ dolenti cataplasmate molli, totus morbus brevi potuit ſolvi.

Nam primo adhuc die lenis ſudor ſequebatur, & tunc dolor remiſit, & febris fuit minor, & ægri cœperunt dormire.

Remittente dolore plerumque tuſſis multo mitior facta eſt, ſubinde tamen perſtitit æque violenta, frequens, inanis, defatigans, & hoc ſi contigit, diacodiatis per epicraſin utendum fuit, ne irrita tuſſi ægri nimium debilitarentur.

Urina colorem habuit plerumque naturalem, & levem in medio geſſit nubeculam.

Lingua fuit humida, alba, genæ roſeæ, oculi erant rubri, aut turbidi.

Secundo die nullus dolor punctorius advertebatur, tuſſis raro ægros exacerbavit, neque magna pulſus celeritas, aut plenitudo, aut durities obſervata eſt, urinæ manſerunt naturales.

Tertius dies fuit ſecundo ſimilis.

Quar-

Quarto die continuatis iiſdem remediis, vel ſimilibus haud raro oriebatur levis, & vagus horror, & mox æger ſudavit, & deſiit febris, tuſſis & ſitis.

Quorundam horum ægrorum urina quarto die turbata eſt, & poſuit ſedimentum furfuraceum, album; quorundam vero urina manſit coloris naturalis; & febre penitus ceſſante tenuis reddebatur, & fætuit.

Hi ægri pauca vel plane nulla ſputa reddiderunt; ſolo igitur ſudore plerique judicati ſunt.

Subinde tamen quarto die nulla facta eſt mutatio, & continuarunt eadem prorſus ſymptomata, quæ ſemper admodum levia erant usque ad ſextum vel ſeptimum diem, & tunc ſubito omnia ruerunt in pejus, dolor punctorius qui antea penitus ſiluit, denuo recruduit, & ægros majori violentia eſt aggreſſus; tuſſis & frequentior, & moleſtior fuit, increvit ſitis, & pulſus deprehendebatur plenus, & valde durus, ut & reſpiratio valde anxia, multum dolens, celeris, caput vehementiſſimus dolor occupavit.

Unde ilico venæ ſectio ſat larga erat celebranda; præterea decocta emollientia, reſolventia, antiphlogiſtica copioſe, & frequenter exhibita ſunt, & parti dolenti applicatum eſt

cataplaſma, aut fomentum emolliens, diſcutiens.

Si dolor, & febris facta venæ ſectione non remiſerunt, aut ſi remittentes brevi iterum vehementiores facti ſunt, tunc denuo largiter ſanguis fuit detrahendus, idque eodem die quandoque ter, quaterve, habita ratione virium, & ſymptomatum fieri debuit.

Evacuata debita quantitate ſanguinis, dolor penitus diſparuit, & febris erat longe mitior.

Tuſſis dein minus moleſta fuit, cœperunt ſputa prodire, & undecimo die febris perfecte deſiit, & ægri ſenſim convaluerunt.

Curatio ſolis remediis reſolventibus, & expectorantibus feliciſſime finita eſt.

Sanguis venæ ſectione extractus cruſtam inflammatoriam valde denſam habuit.

Urina, orta ſymptomatum exacerbatione, ruffa, aut flammea fuit, dein aliquoties turbata eſt, & album, aut fuſcum ſedimentum dimiſit.

Quoniam dein in pluribus ægris obſervavi, febris, & doloris exacerbationem circa ſextum, vel ſeptimum diem contingere, tunc in aliis experiri volui, an non facta primis ſtatim diebus venæ ſectione, ſimilis paroxyſmus poſſet evitari, præcaveri.

Verum ægri inde debilitati ſunt & exacerbationi

bationi ſexto vel ſeptimo die ſupervenienti vix ſuſtinendæ erant, & tardius ſputa comparuerunt, & tuſſis fuit moleſtior, & morbus ad decimum quartum, aut decimum ſeptimum diem protrahebatur.

Unde concluſi, dein non amplius venam tundere, donec urgeat indicatio, hinc & temporis, & diei ratio nequaquam habenda erat.

Quosdam ægros dolor pleuriticus tanta vi invaſit, ut ſtatim in principio peſſima adfuerint ſymptomata.

Etenim prægreſſo horrore mox caput vehementiſſime doluit, reſpiratio fuit ilico denſa, & præ nimio dolore fere impoſſibilis, ſitis autem penitus abolita, facies ſublivida, tumida, oculi protuberantes, lingua alba, cutis ſicciſſima, pulſus contractiſſimus, durus.

Celerrimum remedium his in circumſtantiis erat largiſſima venæ ſectio, quæ ſubinde dolorem mitigavit, & reſpirationem fecit liberiorem, & magnam dein ſitim ægri conqueſti ſunt, qui antea nullam habuerunt; ſubinde vero prima venæ ſectio nil mutavit; unde poſt breve tempus denuo ſanguis largiſſima copia debuit detrahi.

Et tunc dolor plerumque multum remiſit, & ægri longe melius habuerunt; verum intra

unam alteramve horam eadem prorſus ſymptomata redierunt, data licet fuerint copioſiſſima remedia antiphlogiſtica, diluentia, mellita &c. et externe licet cataplaſmata, unguenta, & fomenta fuerint applicata.

Qua de cauſa, ſi ægrorum vires admiſerunt, venam denuo tundere fuit neceſſe; idque haud raro, quinquies, ſexties, & aliquoties ſepties intra binos dies factum eſt.

Et hac ratione contigit aliquoties, ut facta ultima venæ ſectione omnia prorſus ſymptomata evanuerint, & integre ceſſaverit febris; unde his in circumſtantiis aliquoties pleuritidem ſolis venæ ſectionibus licuit jugulare.

Erant tamen caſus, ubi venæ ſectionibus ſopire pleuritidem non potui.

Dum nimirum, facta venæ ſectione unica, vires ægrorum ilico conciderunt.

Fuerunt enim plures, qui poſt venæ ſectionem debiles anhelarunt, nec imminutus eſt dolor, nec reſpiratio fuit facilior, & pulſus, antea plenus, reddebatur parvus, inæqualis, & frequentes leipothymiæ hos ægros divexabant.

Ab ulteriore vero venæ ſectione tunc ſummopere erat cavendum, licet dolor inflammatorius, & reſpiratio inde valde læſa eandem indicaſſent.

Deco-

Decoctis emollientiſſimis, quibus ſub finem coctionis herbæ leniter aromaticæ addebantur, & cataplasmatibus aut fomentis externis tunc pugnandum erat.

Et ſi tuſſis nimium moleſta fuit, aut dolor nimium magnus, tunc omni bihorio, aut trihorio unciam dimidiam ſyrupi diacodii exhibere neceſſe erat.

Tandem ſi dolor intra unum, alterumve diem non ceſſavit, aut multum decrevit, latum veſicans plagæ dolenti applicatum eſt, quod intra tres, quatuorve horas omnem dolorem abſtulit, aut eundem adeo levem reddidit, ut ægri vix quidquam amplius perceperint.

Virum, & puellam peſſima pleuritide laborantes nec remedia, nec veſicantia juverunt, unde inflammatio brevi abivit in ſuppurationem.

Vir, facta a peritiſſimo chirurgo Haffner thoracis paracenteſi, feliciſſime reſtitutus eſt.

Puella, a ſacco purulento jam fere ſuffocata, tandem paracenteſin fieri, admiſit, verum pus prodiens valde fætuit.

Nihilominus per binos dies ægra multo melius habuit, liberius reſpiravit, quiete dormivit, & pulſus tranquillus fuit.

Verum tertio die ſubito ſublime reſpiravit, pulſus factus eſt celerrimus, & mollis, in facie

 obſer-

obſervabantur crebræ caloris, & coloris mutationes, ſitis fuit ingens, tandem extrema fiebant gelida.

Periculoſiſſima hæc ſigna peſſimam formarunt prognoſin, & ſeptimo die mors ſecuta eſt.

In thoracis cavitate ſiniſtra reperiebatur fœtidiſſimus ichor, & pulmo ejusdem lateris gangrænoſus.

Ægri, qui ceſſante dolore punctorio, & prodeunte ſputo copioſo continuam tamen pectoris oppreſſionem conqueſti ſunt, & tuſſitarunt frequenter, & delirarunt ſine magna febre, nullum levamen perceperunt uſque dum decimo quarto, vel decimo quinto, vel ſubinde vigeſimo die, aut die non critico copioſa miliaria alba proruperunt.

Et tunc ilico pulſus fere naturalis factus eſt; & reſpiratio fuit liberrima, ceſſavit ingrata tuſſitatio, tuſſi tamen pleniore ſputa bene cocta continuarunt prodire; unde orto ſimili exanthemate his ægris adferebatur ſalus.

Qui debiles fuerunt, & ſputa paulo difficilius egeſſerunt, his præter decocta, & infuſa pectoralia dabatur claret. N. 13.

Si nulla habita pulſus, & virium ratione ob ſolum dolorem pleuriticum venæ ſectiones nimium

um frequentes inſtituebantur, tunc ægri in peſſimum periculum conjecti ſunt.

Etenim licet febris fuerit valde mitigata & fere ſopita, vires tamen ſummopere proſtratæ ſunt, & tuſſis reddebatur valde frequens, inanis, defatigans, ægri abhorruerunt a cibis, nec quidem dato quamvis opiato veſpertino, dormiverunt, unde cœperunt contabeſcere.

Remedia quæcunque tentata momentaneum quidem quandoque levamen adtulerunt, ſed cauſam mali tollere nequaquam potuere.

Quidam ex his tabe obierunt, quidam vero poſt violentiſſimam tuſſim & convulſivam anxietatem ſputa oblonga, tenacia, polypoſa, vaſorum figuram referentia, & copioſo ſanguine miſta extorſerunt; hæc ſi continuarunt per unum, alterumve diem, tunc ceſſavit dolor obtuſus, & ſiluit tuſſis, & tandem tales ægri cura lactea & cibis probe humectantibus, nutrientibus integre reſtituti ſunt.

Vinum generoſum, in quo panis biſcotus aliquamdiu maceratus eſt, bis de die pauca doſi exhibitum ad vires reſtituendas, multum contulit.

MEN-

MENSIS IANUARIUS 1760.

Multi febre continua putrida laborarunt.

Omnes habuerunt pulſum ſtatim in principio debilem, ſitim magnam, caput grave, faciem rubram, linguam albidam, tremulam.

Horrore ſpinam dorſi pervagante, & dolore capitis morbis incepit; appetitus erat ſine nauſea deletus, reſpiratio autem libera.

Delirium admodum leve quandoque obſervatum eſt; urina fuit ex flavo rubra, alvus quibusdam quotidie, quibusdam vero omni altero, vel tertio die prodiit; neque inde ægri angebantur, hinc non erat opus eam enemate, aut ſuppoſitorio ſollicitare.

Noctes fuerunt ſatis pacatæ.

Ægri, a primo uſque ad ſeptimum vel undecimum diem manſerunt in eodem ſtatu, & nil in pejus, neque in melius mutatum eſt.

Verum ſeptimo, vel undecimo die absque manifeſta criſi omnia ſymptomata remiſerunt, ceſſavit febris; pulſus fortior, & liberior deprehenſus eſt, & rediit appetitus.

Urina nunquam poſuit ſedimentum, neque unquam turbata fuit.

Et

Et eo die, quo febris deſiit, naturalem habuit colorem, & odorem.

Nulli horum ægrorum vena ſecta eſt, quoniam pulſus & virium debilitas repugnavit.

Serum lactis vinoſum, & miſtura N. I. pro medicamento, & potu ordinario optime inſerviverunt, & vires, quantum erat poſſibile, conſervarunt.

Eadem miſtura N. 1. etiam ceſſante febre continuabatur; etenim obſervatum eſt, ejus uſu continuo vires rediiſſe citius,

Febres catharrhales, pleuritides, peripneumoniæ hoc menſe quoque multum graſſabantur.

Peripneumonia pleuritidi perfrequenter juncta eſt.

Iteratæ venæ ſectiones hic maxime locum habuerunt.

Symptomata prorſus eadem fuerunt, quæ menſe præcedente enarrata ſunt, hinc & eadem curandi methodus feliciſſimos habuit effectus.

Sputa rite procedentia multis ilico magnum levamen adtulerunt, & undecimo die, aut die decimo quarto, orto leni ſudore, & prodeunte urina craſſa, fœtente, ſequebatur perfecta judicatio.

Qui vero a ſputo copioſo, & bene coćto, allevati non ſunt, his decimo quarto, aut decimo ſeptimo die majori cum levamine ſupervenerunt miliaria alba, quæ quarto ab eruptione die inceperunt exſiccari, & tunc deſiit febris, & increverunt vires.

Ex his tamen fuerunt ſex, qui prodeuntibus copioſis exanthematibus magnum quidem habuerunt levamen, & exanthematibus exſiccatis, ac deſquammata cute his quoque deſiit febris, & viguit appetitus; verum nec redierunt vires adeo bonæ, ut aliis ægris; oculi manſerunt minus vivaces, turbidi, & omnes adhuc pećtus oppreſſum conquerebantur, ſentiebant obtuſum in ſterno dolorem, & credebant os ſterni torculari verſus interiora pećtoris premi, & continuo tuſſitarunt.

Reſpiratio tamen non fuit valde difficilis, aut laborioſa; verum vi fortiori & pleno pećtore peraćta dolorem acutum ad coſtarum limbum, & circa hypochondria excitavit.

Optimo cum appetitu hi ægri cibos aſſumſerunt, neque magnum inde gravamen percepere, neque ſiti vexati ſunt; pulſus fuit ſat liber, æqualis, neque intra centum ićtus magna differentia potuit obſervari.

Urinæ autem erant crudæ, inodoræ, & fæces duræ, nigræ. Pon-

Pondus opprimens thoracis, oculi minus vivaces, & vires ſemper debiles præſagiebant manifeſte materiam morboſam adhuc in his ægris latere.

Qua de cauſa ſolo victu tenuiori, attamen ſufficiente hos ægros ſuſtentavi, & præter lenia infuſa ex hædera terreſtri, Veronica, ſcabioſa eis exhibui miſturam N. 1. et quoniam ex horum uſu ægri ſat bene ſe habuerunt, & quoniam omnia pacata videbantur, fortioribus medicamentis naturam non volui turbare.

Contigit dein, ut bini ex his ægris octavo die, quo a priore febre liberi erant, magnum dolorem capitis, ſitim validam, & appetitum deletum conqueſti ſint, atque pulſus cœpit agitari, & urina prius tenuis & cruda, nunc craſſa, & valde rubra comparuit.

Tertius æger nono die percepit ſymptomata eadem, reliqui tres autem die undecimo.

Hinc omnes paſſi ſunt recidivam.

Secundus recidivæ dies erat longe pejor, quam primus: nam vires penitus proſtratæ ſunt, febris fuit valde magna, ſitis non delenda, lingua fuſca, arida, reſpiratio laborioſa, urina craſſa, jumentoſa, ſtranguerioſa.

Noctes fuerunt admodum inquietæ, anxiæ.

Ter-

Tertio die acceſſit continuum delirium, ſopor, & perpetua membrorum jactatio, urina, & alvus præter voluntatem in lectum dimittebantur.

Unde ilico nuchæ, & ſuris adplicata ſunt veſicantia, & præter tenuia juſcula, & infuſa leviter aromatica data eſt miſtura N. 8.

Circa principium quarti diei lethales oriebantur anxietates, pulſus frequenter intermiſit, extrema fuerunt frigida.

Verum hæc peſſima ſigna vix per octavam horæ partem durarunt.

Nam mox rediit extremorum calor, ſecutus eſt per univerſum corpus pruritus & ſudor, & prodierunt copioſiſſima miliaria alba.

His proſtantibus diſparuit ſopor, delirium, reſpiratio fuit facillima, febris remiſit, & pulſus tangebatur longe liberior, fortior, & nox inſequens fuit quieta.

Omnes hi ſex ægri quarta die eadem prorſus ſymptomata experti ſunt.

Quinto, ſexto, & ſeptimo die ſat bene habuerunt, & febris fere penitus abſuit, & exanthemata dein cœperunt exſiccari.

Urina tunc fuit virideſcens, & poſt horam peſſime fætuit, & ſigna ſalis alcalini exhibuit, alvus, quæ tunc reddebatur, bilioſa fuit, & admodum fœtida.

Poſt

Poſt quartum diem multis medicamentis hos ægros torquere, non erat neceſſe; levia infuſa, juſcula tenuia ſuffecerunt; ter ſolummodo per diem datum eſt cochlear unum ex mixtura N. 8.

Neque opus fuit paregoricis ſomnum conciliare, etenim ſine his noctes erant quietæ, reficientes.

Undecimo die omnes fuerunt extra periculum, & ſolis nutrientibus mox tantas recuperarunt vires, ut intra paucos dies potuerint ex Noſocomio diſcedere.

Hoc menſe unicum habuimus ægrum, qui petechiis laboravit.

Primis binis diebus obtuſum capitis dolorem conqueſtus eſt, noctes fuerunt anxiæ, inſomniis turbatæ, pulſus nec nimium febrilis, nec plenus nec fortis, vires languerunt. Lingua fuit plumbea, urina ruffa, & prodeundo ardorem in urethra excitavit, appetitus penitus deletus, ſitis mediocris.

Pro potu & medicamento dedi ſerum lactis vinoſum.

Tertio die circa veſperas horror invadit ægrum, & extrema fiunt gelida, oritur major ſitis, & pectoris anxietas, poſt horam ſequitur calor ingens, dein ſudor copioſus, fœtidus.

Nox

Nox fuit admodum inquieta.

Quarto die æger fuit debilis, pulſus valde celer, parvus.

Circa veſperas iterum acceſſit horror, dein calor, demum ſudor, & nox denuo fuit inquieta.

Unde ilico præter ſerum lactis vinoſum exhibui miſturam N. 20.

Quinto die inter deglutiendum æger acutum dolorem percepit, & fauces profunde rubebant.

Virium debilitas nullam admiſit venæ ſectionem, oculi triſtes, inæqualis reſpiratio, & anxietas malam prognoſin effecerunt.

Circa veſperas rediit horror, calor, dein ſudor, verum horum ſymptomatum vehementia fuit longe minor.

Nox valde inquieta fuit, & æger multum deliravit, paregoricum datum nil juvit.

Sexto die in faucibus videbantur ulcera nigra, fœtida, partes carnoſas profunde exedentia.

Corticis Peruviani doſin ideo auxi, & ſero lactis addidi ſpiritum ſulphuris per campanam, & ſyrupum diacodii.

Præterea ſaturatum infuſum herbæ marrubii & ſcordii, cui magna copia mellis roſacei, & ſpiritus ſalis acidi addebatur, ſyringa in fauces injici

injici curavi, ut hac ratione ulcera mundarentur, & ab ulteriore arroſione defenderentur.

Sæpius dein per diem eadem ulcera medicamento N. 21. obliniebantur.

Veſpertinæ exacerbationes erant admodum leves, nox tamen turbata, anxia.

Septimo die febris fuit mitis; verum vires debiles, ſitis magna, delirium frequens, & ſupervenit ſopor.

Dolor in deglutiendo fuit minor & ulcera fuerunt puriora, nec amplius vicinas partes arroſerunt.

Iisdem medicamentis diligentiſſime continuatum eſt.

Veſperi nec horror rediit, nec febris exacerbata eſt.

Æger autem nocte erat in perpetuo delirio, urinam inſcie dimiſit, fuit valde ſoporoſus.

Unde nuchæ, & ſuris veſicantia denuo applicata ſunt.

Nono die fauces erant ſatis nitidæ, reliqua autem æque malo in ſtatu inveniebantur.

Pulſus, licet fuerit debilis, æqualis tamen ſemper erat, & ſat liber, neque reſpiratio admodum laborioſa fuit; Et hæc erant, quæ aliquam contra tam gravia ſymptomata ſpem foverunt, cætera omnia mortem præſagiebant.

Et

Etenim veſicantia, quamvis valde acria, nil operata ſunt.

Decimo die fauces erant bonæ & naturalem habuerunt colorem, & deglutitio fuit ſatis libera, vires tamen manſerunt languidæ, manſit profundus ſopor, & æger urinam, & fæces fœtidiſſimas inſcie in lectum dimiſit.

Renuit corticem Peruvianum quacunque forma exhibitum.

Quare, gangræna jam ſuppreſſa, a cortice abſtinui, & exhibui claretum N. 3.

Mox pulſus videbatur major, & vires augebantur.

Nihilominus nox fuit valde inquieta, anxia.

Undecimo die absque perturbatione æger fuit plenus petechiis, & ea loca, quibus appoſita ſunt veſicantia, & quæ hucusque ſicca erant, cœperunt ſerum glutinoſum tranſudare, & ſeceſſit cuticula.

Reſpiratio fuit mox liberior, non tamen naturalis, & pulſus majores habuit vires, ſopor videbatur minor.

Nox fuit magis pacata.

Duodecimo die æger frequenter deliravit, & fuit ſoporoſus.

Nox dato paregorico quieta reddebatur.

Decimus tertius dies ſimilis fuit duodecimo.

Nox

Nox autem fuit admodum turbata, licet paregoricum daretur.

Eadem ſemper medicamenta data ſunt.

Decimo quarto die novæ ſupervenerunt petechiæ, & tunc ceſſavit omne delirium, mens rediit, reſpiratio fuit liberrima; pulſus æqualis, vix febrilis, vires multo majores.

Nox fuit quieta.

Decimus quintus dies pacate tranſigebatur, & petechiæ lætiſſimæ rubuerunt.

Urina, iterum vaſe excepta, fere naturalis fuit; alvus autem prodiit liquida, bilioſa, valde fœtida.

Decimus ſextus dies fuit æque bonus, & petechiæ cœperunt pallere.

Nox fuit quieta ſine paregorico.

Decimo ſeptimo die evanuerunt petechiæ, æger optime habuit, appetiit, & omnis febris ceſſavit.

Nihilominus clareto N. 3. in vigeſimum diem æger uti continuavit, & pro potu dedi ſerum lactis vinoſum.

Vires cito reſtaurabantur.

Vigeſimo primo die exhibui hauſtum purgantem; Dein carnes conceſſi.

Vigeſimo quinto die ſanus Noſocomium deſeruit.

MENSIS FEBRUARIUS 1760.

Febres catarrhales frequenter hoc quoque menſe obſervatæ ſunt.

Remedia emollientia, mellita & quandoque lenia ſtimulantia ad omnia ſymptomata debellanda ſuffecerunt.

Quibusdam ceſſante tuſſi circa decimum quartum, aut decimum ſeptimum, aut vigeſimum diem miliaria alba apparuerunt, & mox febris ceſſavit, & inde ægri ab omni periculo liberi videbantur.

Neque horum exanthematum magna ſollicitudo gerenda erat; Sola diluentia, leniter aromatica, quibus inſenſibilis tranſpiratio conſervabatur, plurimum conduxerunt.

Quibusdam vero exanthematum loco erupit ſudor fœtidus, linteamina fuſco & ſubflavo colore tingens; & tunc quoque febris remiſit, diſparueruntque omnia mala ſymptomata, & rediit ſalus.

Ex urina nil erat judicandum, etenim incertis diebus turbata eſt, & craſſum poſuit ſedimentum ſine ægrorum levamine.

Plerumque autem vel tenuis fuit, vel ruffa.

Fe-

Febris acuta putrida multos quoque ægros detinuit, & hi erant a tuſſi liberi.

Symptomata vero ſtatim a primo die fuerunt vehementia: etenim tota facies rubuit, caput ingens dolor prehendit, lingua fuit ſicca, urina flammea, aut jumentoſa, reſpiratio vero non multum læſa, ſitis magna, pulſus celerrimus, fortis, durus, aſt æqualis ſimul.

Hæc ſymptomata videbantur ſemper ruere in pejus, & ægri a nullo medicamento levamen habuerunt. Noctes fuerunt inquietæ.

Quarto die ſupervenit ſopor, & continuo ſomno ægri opprimebantur, vi tamen excitati ea, quæ offerebantur, ſine magno renixu aſſumſerunt, ad rogata ſat apte reſponderunt, verum ſibi relicti iterum in profundum ſomnum incidebant, & traxerunt ronchos.

Urinam & fœces ſemper inſcie dimiſerunt.

Pulſus autem, licet multum febrilis, nunquam tamen inæqualis deprehenſus eſt, & fuit ſemper ſat robuſtus, & reſpiratio manſit quoque ſatis libera.

Nox ante quintum diem dato paregorico fuit valde pacata.

Dies quintus autem malus.

Nox ante ſextum diem quoque tranquilla fuit; dies autem ſextus æque malus fuit ac quintus.

Nox ante ſeptimum diem fuit maxime inquieta, ægri vi ex lecto ſurrexerunt, ſtragula abjecerunt, & nequaquam paſſi ſunt tegumenta, nil aſſumſerunt, & totum corpus, atque omnia membra jactitarunt continuo.

Tandem debiles inceperunt profundiſſimo ſomno teneri, & per duas, tres, quatuor, & quidam per quinque horas quietiſſime dormiverunt, tandem expergefacti, nullius horum ſymptomatum erant conſcii, & optime ſe habuerunt.

Et eodem die fere in omnibus febris ſubito deſiit, in pauciſſimis manſit quædam læviſſima pulſus agitatio, quæ ſenſim usque ad undecimum diem penitus conquievit.

Eodem die, quo febris ceſſavit, rediit appetitus, ægri fuerunt alacres, & vires ſatis bonæ.

Nulla manifeſta evacuatio critica obſervabatur, lenis erat ſeptimo die tranſpiratio, alioquin cutis ſemper fuit ſicca.

Hoc morbo, licet multi decubuerint, nullus tamen inde mortuus eſt.

Curatio ſine multis medicamentis feliciſſime peragebatur.

Quoniam omnes in principio pulſum habuerunt plenum, fortem, & durum neceſſe erat omnibus, habita ratione virium, repetitis vicibus ſecare venam.

Reme-

Remedia antiphlogiſtica ab initio morbi usque ad finem indicabantur; hinc ſolum ſerum lactis, decoctum hordei crudi cum nitro, & melle, decoctum rad. ſcorzon., gram., acetos. &c. totum morbum potuerunt ſubigere.

Dum acceſſit profundus ſopor, magna anxietas, & delirium frequens, veſicantia requirebantur.

Si autem hæc ſymptomata mitiora fuerunt, tunc epiſpaſtica ſuris applicata ſufficiebant.

Paregorica veſpertina ante quartum diem nil juverunt, imo magis noctes turbarunt.

Febris petechialis hoc menſe frequenter obſervata eſt.

Hæc autem adferebatur à quibusdam italis, qui ab exercitu huc advenerunt, & duxerunt mulos.

Ægri ſtatim ſub initium habuerunt levem horrorem, dein languerunt, caput totum obtuſe doluit, pulſus fuit parvus, non admodum febrilis, ſitis mediocris, lingua glutinoſa, urina craſſa, ſubrubra, & quidam anxia præcordia, os glutinoſum, amarum, & continuum vomendi conatum conqueſti ſunt.

Secundo, & tertio die ægri non fiebant pejores, & alvus, ſponte prodiens, fuit fuſca, pultacea, fœtida.

Noctes erant anxiæ, turbatæ inſomniis.

Quarto die vires magis proſternebantur; febris tamen major non eſt orta; ſupervenit frequens delirium, ſopor, & lancinans per omnia membra dolor, & anxia reſpiratio.

Lingua fuit plumbea, tremula, ſitis ingens, urina erat craſſa, fuſca, alvus admodum fœtida, biliosa; verum nec copioſa, nec frequens, niſi in binis ægris, quibus quarto die acceſſit diarrhæa biliosa, quæ adeo ſæva fuit, ut animi deliquium, & extremorum frigus, & ingentes dolores colicos produxerit.

Unde Laudano liquido Sydenhami bis, terve per diem ad guttas XII. vel XVI. dato, mitigari debuit.

Quinto die quidam erant admodum ſoporoſi, & delirarunt continuo, & his urina, & alvus citra voluntatem in lectum prodiit.

Aliqui vero per intervalla fuerunt ſibi ſatis præſentes, & petierunt matulam.

Urina fuit craſſa, ſubfuſca, alvus fœtida, pultacea, in binis autem ægris diarrhæa ſat mitis continuavit.

Sextus dies fuit ſimilis diei quinto.

Septimo die in toto corpore, excepta facie, fere omnibus his ægris prodierunt petechiæ, ſat boni plerumque coloris.

Pau-

Paucum inde levamen perceptum eſt; ſola anxietas, & reſpirandi labor leviores videbantur.

Qui ſeptimo die non habuerunt petechias, iis prodierunt die undecimo.

Petechiæ ſeptimo die prodeuntes cœperunt die undecimo diſparere, & tunc jam febris penitus ceſſavit, rediit mens, & increverunt vires, neque ullum amplius periculum aderat; & decimo tertio, aut decimo quarto die nulla prorſus petechiarum ſigna amplius ſupererant.

Petechiæ autem undecimo die prodeuntes diſparere cœperunt die decimo quarto maximo cum levamine omnium ſymptomatum, & decimo ſeptimo die aderat ſanitas.

Bini ægri, qui quarto die in diarrhæam inciderunt, ſatis mitia ſemper habuerunt ſympto mata, & ſeptimo die ſponte ſiſtebatur diarrhæa, & deſiit febris integre.

Nec viſæ ſunt petechiæ, licet ex ſignis, & ſymptomatibus, quæ hi cum aliis ægris communia habuerunt, has prodituras fuerim ſuſpicatus.

Verum hi erant per aliquot dies debiles; dein autem appetierunt, & brevi convaluere.

Ex tot ægris, petechiis laborantibus, unicus obiit, & neque hic vi morbi, ſed vi animi

pathematum ſuppreſſus eſt ; etenim ex pericu-loſiſſimo morbo convaleſcens, vidit ſe a ſuo ſocio omnibus ſuis pecuniis ſpoliatum, unde mox patiebatur recidivam, ferociter deliravit, maxime anxius fuit, neque oblata aſſumſit, vires habuit debiliſſimas, & quarto die convulſus obiit.

Ægris, qui febre petechiali decumbebant, venam non ſecui, quoniam omnium vires erant debiles, & pulſus parvus.

Emetica autem neceſſario dari debuerunt iis, qui nauſeam, & oris amærorem, & præcordiorum anxietatem, a ſaburra, in ventriculo hærente, conqueſti ſunt, & omnes inde mox levamen perceperunt, & alacrius oblata dein medicamenta aſſumſerunt.

Ob vires debiles medicamenta leniter ſtimulantia, ſtatim in principio morbi requirebantur; unde ſerum lactis vinoſum, vel miſtura N. 1. vel claretum N. 3. his ægris maxime profuerunt.

Qui autem admodum debiles erant, & ſoporoſi, his præter remedia vinoſa dabatur alternis vicibus miſtura N. 8.

Inquietudines, membrorum jactationes, & noctes anxiæ paregoricis mitigabantur.

Soporoſos veſicantia excitarunt.

Re-

Remediis, a primo morbi die datis, ad finem uſque continuatum eſt, quoniam eadem ſemper manſit indicatio; imo ceſſante febre ad vires citius reſtaurandas eadem remedia per plures adhuc dies optimo cum effectu ſunt adhibita.

Unicus erat æger, qui ſuperato morbo petechiali, tuſſi ferociſſima correptus eſt, & raucam habuit vocem, a febre autem penitus liber fuit.

Decoctum N. 4. datum, mitigavit tuſſim, diſpulit raucedinem, & ſputa reddidit mobilia. Verum vires ea egerendi erant debiles, hinc ortus eſt in pectore ſtridor. Dato autem clareto N. 13. mox copioſiſſima prodierunt ſputa, & hoc ſolo medicamento, & paregoricis veſpertinis, intra duodecim dies æger a tuſſi liberatus eſt. Poſtea vero totus emaciatus uſu lactis convaluit.

Antequam purgans poſt morbum daretur, carnibus veſci non licuit, vires enim inde languerunt, inſurrexerunt ructus putridi, & deletus eſt appetitus cum horrore; dato autem antehac purgante ex rheo, tunc carnes, debita copia aſſumtæ, non nocuerunt.

Ve-

Vinum quoque tunc datum multum juvit eos, qui vino antehac erant aſſueti; aquæ vero potatoribus calores, & anxietates excitavit.

Tempus exhibendi purgans erat plerumque ſextus, vel ſeptimus, aut octavus poſt morbum dies.

Bini ægri, febre continua decumbentes, primis tribus diebus adeo levibus afficiebantur ſymptomatibus, ut morbus nec periculoſus, nec longus futurus videretur.

Verum quarto die præter rationem omnia ruerunt in pejus. Et primus ex his ægris tunc admodum anxius factus eſt, ſitim habuit maximam, facies erat livida, lingua tumida, purpurea, oculi concavi, pulſus celerrimus, inæqualis, exiguus, reſpiratio denſiſſima, membrorum jactatio perpetua, urina prius ruffa, nunc tenuis prodiit & brevi peſſime fœtuit.

Nec ex ullo remedio æger levamen ſenſit, noctes erant vigiles, & ob intolerabilem cordis tremorem æger jacere non potuit, & cogebatur trunco erecto, aut in anteriora inclinato, ſedere, & ſemper gemuit, extrema plerumque friguerunt, & gelido ſudore maduerunt, circa præcordia erat perpetus ardor, nullum autem acutum dolorem conqueſtus eſt, ſub finem ſexti diei obiit.

Aper-

Aperto cadavere reperimus pulmones, grumoſo ſanguine infarctos, & cordis apicem ſphacelo penitus corruptum.

Ventriculi cordis craſſos ſanguinis grumos continuerunt.

Alter autem æger nec adeo anxie reſpiravit, nec pulſum habuit adeo exilem, & potuit decumbere.

Verum ſitis fuit æque magna, & urina quoque tenuis facta eſt, & in ventre oriebatur dolor acutiſſimus, & ſupervenit frequens animi deliquium cum extremorum frigore, noctes quoque ob continuum delirium, & ob perpetuam membrorum jactationem inſomnes, & anxiæ fuerunt, reſpiratio autem fuit ſatis pacata.

Veſicantia neque in hoc, neque in priori ægro ullum effectum præſtitere, cataplaſmata ventri applicata dolorem pauliſper mitigarunt, interna autem remedia juverunt nihil.

Septimo die æger ſoporoſus fuit, & intumuit venter, nono die rediit æger ad ſe, nec deliravit, & ſe magnum ſentire levamen ajebat.

Verum facies erat pallida, naſi apex frigidus, oculi concavi, vires parvæ, lingua tremula, extrema frigida, & viſcido ſudore madida, pulſus exilis, inæqualis, frequenter intermittens.

Orti

Orti ſunt Borborygmi, & prodierunt flatus fœtidiſſimi, tandem prodiit urina, & alvus putridiſſima, æger incidit in animi deliquium, & periit.

Inteſtina plurima erant gangrænoſa.

Lobus medius pulmonis ſiniſtri, ea parte qua dorſum ſpectat, quoque putridus, & gangrænoſus fuit; hic tamen æger nunquam tuſſivit neque laborioſe reſpiravit.

Ambobus his ægris a quarto morbi die ad finem usque datus eſt cortex peruvianus magna doſi, præter alia medicamenta, gangræna tamen impediri non potuit.

MENSIS MARTIUS 1760.

Febre continua multi decubuerunt; vires ſtatim in principio in plerisque fuerunt debiles, & anxia reſpiratio, ſitis magna, lingua alba, aut fuſca, & ſicca, urina fere ſemper flammea, caput, ſpina dorſi, & artus dolore dilacerante continuo torquebantur.

Circa veſperas ſemper exacerbata ſunt ſymptomata, & ægri delirarunt, & jacuerunt admodum inquiete.

Om-

Omnes hi ægri leni ſtimulo opus habuerunt, hinc plerisque data eſt mixtura N. 1. aut claretum N. 3. valde debilibus autem miſt. N. 8.

Lenia paregorica, veſperi, & quandoque interdiu exhibita, vim ſymptomatum diminuerunt, & ægris attulere levamen, attamen ante ſeptimum diem iis ſomnus quietus non potuit conciliari.

Imo, ſi paulo fortiori doſi data ſunt remedia paregorica, tunc turbarunt noctes, reddiderunt ægros magis inquietos, anxios, ſoporoſos, & ſequenti die tales ægri manſerunt debiles, ſomnolenti, deliri.

Septimo die plurimis prodierunt miliaria alba copioſiſſima, prægreſſo ſudore, & ingenti pruritu per univerſum corpus.

Dolor capitis, artuum, & ſpinæ dorſi tunc ſiluit, & remiſit ſitis, & noctes paregorico licuit quietas reddere, nec amplius ægri delirarunt.

Verum febris manſit æque magna, manſit reſpiratio difficilis.

Urinæ fuerunt ſubfuſcæ, flocculentæ, ſine ſedimento, alvus vel quotidie, vel alterno die ſponte prodiit, bene cocta.

Iiſdem remediis, quæ ſtatim in principio morbi data ſunt, ſemper continuatum fuit.

Unde-

Undecimo die miliaria erant minus pellucida, & cœperunt exſiccari, & tunc eodem die, vel die duodecimo, vel decimo tertio ſupervenit tuſſis ſatis violenta.

Quidam orta tuſſi ilico ſputa copioſiſſima, craſſa, glutinoſa, rejecerunt, & tunc remiſit febris, & reſpiratio multum emendata eſt. Decoctum N. 4. & paregorica veſpertina hos ægros plurimum juverunt.

Qui vero ad egerendum ſputum nimis debiles fuerunt, eos juvit claretum N. 13.

Quandoque tamen ægri irrita, & frequentiſſima tuſſi vexati ſunt, conquerebantur faucium, & totius pectoris ſiccitatem, & oſſis ſterni ardorem, & ortus eſt magnus dolor circa hypochondria, & reſpiratio fiebat difficilior.

Decoctum N. 22. vel linctus N. 23. omnia ſymptomata brevi mitigarunt, & tuſſis fuit longe minus moleſta, & intra binos, ternosve dies cœpit materia puriformis prodire; unde tunc decocto N. 22. addebatur, loco ſyrupi diacodii, oxymel ſimplex vel oxymel ſcilliticum, vel hujus decocti loco dabatur decoctum N. 4. vel, ſi vires defecerunt, Claretum N. 13.

Durante hoc morbo nunquam licuit paregorica veſpertina intermittere, nam ſine his noctes

ctes fuerunt anxiæ, & ægri irrita tuſſi defatigati ſunt.

Quandoque per binos, ternosve dies ſputa copioſa, & optime cocta prodierunt, poſtea vero pectus iterum videbatur ſiccum, & tuſſis erat inanis, & magnum in faucibus & ſterno ardorem excitavit.

Unde tunc iterum redeundum fuit ad decoctum N. 22. vel ad linctum N. 23.

Verum quam primum ſputa iterum mobilia fuerunt, tunc debebat exhiberi decoctum N. 4. vel claretum N. 13.

Hac ratione erat ſæpius alternandum, usque dum tuſſis penitus ceſſavit, & reſpiratio libera fuit.

Multis ægris poſt diuturnam tuſſim ſupervenit ſudor nocturnus, & corporis macies.

Infuſum N. 24. & cremor hordei vel avenæ mundatæ, vel oryza cum lacte cocta, & juſcula meraca, ſæpius per diem data, his reſtituerunt vires, & ſuppreſſerunt ſudorem.

Quandoque opus fuit durante tuſſi dare purgans, dum nimirum ægri pondus circa ventriculum, nauſeam, & os glutinoſum conqueſti ſunt.

Drachma unica rhei plerumque ſuffecit.

Subinde tamen ægri a purgante nequaquam melius habuerunt, neque ſymptomata mutata

ſunt,

ſunt, hinc vomitorio hos aggredi neceſſe erat.

Grana viginti quinque radicis ypecacuanhæ, & quindecim grana ſalis abſinthii magnam glutinis copiam repetito vomitu eduxerunt, quo facto, mox viguit appetitus, & anxietas præcordiorum diſparuit. Cavendum tamen erat, ne nimio cibo ſubito ventriculus oneraretur, ſecus priora mox redierunt ſymptomata.

Febris acuta ſimplex hoc quoque menſe frequenter obſervata eſt; verum ſymptomata erant levia, & maxime communia, hinc & ſimplex curandi methodus adminiſtrata fuit.

Binæ ſolummodo fæminæ fuerunt, in quibus peculiare quid obſervare licuit.

Hæ habuerunt pulſum debilem, valde celerem, reſpirationem ſine tuſſi laborioſam, lingua fuit alba, humida.

Quæcunque his ægris offerebantur, ea lubentiſſimo animo aſſumſerunt, verum ſua ſponte nil petiere, nec reſponderunt ad rogata, nec ullum dolorem conqueſtæ ſunt, moroſiſſimæ videbantur.

Oculi erant torvi, ſemper fortiter diſtenti, & uni objecto pertinaciſſime affixi; ſomno tamen claudebantur, is vero magna opii doſi debuit conciliari. Inter dormiendum reſpiratio fuit liberior.

Poſt ſomnum eadem prorſus ſymptomata obſervabantur. Ægræ

Ægræ alvum & urinam in lectum depoſuerunt, nec, ut inde purgarentur, rogarunt, & in eodem, quo ponebantur ab adſtantibus, ſitu immobiles ſemper jacuerunt.

Ex pulſu debili vires proſtratas eſſe, facile concludebatur.

Hinc præter copioſa infuſa & decocta diluentia ac leniter ſtimulantia exhibui miſturam N. 1.

Verum nil in pejus, nil in melius inde mutatum eſt, quoniam tamen eadem ſemper manſit indicatio, nolui præter rationem medicamenta mutare, atque ideo eandem miſturam ſemper præbui.

Septimo die ſuris veſicantia juſſi adponi; verum neque his ulla mutatio facta eſt.

Nono die una ex his ægris circa horam ſextam veſpertinam toto corpore riguit, dein frequentiſſime gemuit, & orta eſt major febris, & calor; poſt binas horas febris exacerbatio iterum remiſit, & ſequebatur ſudor copioſus, fœtidus, dein tranquillus ſomnus ægram occupavit.

Decimo die mane pulſus fuit parvus, & reliqua ſymptomata inveniebantur prorſus eadem.

Tempore veſpertino circa eandem horam magna cum violentia iterum rediit paroxyſmus, & hoc finito ægra valde debilis fuit.

Quapropter ilico corticem peruvianum larga copia exhibui.

Et undecimo die paroxyſmus non amplius rediit; morbus autem prior nequaquam mutatus eſt.

Duodecimo die in uſu corticis peruviani perrexi, verum vires erant admodum parvæ, & ſymptomata periculoſa.

Decimo tertio die dedi claretum N. 3.

Decimo quarto die ægra ad ſe rediit, incepit loqui, petiit cibos, & febris integre deſiit, atque ab hoc die redierunt vires & valetudo.

Secunda ægra nullas febris exacerbationes paſſa eſt, neque ulla contigit mutatio uſque in diem decimam ſeptimam; & tunc pulſus erat naturalis, ægra reſpondit ad rogata, noctu ſine paregorico dormivit, & brevi convaluit.

Hæc ægra toto morbi tempore nullum aliud remedium præter miſturam N. 1. aſſumſit.

Vir 34. annorum ex vehementi ira in febrem acutam incidit, vires mox proſtratæ ſunt, & peſſima ſymptomata ſupervenerunt; tertio morbi die tendines totius corporis ſubſilierunt,

lerunt, reſpiratio fuit peſſima, pulſus exiguus, intermittens, & cutis continuo, largo & vapido ſudore maduit.

Omnis generis remedia interna,& externa ſumma cum ſollicitudine exhibita nil prorſus levaminis adtulerunt & ſub finem ſexti diei, æger ſubito palluit, tetano univerſali correptus eſt, peſſimum hoc ſymptoma ultra horam duravit. Triſte erat videre hanc ſtatuam immobilem; remittente tetano diriſſimæ convulſiones ſecutæ ſunt, quibus æger ſuccubuit.

Sectione anatomica, quamvis accuratiſſime facta, nil potuit inveniri, in quod cauſam horum ſymptomatum & mortis licuiſſet transferre.

MENSIS APRILIS 1760.

Febres catarrhales admodum frequentes hoc menſe mecum in noſocomio obſervavit doctiſſimus Medicus Collin.

Præterea aderant multi ægri febre acuta laborantes quibus nequaquam tuſſis moleſta fuit.

Miliaria alba in tribus ſolummodo ægris hoc menſe nobis obvenerunt, & his, dum miliaria cœperunt exſiccari, deſiit febris, atque tunc orta eſt tuſſis, & mox prodierunt ſputa puriformia

F 2 quibus

quibus rite procedentibus ægri ſanitatem brevi recuperarunt.

Exanthemata petechialia hoc menſe viſa non ſunt.

Morbo acuto nullus mortuus eſt, omnes ſimpliciſſima methodo conſervabantur.

Infantes, pueros, & juvenes peculiaris quædam febris acuta hoc menſe detinuit.

Primis binis diebus caput his vehementer doluit, & oculi fuerunt turbidi, pulſus autem fere naturalis fuit, neque magna ſitis obſervata eſt, verum vires erant ſolito minores.

Tertio die capitis dolor auctus eſt, increvit ſitis, oriebatur febris, cutis tota tendebatur, & dolor dilacerans membra occupavit, & jam ægri non amplius extra lectum eſſe potuerunt.

Finiente tertio die univerſum corpus colore profunde rubro tinctum videbatur, & oculi erant torvi, rubri, ægri autem nec ſoporoſi fuerunt, nec delirarunt, lingua erat craſſa, tenaci & alba cruſta obducta.

Nox ante quartum diem fuit inſomnis, anxia.

Quarto die eruperunt per totum corpus puſtulæ admodum parvæ, rubræ, rotundæ, & facies eryſipelatoſo tumore inflata eſt.

Qui

Quibusdam hoc die fauces ſimul inflamma bantur, & deglutitio reddebatur valde difficilis, dolor autem capitis & membrorum penitus evanuit.

Febris manſit æque magna, ſitis autem minor fuit, & cutis prius tenſa ac ſicca leni tranſpiratione mollis & ſubhumida adparuit.

Urina, quæ tertio die flammea fuit, nunc turbata eſt, & ſedimentum craſſum poſuit.

Alvus vero, per plures dies clauſa, enemate aut ſuppoſitorio debuit provocari.

Nox dato paregorico fuit admodum tranquilla, reficiens.

Quinto die febris fuit minor, ſitis pauca, urina prodiit coloris fere naturalis, & oculi fuerunt minus rubri, & magis vivaces.

Nox dato paregorico iterum quieta fuit.

Sexto die cutis rubor cœpit diminui, & reliqua ſymptomata fuerunt mitiſſima.

Nox fuit quieta.

Septimo die puſtulæ pleræque ruptæ ſunt, & cutis habuit colorem naturalem, febris deſiit, & viguit appetitus, vires fuerunt longe majores.

Octavo die ægri extra lectum per plures horas eſſe potuerunt, in cute autem perceperunt continuum pruritum, & epidermis abiit in furfures.

Curatio ſolo infuſo N. 19. perficiebatur.

Idem infuſum gargarismatis loco datum eſt iis, qui quarto die angina correpti ſunt;

Præterea collum cataplaſmate emolliente involutum fuit.

Haud raro obſervavimus, ægros, ex morbo acuto convaleſcentes, febre intermittente quotidiana, aut tertiana correptos fuiſſe.

Et quidam adeo vehementes habuerunt paroxyſmos, ut brevi cortice peruviano debuerint ſupprimi.

Reliqui vero, qui minus violenter inde afficiebantur, ſolis remediis ſalinis, & amaricantibus curati ſunt.

MENSIS MAJUS 1760.

Tuſſes hoc menſe longe rariores fuerunt.

Verum febres continuo remittentes admodum frequenter obſervatæ ſunt.

Omnibus ægris circa veſperas febris exacerbata eſt.

Quidam tunc valde anxii fuerunt, & dolores ingentes per omnes artus conqueſti ſunt, & ceſſante exacerbatione ſudore viſcido vires amiſerunt.

Quibusdam ſub paroxyſmo prodierunt puſtulæ rubræ vel maculæ purpurascentes per totum corpus, quæ ingratiſſimum pruritum excitarunt, finiente autem paroxyſmo ſponte iterum diſparuere.

Quidam vero ſub exacerbatione leves tantum anxietates, & capitis dolores perceperunt, neque propterea multum debilitati ſunt, & noctes habuerunt ſatis tranquillas.

Qui levioribus ſymptomatibus afficiebantur, ii ſolo decocto hordei crudi, addito pauco nitro, & melle puro, intra ſeptem vel undecim dies ſanati ſunt.

Quos autem exacerbatio febris nimium defatigavit, iis cortex peruvianus magna doſi exhiberi debuit.

Quibus ilico exacerbationes ſuppreſſæ ſunt, iis neque amplius redierunt anxietates, nec puſtulæ comparuerunt, nec pruritus perceptus eſt, pulſus tamen leniter febrilis manſit.

Et urina poſtea prodiit craſſa, admodum fœtida, & poſuit ſedimentum lateritium.

Atque hi ægri undecimo aut decimo quarto die a febre liberati ſunt.

Quibusdam tertio, aut quarto, aut quinto morbi die diarrhæa ſupervenit, hæc autem mitis fuit, nec ægros defatigavit.

Quatuor ægri febre putrida admodum periculoſe decubuerunt. Primo die ſtatim valde debiles fuerunt, pulſum habuerunt inæqualem, parvum, ſitim ingentem, linguam albam, & urina flammea prodiit.

Quarto die cœperunt delirare, & tendinum ſubſultu exagitari.

Præterea continuo ſopore tenebantur, fuerunt anxii, & decubuerunt cruribus verſus pectus adtractis. Oculi erant lachrymantes, turbati, vires admodum lauguidæ, pulſus parvus, celer, inæqualis, reſpiratio denſa, & urina rubra, craſſa, fœtida, alvus viridis, cruda.

Veſicantia ſuris & nuchæ adpoſita ſunt.

Quinto die vires fuerunt exiguæ, & ægri, admodum anxii, largo, viſcido ſudore maduerunt.

Veſicantia nil operata ſunt.

Sextus dies fuit quinto ſimilis.

Septimo die tres ex his ægris multo melius ſe habuerunt, etenim remiſit febris, ſitis, & ſudor, & vires videbantur majores, oculi magis vivaces.

Undecimo die hi ob omni febre & periculo liberi fuerunt.

Quartus autem æger ſeptimo die pejus habuit, nam reliquis peſſimis ſymptomatibus diar-

rhæa

rhæa larga, & defatigans ſe junxit, & vires inde adeo dejectæ ſunt, ut æger citra animi deliquium ſeſe erigere non potuerit.

Octavo die uſu laudani liquidi SYDENHAMI diarrhæa multo mitior fuit.

Nono die æger per vices tranquille dormivit, & inde vires paulisper auctæ ſunt.

Decimo die jam petiit matulam, neque amplius paſſus eſt animi deliquium, & nox ante undecimum diem erat tranquilla.

Undecimo die febris fuit exigua, vires magis increverunt, ſitis remiſit.

Duodecimo & decimo tertio die omnia ſymptomata fuerunt valde mitia; & decimo quarto die pulſus fiebat æqualis, liber, & omnino naturalis, atque diarrhæa penitus ceſſavit, & æger cœpit optime convaleſcere.

Ex omnibus remediis optimos effectus his quatuor ægris præſtitit miſtura N. 25.

Veſperi ſemper datum eſt lene paregoricum.

Pro potu ordinario exhibebatur ſerum lactis vinoſum, quo etiam poſt morbum ad vires reſtaurandas hi ægri aliquamdiu uſi ſunt.

Miliaria alba in unica fœmina hoc menſe viſa ſunt.

Petechiis vero bini viri decubuerunt.

Primus decimo quarto die orta diarrhæa bilioſa, & prodeunte urina craſſa, jumentoſa a febre judicatus eſt.

Alter vero finiente die decimo obiit.

Erant autem ſymptomata jam a quarto morbi die lethalia, & æger ſe ipſum in principio neglexit.

Etenim primis diebus, licet vires habuerit valde debiles, & ſitim magnam, & appetitum cum nauſea deletum, & obtuſum capitis membrorumque dolorem: atque frequentes horripilationes, nil tamen eſt conqueſtus, neque ſe in lectum contulit, & ſola fame morbum enecare voluit.

Hanc curationis methodum in quartum diem protraxit, & præter tenuia juſcula, & aquam aſſumſit nihil.

Verum quarto die oriebatur tanta appetentia, ut æger ſeſe abſtinere non amplius potuerit, hinc magnam ciborum copiam avidiſſime devoravit, & copioſum vinum hauſit.

Mox inde anxius factus eſt, ſupervenit animi deliquium violentiſſimum, & vomitu omnes cibi iterum rejiciebantur, erat autem vomendi conatus adeo vehemens, ut tandem copioſus ſanguis prodierit.

Pul-

Pulſus tunc erat inæqualis, celerrimus, admodum debilis, urina prodiit fuſca, fœtida.

Noctu fortiori paregorico ſomnus quidem potuit conciliari, verum is non fuit reficiens.

Quinto die totum corpus fuit plenum petechiis ſublividis, oculi erant fulvi, lingua tremula, plumbea, ſitis magna, caput obtuſe doluit, & tempora & frons torculari fortiſſime quaſi comprimi ægro videbantur, ſitus corporis fuit admodum inquietus, & acceſſit diarrhæa bilioſa, fœtida, defatigans, pulſus erat parvus, inæqualis, intermittens, vires valde debiles.

Nox fuit anxia.

Sextus dies fuit ſimilis quinto.

Nox erat anxia.

Septimo die æger fuit ſoporoſus, & fere perpetuo deliravit, floccos carpſit, frequenter e lecto voluit ſurgere, fœces, & urinam inſcie dimiſit, pulſus erat exiguus, inæqualis, intermittens, ſitis tunc penitus deleta eſt, hypochondria cœperunt tendi, inflari, & frequentes borborygmi auditi ſunt, diarrhæa nulli remedio obedivit, veſicantia nuchæ, ſuris, tandem & humeris adplicata, nullum effectum præſtitere.

Nox fuit inquieta.

Octavo die æger fuit ſibi magis præſens, & ſibi omnia videri leviora ajebat; interim pulſus fuit

fuit admodum inæqualis, intermittens, tremulus, diarrhæa continuavit.

Venter intumuit, & reſpiratio cœpit eſſe laborioſa, & obſervati ſunt tendinum ſubſultus, convulſiones; petechiæ valde numeroſæ, lividæ, latæ, & irregularis figuræ adhuc per totum corpus viſæ ſunt.

Nox fuit anxia, & æger fere ſemper deliravit, bis tamen dum lucida intervalla habuit, petiit matulam, & inter lethales anxietates ac enormes ardores reddidit urinam paucam, craſſam, fœtidiſſimam.

Nono die omnia erant valde mala, extremitates mox frigidæ, mox calidæ deprehenſæ ſunt, & facies nunc palluit, nunc rubuit, petechiæ cœperunt diſparere.

Nox fuit anxia.

Decimo die ſigna mortis imminuere, pulſus frequenter evanuit, & extrema fuerunt ſemper gelida, & totum corpus glutinoſo ſudore maduit, aſperam arteriam materies viſcida replevit, unde ortus eſt in pectore ſtrepitus, & reſpiratio ſublimis.

Nox fuit peſſima.

Incipiente undecimo die nullus in extremis pulſus inveniri amplius potuit, carotides tremulo & inæquali motu agitabantur, totum corpus livuit,

vuit. tandem inter continuas membrorum jactationes, & anxietates ſuffocantes æger obiit.

Remedia antiphlogiſtica, lenia aromatica, vinoſa, acida ex vegetabilibus, & mineralibus parata, nullatenus profuerunt, inter hæc cortex peruvianus largiſſima doſi a ſexto morbi die ad finem uſque exhibitus, ne minimam in melius mutationem effecit.

Sola paregorica momentaneum quandoque levamen adtulerunt.

MENSIS JUNIUS 1760.

Omnes, qui febre acuta decubuerunt, circa quartum, quintum, ſextum vel ſeptimum diem diarrhæa correpti ſunt.

Hæc plerumque morbum levavit.

In paucis erat vehemens & defatigans; verum laudano liquido Sydenhami poterat facile inhiberi.

Binis tantum ægris ad nonum diem ſupervenerunt miliaria alba, & his prodeuntibus ceſſavit febris, & ſiluit diarrhæa.

Quidem poſt morbum acutum inciderunt in dyſenteriam, quæ vires multum debilitavit.

Aderant enormes ventris dolores, borbo-

rygmi,

rygmi, tormina, urina fiebat ſtranguriosa, & oriebatur moleſtus alvi teneſmus.

Quidam, ſimili dyſenteria occupati, appetierunt; quidam vero os amarum conqueſti ſunt, & horrorem a cibis.

Et his debebat vel rheum, vel ypecacuanha exhiberi.

Reliqui evacuante opus non habebant.

Remedia adſtringentia ad dyſenteriam cohibendam hoc menſe non profuerunt; nam licet alvum quandoque retinuerint, orti ſunt dolores, anxietates, & altero vel tertio die rediit dyſenteria longe violentior, & tunc continui teneſmi ægros defatigarunt, & haud raro induxere animi deliquium.

Decocta emollientiſſima, mucilaginoſa, involventia, & remedia opiata hic optime conveniebant.

Dominus Collin, qui plurimam tunc curam habuit, ſolo ſaturato decocto radicis ſalab, addita debita quantitate laudani Sydenhami fere omnes hos ægros facillime ſanavit.

Aderat eodem tempore in noſocomio vir, triginta circiter annorum, qui phrenitide laboravit.

Facies fuit ruberrima, tenſa, oculi torvi, lingua arida, fuſca, pulſus inæqualis, durus, celerrimus.

Ae-

Aeger policiter deliravit, ſpuit in adſtantes, eoſque manibus percuſſit.

Iteratæ venæ ſectiones, remedia diluentia, antiphlogiſtica, alvumque laxantia morbum nequaquam mitiorem reddiderunt.

Neque juvabant remedia paregorica, quæ, factis neceſſariis evacuationibus, adhibebantur; neque alia remedia ſive interna, ſive externa.

Quarto die æger languet, ſilet a clamore, ferocia minuitur, delirium fit admodum leve.

Hæc dum contigerunt, inflabatur facies tumore eryſipelatoſo.

Copioſiſſimum rob. ſambuci cum ſale polychreſto & nitro tunc præter decocta antiphlogiſtica ingerebatur.

Lenia erant omnia ſymptomata, nec æger deliravit, per intervalla dormivit, & inde videbatur refici, nec febris admodum intenſa fuit.

Finiente ſexto die faciei tumor ſubito evanuit, & æger cœpit ſummo cum labore reſpirare, tuſſire, delirare.

Dominus COLLIN tunc magnam febrem deprehendit, & vidit veram adeſſe peripneumoniam.

Unde ilico venæ ſectionem inſtituit, eandemque ter illo die adhuc repetiit.

Præterea præſcribebatur decoctum N. 4.

Octavo

Octavo die prodierunt ſputa copioſa, cocta, craſſa, & æger melius habuit, febris mitis fuit, & reſpiratio longe liberior.

Undecimo die ceſſavit febris. Decoctum tamen N. 4. ægro adhuc datum eſt, quoniam copioſa ſputa prodire continuarunt.

Intra paucos dies tuſſis deſiit, æger liberrime reſpiravit, appetiit, & ſenſim optime convaluit.

Poſt morbum caput erat debile, & vertiginoſum; verum dum vires redierunt, ſponte diſparuit vertigo.

De febre continua arthritica, & Rheumatica.

Autumno, hyeme, & vere multi aderant in noſocomio, qui febre continua arthritica aut rheumatica laborarunt.

Aër humidus, nebuloſus, & frigidus hos morbos plerumque produxit.

In principio horror & frigus ſpinam dorſi, aut integrum quandoque corpus permearunt; dein orta eſt febris & ſitis, & mox prodiit urina craſſa, jumentoſa.

Poſt aliquot horas acceſſit dolor vagus, qui eodem

eodem adhuc die vel die ſequenti ſedem fixit, & jam genua, vel coxas, vel humeros, ſcapulas, aut vertebras lumborum, dorſi, aut colli occupavit, quandoque invaſit coſtas, & pleuritidem ſimulavit.

Plaga dolore affecta quandoque intumuit, quandoque vero nullus tumor advertebatur, omnis autem adtactus dolorem auxit.

Hoc in ſtatu ſi febris non fuit admodum vehemens, & ſi æger ſe ipſum non neglexit, morbus in principio facile potuit curari.

Neceſſe erat tunc, ut æger mox ſe in lectum conferret, & moderato tegminum pondere, & copioſo infuſi florum ſambuci, vel trium ſantalorum, vel ligni ſaſſafras, vel foliorum leviſtici &c. potu ſudorem provocaret, quo fere ſemper intra breve temporis ſpatium dolores multum minuebantur, & pulſus fiebat liberior.

Poſtquam hac ratione ſymptomata mitigata ſunt, tunc non amplius opus fuit largum promovere ſudorem, attamen debitam conſervare tranſpirationem ſumme erat neceſſarium, unde in uſu infuſorum egregie erat pergendum.

Frictiones leniores, pannis laneis calidis peractæ, multum quoque ad curæ celeritatem contulerunt.

Levior

G

Levior talis febris intra binos ternoſve dies deferbuit.

Raro venæ ſectione opus fuit.

Quamdiu duravit febris, tamdiu prodiit urina craſſa, turbida, fœtens, & prodeundo ardorem excitavit.

Ægri, ab hac febre liberi, ſumma adtentione ſibi debebant cavere, ne corpus aëri frigidiori denuo exponerent, nam erant admodum faciles ad recidivam, & recidiva fuit curatu longe difficilior.

Subinde vero hujus morbi ſymptomata ſtatim primo aut ſecundo die fuerunt admodum gravia, & periculoſa.

Etenim multos habui ægros, quibus prægreſſo horrore orta eſt ingens febris, ſitis magna & dolor acutiſſimus articulos & artus invaſit.

Secundo aut quandoque primo ſtatim die partes dolentes tumore albo inflabantur, & inde omnia adeo erant tenſa, ut ægri nullum membrum abſque ſummo dolore potuerint movere, & propterea rogarunt adſtantes, ne nimis prope accederent, aut quamdam corporis partem tangerent, a minimo enim adtactu tantus excitabatur dolor, ut miſeri clamorem inhibere non potuerint.

Pulſus ſemper fuit admodum celer, plenus, durus,

durus, unde plerumque repetitis vicibus vena debuit tundi.

Sanguis ſemper tegebatur cruſta, flava, craſſa, tenaciſſima; ſerum a ſanguine ſubinde per quatuor aut quinque horas non ſeceſſit, & quod ſeceſſit, paucum fuit, & craſſum; & aliquoties obſervavi, id virgula elevatum fila egiſſe.

An in ſero ſanguinis præcipua erat mali ſedes?

Remedia antiphlogiſtica, refrigerantia, reſolventia, & lenem tranſpirationem excitantia hic maxime locum habuerunt.

Unde infuſum N. 19. utiliſſimum fuit.

Alvus erat ſemper pertinaciſſime clauſa, quapropter omni tertio die optimo cum effectu exhibebatur hauſtus purgans antiphlogiſticus.

Raro ante quartum, quintum, ſextum, ſeptimum, aut quandoque octavum diem ægri levamen perceperunt, dein vero remiſit dolor, & tenſio.

Noctes fere ſemper inquietæ fuerunt, imo verſus veſperas dolor, qui per diem ſat mitis fuit, plerumque exacerbabatur.

Quamprimum vehementia ſymptomatum remiſit, & tumores molles & flaccidi facti ſunt, & ægri cœperunt membra abſque magno dolore

movere, tunc non amplius neceſſe fuit, toties repetere purgantia; ab his enim nimis frequenter exhibitis, ægri debilitati ſunt, & morbus eſt prolongatus.

Infuſa incidentia, lenia ſudori fera, & frictiones reliquæ curationi abſolvendæ ſuffecerunt.

Nunquam ante vigeſimum diem omnis dolor abiit, & is quandoque ultra trigeſimum aut quadrageſimum diem duravit.

Quidam ægri diuturnitate morbi, continuo dolore, tuſſicula ſicca, & ſudore nocturno vires fere omnes amiſerunt, & ſunt penitus emaciati.

His autem ſymptomatibus facile occurrebatur diæta humectante, replente, nutriente; infuſum N. 24. multum profuit, ut & lac recens.

Multi ægri tumore rheumatico univerſali afficiebantur; etenim tertio vel quarto morbi die cutis totius corporis cœpit tendi, albo tumore elevari, & acute dolere, ipſa quoque facies tumore difformis facta eſt.

Curandi methodus, quæ priores ægros juvit, his quoque feliciter adminiſtrata eſt.

Qui tantam ex remedio N. 26. copiam potuerunt aſſumere, ut levis inde diarrhæa fuerit ſecuta, ii reliquis citius curati ſunt.

Si

Si ceſſante hac febre ſubito omnia membra detumuerunt, tunc ſemper materies, prius per totum corpus diſperſa, in unum locum confluxit, & ingentes tumores lymphaticos efformavit.

Hi tumores plerumque genua, coxas, inguina, aut humeros occuparunt.

Unicus fuit æger, in quo hæc materies intra ſcapulas colligebatur, & fiebat ibi tumor, qui magnitudine caput virile exceſſit; aperto hoc tumore novem libræ ſeri flavi viſcidi effluxerunt.

Tentavimus ab initio hos tumores, remediis externis diſcutientibus diſſipare, & materiem internis lenibus ſudoriferis, aut diureticis ex corpore expellere.

Verum res ſucceſſu caruit, & ægri pejus habuerunt, & emaciati ſunt.

Unde Dominus Haffner chirurgus & ego ſtatuimus eos ſcapello aperire.

Prodiit ſemper ſerum flavum, viſcidum, quod leni calore potuit inſpiſſari.

Aegros tunc, ex præcedente morbo admodum debiles, nullis amplius medicamentis defatigavimus, ſed ſolo ſero lactis, lacte recenti, & cibo molli eos reficere ſumus conati.

Vulnera ex diſciſſo tali tumore relicta patientiam, & ſedulitatem chirurgi multum exer-

cuerunt, quoniam copioſiſſimum ſerum ſuderunt, & conſolidationi pertinaciter reſtitere.

Adſtringentibus ſerum affluens reprimere non licuit, quoniam ægri anxii inde reddebantur, & orta eſt nova febris.

Longo tempore diverſa remedia externe tentavit Dominus Haffner, optatam tamen metam nunquam potuit adtingere.

Tandem, quoniam multiplici experientia confirmati eramus, infuſum cicutæ in pertinaciſſimis ulceribus adhibitum, mox ſanationem adtuliſſe, id quoque his in caſibus in uſum vocabamus.

Quater per diem lintea carpta hoc infuſo madida applicabantur; poſt paucos dies labia cœperunt coire, & intra unam alteramve ſeptimanam firma inducebatur cicatrix.

Hac ratione hos ægros conſervavimus, & reſtituimus; in quibus ſimiles tumores in externa corporis ſuperficie comparuerunt.

Tres vero mortui ſunt, quoniam ſerum per univerſam corporis ſuperficiem externam antea diſperſum ſubito interiora occupavit.

Duo ex his remittente febre & tumore rheumatico derepente anxii fiebant, & aphoni, ſoporoſi, & mox ſublime reſpirarunt, nec potuerunt decumbere; pulſus ilico fuit parvus, tremulus,

mulus, inæqualis, facies livida, extrema frigida; & altero die mors ſupervenit.

Sectione anatomica in binis his cadaveribus reperiebatur copioſiſſima, flava, gelatinoſa materies inter membranam pulmones ambientem, & inter ipſos pulmones, & tota pulmonum ſubſtantia in admodum parvam molem compreſſa eſt.

Talis materies valde copioſa quoque intra piam matrem & cerebrum, atque cerebellum hæſit.

Etiam anteriores cerebri ventriculi ſimili gelatina pleni fuerunt.

Ambæ cordis cavitates grumoſo ſanguine diſtendebantur.

Tertius æger diſparente tumore arthritico cœpit difficillime reſpirare, & incidit in tuſſim convulſivam, quæ nullis prorſus remediis obedivit, unde hic æger, intra quatuordecim dies, omnibus viribus exhauſtus, obiit.

In medio pulmonis dextri detegebatur ſaccus, qui libras quinque ſeri flavi, ſub aëris recluſit.

Cætera fuerunt ſana.

Ad dolores articulorum mitigandos, ſæpe multum valuerunt cataplaſmata ex foliis papaveris erratici vel ex foliis hyoſciami, & ex lacte recenti, & pauco croco parata.

 Sicca

Sicca & aromatica fere ſemper majores dolores excitarunt.

In omnibus fere ægris, febre arthritica aut rheumatica affectis, febris & dolores circa veſperas exacerbati ſunt, iique plurimam noctis partem perdurarunt.

Quidam ex his ægris mane, dum dolor remiſit, ſponte tranquillum ceperunt ſomnum, & leviter ſudarunt, & poſt ſomnum longe alacriores fuerunt.

Multi autem manſerunt vigiles, & debilitati ſunt; quapropter his matutino tempore circa doloris remiſſionem conveniebat paregoricum; nam inde producebatur ſomnus tranquillus, reficiens, & ægri fiebant iterum aptiores ad dolores veſpertinos ſuſtinendos.

In veſpertina dolorum, & febris exacerbatione datum paregoricum ſemper male conduxit: nam ægri admodum inquiete dormiverunt, delirarunt, habuerunt anxia inſomnia, ſæpe ſubito evigilarunt, & coacto hoc ſomno multum defatigati ſunt, & toto poſtero die erant ſoporoſi, ſubdeliri, & pulſus fuit celer, inæqualis, contractus.

Si tamen ex nimia dolorum exacerbatione tendinum ſubſultus, & membrorum convulſiones ortæ ſunt (quod aliquoties contigit) tunc has

opio,

opio, per epicraſin dato, licuit mitigare, ſopire.

In magna dolorum exacerbatione, urina plerumque prodiit tenuis, pallida, quandoque ſtrangurioſa, decreſcente autem dolore urina primo prodiens erat ruffa; ſecunda vero turbida, & mox fœtuit, & poſuit ſedimentum furfuraceum, ſubalbidum.

Quandoque tumores citra articulos comparuerunt absque magna febre, & ſine multo dolore.

Et his in caſibus remedia antiſcorbutica plurimum juverunt, unde optimo cum effectu datum eſt medicamentum N. 27. vel N. 28. aut ſi alvus fuit immorigera N. 29.

Si autem ægri valde debilitati ſunt, & ſi dolorum exacerbatio quotidie ſtata hora rediit; ſi hanc prægreſſa eſt horripilatio, tremor, & frigus, tunc remedium N. 30. maximum levamen adtulit.

Dolores quidem integre hac ratione ſopiri non potuerunt, verum reliqua ſymptomata, quæ hos dolores concomitabantur, & quæ ægros valde debilitarunt, penitus fugata ſunt.

Præterea autem his ægris valde utilia fuerunt infuſa radic. pareiræ bravæ, fœniculi &c. fol. leviſtici, ruthæ, roriſmarini, &c. herbæ

anonidis, fumariæ, chamædrios, abſinthii, &c. decoctum radicis ſarſaparillæ, chinæ &c. verum magna copia & calide debuerunt aſſumi.

Plures ægri valida febre rheumatica aut arthritica decubuerunt, & nullus tamen tumor circa articulos, aut circa alias partes obſervatus eſt, licet dolores fuerint magni, & fixi.

Pulſus erat plerumque durus, plenus, fortis, celer, ſitis magna.

Sanguinis miſſiones, repetitæ, fuerunt maxime neceſſariæ.

Remedia antiphlogiſtica ex rob. ſambuci, pulpa tamarindorum, & nitro parata ſimilibus ægris maxime conduxerunt; præſertim ſi tanta copia ſunt exhibita, ut alvus leniter eſſet mota.

Sæpe his ſolis medicamentis, & debitis venæ ſectionibus ceſſit febris, & omnis dolor.

Subinde autem horum uſu, licet febris fuerit facta mitiſſima, dolores tamen non remiſerunt, neque juverunt externa fomenta, nec cataplaſmata, nec frictiones.

Unde febre ad juſtum moderamen redacta locis dolentibus latum veſicatorium adpoſui; quod, quamprimum incepit epidermidem elevare, dolores vel penitus delevit, vel multum diminuit.

Nul-

Nullum unquam malum ſymptoma ex emplaſtro veſicante obſervavi, atque ideo nullus fere in corpore locus fuit, ad quem id applicare non eſſem auſus.

Sic parti capillatæ capitis raſæ, id ob pertinaciſſimum dolorem rheumaticum aliquoties optimo cum effectu appoſui, in binis ægris applicabatur ſecundum totam maxillam inferiorem lateris ſiniſtri, pluribus poſitum eſt in nucha, ad ſpinam dorſi, ad lumborum ſpinas, ad ſcapulas, ad coſtas utriusque lateris, ad humeros, ad coxendicem, ad femura, &c.

Ranunculus (herba) recens, & ſucculentus in pultem contuſus, & loco dolenti appoſitus magnum ſemper dolorem excitavit, & epidermide in veſicam elevata copioſum ſerum adtraxit, atque hac ratione morbi dolores penitus diſſipavit.

In pertinaciſſimis ac inveteratis articulorum doloribus hujus herbæ uſum externum admodum ſalutarem ſæpius vidi.

Verum obſervavi ulcus inde ortum longe diutius ſtillaſſe ſerum acre, & magis reſtitiſſe curationi, quam ulcus ab emplaſtro veſicante productum.

Uni-

Unicus erat in noſocomio æger, qui ex applicatione horum remediorum nullum percepit levamen.

Erat auem febris in principio admodum valida, & dolor ad lumborum vertebras adeo acutus, ut æger diu noctuque ejulaverit.

Venæ ſectiones repetitæ, remedia maxime reſolventia, & antiphlogiſtica, atque externe adplicata emollientia & diſcutientia cataplaſmata nequaquam dolorem mitigarunt; unde quarto die applicatum fuit latum veſicans, verum neque hoc juvit; & quinto die conciderunt vires, pulſus factus eſt debilis, inæqualis, æger ſubinde deliravit, mox rubuit, mox palluit, urinam & fœces fœtidiſſimas inſcie dimiſit, leves & frequentes convulſiones obſervatæ ſunt, ſexto die extrema inferiora erant frigida, immobilia, & omni ſenſu caruere, tandem livido & frigido tumore inflabantur, æger nullum amplius dolorem percepit, & ſeptimo die convulſus obiit.

Sectione anatomica binæ ultimæ lumborum vertebræ ea parte, qua medullam ſpinalem ambiunt, inventæ ſunt penitus putridæ, & in nigrum, fœtidum ichorem ſolutæ.

Quandoque dolor rheumaticus internam oſſium ſubſtantiam occupávit, & tunc ægri exter-

num

num adtactum, quamvis ſatis rudem, ſine magna moleſtia tulerunt.

Febris his in caſibus fuit valde mitis, verum moleſta pectoris ſiccitas, & frequens ac irrita tuſſis ſemper obſervabantur, & vires brevi conciderunt, & acceſſit corporis extenuatio.

Remedia penetrantia, ſudorifera, aut calidiora diuretica his ægris maxime nocuerunt, & excitarunt majorem tuſſim & pectoris anguſtiam.

Medicamenta emollientiſſima: ut ſaturatum decoctum radicis althææ, bardanæ, ſalab. &c. folior. althææ, verbaſci, malvæ, &c. hic præprimis locum habuerunt.

Hæc ſi per plures dies copioſe & calide aſſumpta ſunt, tunc circa articulos cœperunt tumores molles apparere, & ægri, qui antehac fere ſemper fuerunt vigiles, & inquieti, placide obdormiverunt.

Morbo jam eo uſque mutato non amplius emollientia requirebantur, ſed erat neceſſe ſimul exhibere remedia leniter purgantia, & incidentia.

Hinc magno cum ægrorum levamine tunc præter decocta emollientia datum eſt medicamentum N. 29.

Vi-

Victus debebat eſſe mollis, humectans, nutriens.

Serum lactis pro potu ordinario datum ſemper profuit.

Ad dolorum reliquias integre diſpellendas decoctis emollientibus ſemper optime jungebantur remedia antiſcorbutica.

Succi recentes ex herba cochlear., becabung., naſturt. aq. miſti ſero lactis, & hac ratione copioſe hauſti erant valde efficaces.

Si tamen antiſcorbutica per plures dies uſurpata debitos effectus non præſtiterunt, tunc fere ſemper juvit, largus potus decocti lignorum, miſti cum æquali copia lactis recentis.

Ægri in longe majori periculo erant poſiti, ſi materies rheumatica aut arthritica, vaga, mox externas, mox internas corporis partes invaſit; quod ſæpius contigit.

Sed aliquoties obſervavi dolore in membris diſparente, ortam eſſe pectoris anxietatem, cordis palpitationem, & pulſum intermittentem, & redeunte ad membra dolore, hæc ſymptomata iterum diſparuiſſe; & tunc pulſum paulo antea tremulum & intermittentem, denuo æqualem, & liberrimum inveni.

Vidi materiam arthriticam, quæ articulos manuum & pedum occupavit, per univerſum

cor-

corpus fuiſſe diſperſam, & ſummos excitaſſe dolores, atque univerſalem induxiſſe rigorem & tetanum.

Sola maxilla inferior (quod mirum erat) manſit libera; ipſi oculi ſanguine ſuffuſi protrudebantur, & præ dolore lachrymæ acerrimæ, quæ genas eroſerunt, defluxere.

Verum tamen dato copioſiſſimo infuſo trium ſantalorum, & applicato leni calore lecti intra binas horas rigor & dolor per univerſum corpus remiſerunt, mox autem pectus fuit valde anguſtum, contractum, & reſpiratio ſublimis, & pulſus tremulus, parvus, & æger in peſſimo ſuffocationis metu verſabatur.

Circa articulos manuum ac pedum illico apponebantur ſinapiſmi ſat fortes, injectum eſt acre enema, & datum copioſum infuſum florum ſambuci.

Poſt ſesqui horam ortus eſt circa genua & in carpis manuum dolor ingens, & reſpiratio eo momento reddebatur liberior, & pulſus major, & magis æqualis.

Tandem ſubito advertebatur dolor acutiſſimus circa umbilicum, dein prodiit enema, antea injectum, cum multis ſcybalis duriſſimis; & dolor ad umbilicum diſparuit.

Ve-

Verum inguina tunc peſſime afficiebantur, & genua verſus pectus adtracta ſunt.

Ex inguinibus mox dolor tranſiit ad teſticulos, unde æger convulſus in peſſimum animi deliquium incidit, & morti fuit proximus; Etenim extrema fuerunt frigida, & nullus omnino pulſus potuit inveniri.

Hæc peſſima ſymptomata per ſeptem circiter minuta durarunt, tandem rediit extremorum calor, rediit pulſus, & æger cœpit placide dormire.

In ſomno aderat continuus ſudor.

Poſt tres horas æger evigilavit, & ſatis bene ſe habuit; ad carpos manuum, & ad ambo genua levis & mollis tumor advertebatur, dolor fuit exiguus.

Partes tumentes dein calidis ſacculis, pauca camphora, & floribus ſambuci repletis, involvi, & dein intra octo dies hunc ægrum ſolo infuſo florum ſambuci, quo urina copioſiſſima expellebatur, & ſero lactis integre ſanavi.

Alius æger validiſſimo dolore rheumatico per univerſum corpus torquebatur, febrem autem habuit valde mitem & ſubinde per tres quatuorve horas ab omni dolore liber fuit.

Verum quamprimum dolor evanuit, tunc cœpit pulſus poſt quemlibet tertium ictum intermit-

mittere, & ſpatium intermiſſionis æque longum fuit ac illud, quo tres priores ictus peragebantur.

Æger ſibi ſemper fuit præſens, neque multas vires amiſit, neque unquam pectoris anxietates, aut cordis palpitationes conqueſtus eſt.

Exhibui infuſum florum ſambuci cum nitro & rob ſambuci.

Quarto die tempore matutino omnia erant valde mitia.

Circa meridiem ejusdem diei rigor ægrum prehendit, dein febris exacerbata eſt, dolores vero majores orti non ſunt.

Nox fuit inquieta.

Quinto die mane nulli aderant dolores, & pulſus ad quemlibet tertium ictum intermiſit.

Circa meridiem redierunt dolores, & febris prægreſſo rigore fuit adeo vehemens, ut plurimæ vires inde eſſent proſtratæ.

Unde ad uſum corticis peruviani ilico confugi.

Nox, dato paregorico, quieta erat.

Sequente die febris inveniebatur mitis, & circa meridiem vix ulla exacerbatio obſervata eſt, dolores autem fuerunt æque validi.

Corticem peruvianum tunc cum conſervis antiſcorbuticis miſcui, & magnam quotidie doſin

præter infuſum florum ſambuci, quod cum ſero lactis fiebat, exhibui.

Exacerbatio febris tandem penitus ſuppreſſa eſt, dolores autem nequaquam imminuti ſunt, aut iis imminutis poſt quemlibet tertium ictum pulſus ſiluit.

Cortice peruviano & conſervis antiſcorbuticis, &c. in duodecimum morbi diem continuatum fuit.

Hoc autem die erupit ſudor copioſus, fœtidus, ſubfuſcus, tenax, qui ægrum valde debilem reddidit.

Dolores autem penitus evanuerunt, & pulſus naturalis eſſe cœpit.

Mutavi tunc medicamenta, & dedi claretum N. 3. & pro potu ordinario ſerum lactis.

Atque his & diæta molli ac probe nutriente intra aliquot dies redierunt vires, & æger optime convaluit.

Qui dolores rheumaticos aut arthriticos habuerunt absque magna febre, hi fere omnes ſolo potu diluente, & miſtura N. 31. & frictione curati ſunt.

Qui autem vera Phthiſi, & arthritide ſimul laborarunt, hi nequaquam curati ſunt, verum omnes ſerius aut citius perierunt.

Apo-

Apoplexia, & Paralyſis.

Aër nebuloſus, humidus, & frigidus, qui plerumque febris rheumaticæ aut arthriticæ cauſa fuit, ſæpe quoque produxit apoplexiam & paralyſin.

Qui ex loco calido & ſicco ſe ſe ſubito in locum frigidum & humidum contulerunt, aut qui præter conſuetudinem in aëre frigido & humido verſari debebant, primo ſenſerunt horrorem, dein membrorum languorem, & pondus, quandoque reſpiratio reddebatur anxia, & caput vertiginoſum, oculi caliginoſi, dein ſequebatur in uno alterove membro, aut in integro latere ſtupor, tandem omnia videbantur in gyrum agi, & æger concidit, & aliquamdiu ſenſuum & mentis fuit expers.

Febrem plerumque ſatis magnam habuerunt hi ægri, & reſpirationem laborioſam, & pulſum plenum.

Unde primum fere ſemper, & maxime neceſſarium remedium fuit larga venæ ſectio.

Et hæc quandoque debuit iterari.

Poſtquam aliquamdiu mentis expertes hi ægri jacuere, cœperunt tandem oculos aperire, & vitæ ſigna dare.

Loquela fuit vel penitus impedita, vel admodum difficilis & balbutiens, & eæ partes, in quibus antea ſtupor advertebatur, erant immobiles, ſenſibilitatem autem fere ſemper conſervarunt.

Si æger alvum clauſam habuit, tunc multum juvit enema ſatis acre.

Dein vero leni calore lecti, & infuſis diluentibus, leniſſime ſtimulantibus, & leviſſimis frictionibus, tranſpirationem, & levem ſudorem procreare neceſſe fuit.

His ſolis quandoque, dum ſymptomata non admodum gravia fuerunt, intra aliquot dies multi ægri cœperunt melius habere, & tandem ſine multo molimine convaluerunt.

Verum multi habuerunt tuſſim admodum vehementem ſimul junctam, unde præprimis pectori erat proſpiciendum.

Solum decoctum N. 4. largiter hauſtum, plurimis profuit.

Nam dum copioſa ſputa prodierunt, tunc plerumque in membris paralyticis cœpit quædam mobilitas obſervari.

Et non raro accidit, ut pectore ab omni glutine liberato, & tuſſi ſopita, paralyſis quoque evanuerit.

Præ-

Præter decoctum N. 4. remedium N. 32. his ægris quoque admodum utile fuit.

Medicamenta ſtimulantia, acria, & fortes, aromaticæ, ſpirituoſæ frictiones his ægris nocuerunt, & exacerbarunt tuſſim, & febrem.

Hinc quamdiu febris duravit, & tuſſis moleſta fuit, ab his erat abſtinendum.

Si vero ceſſante febre & tuſſi, reſpiratio fuit libera, & ſi nulla in membris paralyticis emendatio obſervata eſt, tunc ad acriora licuit tranſire.

Miſtura N. 33. pulcherrimos tunc effectus præſtitit; & ſi majori adhuc ſtimulo opus fuit, tunc huic miſturæ addebatur ſufficiens quantitas tincturæ ſuccini, vel ſpiritus cornu cervi.

Frictiones fortes, quæ pannis laneis, fumo myrrhæ, ſuccini crudi, ſtyracis calaminthæ imbutis, fiebant, hic locum habuerunt.

Quibusdam melius conduxit, ſi membra paralytica bis per diem probe perfricta, & inuncta ſunt remedio N. 34. vel N. 35.

Quandoque optimo cum effectu aliquoties per diem partes paralyticæ exponebantur vaporibus aquæ ebullientis, in cujus libris quatuor ſolvebatur uncia una ſalis ammoniaci; vel eodem cum ſucceſſu talis ſolutio inſtar fomenti potuit applicari.

Hac methodo ex triginta ſex ægris, qui tempore autumnali, & hyemali in noſocomio fuerant, integre reſtituti ſunt triginta tres.

Unicus vir, ſexaginta quatuor annorum, ex nimia virium debilitate non potuit ſputa egerere, & ideo ſuffocatus eſt.

Binæ autem vetulæ, tuſſi quidem liberabantur, verum paralyſis quamvis multum emendata fuerit, penitus tamen tolli nequaquam potuit.

Hanc eandem curandi rationem muliplici experientia utilem, & ſufficientem vidit optimus meus collega Dominus COLLIN, etenim ea ſola multos quoque ſanavit.

Et obſervavimus ſimul in ſimili paralyſi ab initio ſemper plurimum profuiſſe emollientia, & expectorantia, nocuiſſe autem ſpirituoſa, & volatilia.

Etenim aliquot ægri ſerius ad noſtrum noſocomium translati ſunt, & ex eorum narratione intelleximus, ſtatim in principio fuiſſe acria, & ſpirituoſa remedia interne externeque adhibita, & inde auctam eſſe tuſſim, ortam eſſe majorem febrem.

Et hi omnes phthiſi pulmonali contabuerunt.

Nec mirum! etenim remediis nimium calidis inflammatio pulmonis aucta eſt, & abiit in ſuppurationem, & hæc tabem adtulit.

Vidi

Vidi aliquoties medicamentis nimium ſpirituoſis & acribus, in paralyſi adhibitis, ingentem eſſe ortam febrem, & exanthemata exanthematibus ſuperveniſſe, & tandem ægros nimia virium debilitate occubuiſſe.

Aliquoties etiam in iis caſibus, ubi pulſus lentus fuit, & ab omni febre liber, adhibui ab initio decocta aperientia & emollientia, & dein vaſis ſat repletis, & emollitis acria & ſtimulantia dedi longe tutius & bono ſemper cum effectu.

Leviores apoplexiæ & inde ortæ paralyſes hac methodo poſſunt plerumque curari.

Fortes autem apoplexiæ curantur nunquam.

Transferebantur bini apoplectici ad noſocomium, qui tentatis omnibus internis externisque remediis nullum omnino ſenſationis ſignum exhibuerunt, reſpirationem habebant tardam, pulſum fortem, traxerunt ronchos, deglutitio tamen libera fuit.

Unus ex his ſecundo die obiit, alter autem die tertio.

In primo cadavere invenimus inter cerebellum & medullam oblongatam copioſum ſanguinem grumoſum.

In

In ſecundo autem longe major quantitas ſanguinis grumoſi intra piam matrem, & lobos anteriores cerebri hæſit.

Quis jam effuſum intra cranium, & infra lobos cerebri ſanguinem auſſeret ?

Apoplexiam a nimia evacuatione productam, quoque lethalem eſſe, binis in ægris vidi.

Fœmina, ex nimia uteri haimorrhagia, apoplexia prehenditur, & latus dextrum paralyſis occupat, & poſt tres horas inter convulſiones accedit mors.

Latus paralyticum totum glaciei inſtar fuit frigidum, licet pulſus ſat liber & æqualis ad carpum tangeretur, latus autem, ſanum, naturalem habuit calorem.

Vir ſexaginta annorum, ſanus alias, præter cauſam ſibi cognitam diarrhæa adeo violenta corripiebatur, ut ſpatio quinque horarum viginti quatuor pintæ ſeri bilioſi absque ullo dolore ano effluxerint, mox autem viſum & vocem amiſit, genua titubarunt, tandem omnia membra ſoluta ſunt, æger concidit, exſpiravit.

Paralyſin poſt levem apoplexiam a nimia ſanguinis copia ortam, ſolis venæ ſectionibus, & remediis antiphlogiſticis, alvum leniter ſubducentibus aliquoties curavi.

An-

Angina.

Eodem tempore, quo febres inflammatoriæ, rheumaticæ, & arthriticæ regnabant, angina quoque frequenter obſervata fuit.

Levem quandoque deglutiendi difficultatem ægri conqueſti ſunt, nec magnam habuerunt ſitim, nec pulſum valde febrilem.

Dum fauces conſiderabantur, reperta eſt plerumque uvula, velum pendulum, tonſillæ & partes circa pharyngen ſolito magis rubræ, & tenſæ abſque ullo notabili tumore, quandoque autem hæ partes ſimul tumuerunt.

Primis ſtatim diebus huic malo facile potuerunt limites poni, etenim ſi tales ægri decoctum emolliens ex rad. alth. fol. alth. &c. Copioſe hauſerunt, & infuſo florum ſambuci addita pauca mellis roſacei, & nitri quantitate, gargariſando fauces ſæpius humectarunt, tunc intra binos ternosve dies integre liberati ſunt.

Verum contra aëris injurias ſeſe debebant probe munire.

Venæ ſectione leviori in caſu nunquam opus fuit, niſi ægri fuiſſent valde plethorici.

Purgans antiphlogiſticum ſemper utile & neceſſarium fuit.

Si autem huic malo non ilico in principio limites ſunt poſiti, tunc res ſemper in pejus ruit, & partes inflammatæ cœperunt magno cum dolore intumeſcere, caput vehementer doluit, oriebatur ſitis ingens, & magna febris, & proſtratæ ſunt vires, & prodierunt urinæ flammeæ, & deglutitio admodum difficilis, & quandoque penitus impoſſibilis reddita eſt; nam tonſillæ ſæpe tanto tumore inflabantur, ut tranſitus per fauces penitus fuerit interclufus.

Venæ ſectiones largiſſimæ, & pro vehementia pulſus, ac ratione virium, brevi temporis ſpatio ſæpius repetitæ, requirebantur; & ab his magnum plerumque levamen ægri perceperunt, ſubinde his nihil mutatum fuit.

Balnea pedum mane & veſperi applicata (ſi ægri ſitum erectum ferre potuerunt, etenim erant plures, qui ſedentes animi deliquium paſſi ſunt) multum juverunt.

Egregium quoque effectum præſtitere acria epiſpaſtica ſuris appoſita; amavi potius ea ſuris applicare, quam plantis pedum, etenim omnes fere ægri conqueſti ſunt ingratum ardorem in plantis pedum, & propterea noctes habuerunt vigiles; quod tamen incommodum non ſunt experti ab epiſpaſticis, ad ſuras poſitis, & effectum

ctum inde æque bonum, aut ſubinde adhuc meliorem obſervavi.

Decoctum N. 36. his ægris plurimum profuit, idem decoctum calidum, capite in poſteriora reclinato, aliquamdiu, & ſæpius per diem in ore optimo cum effectu retentum eſt, idem gargariſmatis loco quoque inſervivit.

Præterea linctu ex mel. roſ., ſyrup. moror., & nitr. fauces ſemper humidas, & lubricas conſervavi.

Collum totum cataplaſmate emollientiſſimo circumdatum eſt.

Præterea dabatur omni altero vel tertio die purgans N. 37.

His malum, quamvis peſſimum, ſæpe numero feliciter debellavi.

Quandoque vero hæc nihil effecerunt, vel adtulerunt tantum aliquod levamen, quod mox iterum evanuit.

Unde factis debitis evacuationibus, veſicans latum & acre ei plagæ colli applicui, ubi maximus dolor fuit, effectus ſemper fuit optimus, ardorem quidem magnum ægris excitavit, verum mox diminuit dolorem, tenſionem, tumorem, & deglutitionem effecit longe faciliorem, unde dein remediis ſupra laudatis, reliqua cura potuit abſolvi.

Quan-

Quandoque malum ex una colli parte tranſivit ad aliam, ibidemque eaſdem tragœdias eadem cum violentia luſit, & magnam excitavit febrem.

Unde denuo debuit vena ſecari, & curatio eadem inſtitui, quæ antehac requirebatur.

Sæpius & tunc iterum veſicans debuit apponi.

Si venæ ſectiones nimis frequenter fuerunt celebratæ, tunc dolor quidem, inflammatio, & partium rubedo diſparuerunt, verum tumor albicans perſtitit, qui ſenſim in ſcirrhum abiit.

Subinde tertio quartove die in locis inflammatis puſtulæ flaveſcentes ortæ ſunt, quæ ruptæ pus fuderunt.

Sæpe hæ puſtulæ in unam veſicam confluxerunt, & inde ſatis magnum ulcus productum eſt.

Dolor plerumque deſiit, dum puſtulæ rumpebantur.

Decocta emollientia copioſe hauſta, & in ore calide retenta, ad emolliendas, maturandas, & aperiendas has puſtulas multum contribuerunt.

Præterea tamen externe debebant cataplaſmata emollientia applicari.

Et ſi ruptis puſtulis dolor non ceſſavit, & ſi partes vicinæ æque tenſæ manſerunt, tunc neceſ-

neceſſarium erat in his quoque caſibus veſicans apponere.

Magna adtentione opus erat, ut ulcera ex his puſtulis orta, pura conſervarentur, quod optime fiebat, ſi infuſum N. 38. leni vi ope ſyringæ in fauces & ad loca ulcerata injectum fuit, aut gargariſmatis loco adhibitum.

Singula vice, poſt applicatum infuſum N. 38. magna cum dolorum allevatione obliniebantur partes exulceratæ medicamento N. 39.

Hac ſimplici methodo plurimi reſtituti ſunt.

Quidam fuerunt, quibus, adhibita quamvis maxima cura, ulcera tamen ſordida manſerunt, & ſenſim caro fungoſa excrevit.

Unde tunc loco medicamenti N. 39. exhibebatur illud N. 40. quod brevi carnes fungoſas conſumſit, & ulcera munda reddidit.

Quatuor in ægris obſervavi anginam inflammatoriam brevi in gangrænam abiiſſe.

Unicus ex his obiit, tres curati ſunt.

Morbus incepit leni horrore, & magna virium proſtratione, pulſus fuit celer, inæqualis, parvus; crebras anxietates, & vagos calores, & obtuſum capitis dolorem hi ægri conqueſti ſunt, ſitis non fuit magna, lingua autem tre-

mula

mula, & plumbea, oculi triſtes, urina prodiit cruda, flocculenta, ſubfuſca, & brevi fœtens.

Primo ſtatim die in poſteriore faucium parte, & circa tonſillas apparuerunt maculæ latæ, purpureæ, hæ maculæ aut eodem adhuc die circa veſperas, aut altero die in centro fuerunt lividæ, aut nigræ, & prodiit ichor, in ambitu autem manſerunt profundæ rubræ, tenſæ, dolentes.

Deglutitio erat admodum difficilis.

Neque venæ ſectioni, neque remediis evacuantibus locus dabatur; vires debiles debebant erigi, putredo, & gangræna ſupprimi.

Ad partes igitur lividas aut nigras penicillo omni fere hora applicui medicamentum N. 21. & dein juſſi ægros decoctum emollientiſſimum N. 36. capite in poſteriora reclinato in ore calidum retinere, ut hac ratione partes adhuc tenſæ & dolentes emollirentur, & corruptum a ſano ſecederet.

Præterea ægris exhibui miſturam N. 25. & ſi hæc miſtura in faucibus magnum ardorem excitavit, tunc dedi deſuper aliquot uncias decocti emollientis.

His brevi temporis ſpatio, magna in melius mutatio obſervata eſt, etenim illud nigrum ſenſim ſeceſſit, & ubi corroſio nondum profunda fuit, ulcuſcula mox pura comparuerunt; ubi vero

ro corroſio major, & profundior aderat, ibi res paulo difficilius ceſſit.

Quamprimum nigrum & corruptum a ſano cœpit ſeparari, juſſi leniſſima manu infuſum N. 38. injici, ut ſordes aufferrentur, dein partes nudas decocto emolliente fovi, & oblinivi medicamento N. 21.

Si hæc ſedulo applicata non ſunt, tunc mox iterum ulcera fuerunt ſordida, & cœperunt vicinas partes arrodere.

Quamprimum omne impurum ſeparatum fuit, tunc ulcera viva non amplius tulerunt linimentum N. 21.

Unde ea ſæpius per diem infuſo N. 38. ablui, & dein ſolo melle roſaceo obduxi.

Et quoniam vires adhuc debiles fuerunt, exhibui alternis vicibus miſturam N. 20. & claretum N. 3. ut hac ratione putredini, adhuc timendæ, reſiſteretur, & erigerentur vires.

In principio morbi noctes fuerunt admodum inquietæ, anxiæ, licet omni veſpera datum fuerit paregoricum.

Dum vero res cœpit in melius mutari, tunc unica uncia ſyrupi diacodii tranquillus, & reficiens ſomnus potuit conciliari.

Hac ratione tres ægri optime convaluerunt, & intra ſedecim dies vires priſtinas recuperarunt.

Quar-

Quartus autem æger tertio morbi die efflavit animam.

Verum præter peſſimam anginam, primo ſtatim die aderat Diarrhæa putridiſſima, & maxime defatigans, facies ilico reddebatur lethalis, nec ullum medicamentum adtulit levamen.

Secundo die per univerſum corpus videbantur maculæ latæ, purpureæ, lividæ, vires erant exiguæ, pulſus minimus, ſudor copioſus, fœtidus, viſcidus, æger anxius anhelavit, & extrema mox fuerunt frigida, mox calida, genæ nunc purpureæ, aut lividæ, nunc frigidæ & pallidæ videbantur.

Diarrhæa nulli medicamento obedivit, faucium ulcera partes vicinas corroſerunt adeo, ut magna fruſta gangrænoſa deciderint ſponte.

Tertio die inter perpetua deliria, tendinumque ſubſultus & convulſiones mors ſupervenit.

In cadavere reperi plurima inteſtina gangrænoſa, reliqua autem viſcera ſat bona erant.

Acre quod in faucibus hæſit, non tantum conſumſit tonſillas, velum pendulum, & uvulam, ſed & oſſa pallati, & vertebras colli aroſit.

Cortex peruvianus (remedium alias ſpecificum & contra gangrænam efficaciſſimum) ore quam-

quamvis & ano copioſiſſime ingeſtus, nil mutavit. Neque laudanum liquidum quid boni efficere potuit.

Famulus, qui durante morbo huic ægro inſervivit, mox frequenti horripilatione correptus eſt, cœpit nauſeam conqueri, & vires ſunt proſtratæ, tandem febre peſſima petechiali afficiebatur.

Proſtantibus petechiis purpureis diarrhæa ſat mala, & admodum putrida orta eſt, verum hæc laudano liquido SYDENHAMI optime ceſſit, & reliquus morbus, licet periculoſiſſimus, miſtura N. 20. & clareto N. 3. alternatim exhibitis, atque largo potu ſeri lactis vinoſi feliciſſime curatus eſt.

Alia, æque mala, anginæ ſpecies plures in noſocomio ægros detinuit; hi enim ægri non tantum difficillime deglutiverunt, verum ſimul habuerunt reſpirationem brevem, denſam, & dolentiſſimam.

Præterea facies livuit, tumuit, oculi rubuerunt, lingua erat arida, tremula, turgida, pulſus durus, admodum febrilis, ſitis non delenda.

In faucibus nullus peculiaris tumor videbatur, verum larynx erat valde inflammata.

Eodem ſtatim die, quo hi ægri ad noſocomium devenerunt, venam bis, ter, quaterve (prout ſymptomata poſtularunt, & vires admiſere) tundi curavi.

Alvum enematibus, & remediis nitroſis, antiphlogiſticis fluxilem reddidi, collum totum cataplaſmatibus & fomentis involvebatur; præterea vapores aquæ ebullientis continuo faucibus applicati ſunt.

His quidem pulſus mollior factus eſt, verum deglutitio & reſpiratio æque malæ permanſerunt, & ægri debilitabantur.

Hinc rogavi Dominum Haffner chirurgum, ut totum collum veſicante acri circumdaret.

Hoc autem tantum habuit effectum, ut elevata epidermide non tantum deglutitio & reſpiratio fuerint longe liberiores redditæ, ſed & ipſa febris, & ſitis ilico remiſerint, aut deſierint penitus.

Neque ab actione veſicatorii decumbentes ardorem aut moleſtiam conquerebantur.

Poſtea ſolis decoctis emollientibus, & nitroſis, hi ægri intra paucos dies integre ſanati ſunt.

A ſolo igitur veſicante emplaſtro, debito tempore applicato, ſalus pependit.

Hoc

Hoc autem diu differri non debet, ſecus inflammatio nimium violenta abit in gangrænam, quæ proſtratis ægrorum viribus eſt lethalis.

Angina inflammatoria ſeroſa frequenter quoque obſervata eſt; tonſillæ utriusque lateris, velum pendulum, & uvula ſub flavo tumore diſtendebantur; dolor in deglutiendo erat æque acutus, ac in angina inflammatoria ſanguinea.

Pulſus plerumque durus & plenus ſæpius repetitas venæ ſectiones poſtulavit, & integra reliqua cura eodem modo perficiebatur, quo in angina inflammatoria ſanguinea.

Quandoque hæ partes flaccido œdematoſo tumore afficiebantur, & in tantam molem accreverunt, ut omnem fere tranſitum interceperint, his in caſibus dolor nunquam erat acutus, neque pulſus febrilis.

Hinc purgantia hydragoga omni alterno vel tertio die debebant exhiberi, & optimo cum eventu dabatur pulvis N. 41. vel hauſtus N. 42.

Facta evacuatione requirebatur gargariſma adſtringens, ut N. 43.

Fomenta ſicca circa totum collum, ut & frictiones aromaticæ erant his ægris valde utiles.

Et ſi præterea infuſis aromaticis, continuus & lenis ſudor excitatus fuit, tunc intra paucos dies deglutitio liberrima facta eſt.

Quandoque tonſillæ, uvulæ, & velum pendulum leviter tantum intumuerunt, muco autem adeo copioſo & tenaci involvebantur, ut deglutitio inde fuerit multum impedita.

Poſt validam coryzam frequenter tales anginæ mucoſæ ſequebantur.

Gargariſma N. 44. omni tertia hora applicatum, hos ægros ſubinde cito juvit, ſubinde autem gargariſma N. 45. celeriores effectus præſtitit.

Purgante raro opus fuit.

Ablato muco fauces erant plerumqne valde ſenſiles, & ab omni fere cibo & potu aut ab ipſo aëre acutus dolor excitabatur.

Huic autem irritabilitati, & nimiæ ſenſationi mox medebatur gargariſma N. 46.

Idem gargariſma utiliſſimum quoque fuit, dum a tuſſi phthiſicorum, vel ab alia violenta tuſſi fauces exſiccatæ ſunt, aut a ſputo acriori leviter excoriatæ.

Febris Haimorrhoidalis.

Menſe februario & martio hæc febris admodum frequens fuit.

Pri-

Primo die omnes ægri obtuſum capitis dolorem, & vagas horripilationes & calores conquerebantur.

Dein rigor & dolor tenſivus nucham occupavit, & vagus calor formicando totam dorſi ſpinam ſæpius perrepſit.

Tandem ortæ ſunt præcordiorum anxietates, & moleſtæ hypochondriorum tenſiones; quandoque ſupervenerunt vomendi conatus, & enormes colici dolores, & venter contractus eſt; quandoque autem absque magno dolore colico, & ſine omni vomendi conatu venter intumuit.

Urina plerumque flammea fuit, & raro, atque iis tantum in caſibus, ubi nimis vehementes erant dolores colici, tenuis & cruda deprehenſa eſt.

Alvus erat pertinaciter clauſa, & non niſi repetito enemate pauca ſcybala potuerunt educi.

Subinde ani ſphincter inveniebatur adeo conſtrictus, ut tenuis canula vix potuerit introtrudi.

Sitim fere omnes hi ægri magnam habuerunt, & pulſus fuit celer, inæqualis, quandoque dicrotus, quandoque intermittens, attamen vix non ſemper plenus ac durus,

Nox fuit inquieta, & anxiis inſomniis turbata.

Secundo die remiſit dolor ventris, & hypochondriorum anxietas ac tenſio, & pulſus fuit magis æqualis & liberior, ſitis mediocris.

Verum circa lumbos ortus eſt dolor gravans, dilacerans, & rigor; acceſſit alvi teneſmus, & urinæ retentio.

Nuchæ autem dolor ſe ſe verſus verticem & tempora extendit, atque capitis motum valde difficilem & dolentem reddidit.

Nox iterum inquieta fuit, & cor per vices ſolito fortius palpitavit.

Tertio die tantus circa vertebras lumborum & os ſacrum dolor ortus eſt, ut ægri ſe nequaquam movere potuerint; anus fortiſſime contractus eſt.

Nox quartum diem præcedens fuit omnium inquietiſſima; hac autem transacta ægri melius habuerunt.

Nam quarto die fere penitus deſiit lumborum, nuchæ, & oſſis ſacri dolor, & tubercula diverſæ magnitudinis circa anum comparuerunt.

Hæc tubercula quandoque fuerunt mollia, & ægris nullam moleſtiam excitarunt, atque tunc quarto die, ortis his tuberculis, febris penitus deſiit.

Quan-

Quandoque autem hæc tubercula fuerunt valde rubra, tenſa, & ingentes produxerunt dolores, tormina, teneſmos, vertigines, & membrorum ſtuporem, & ſæpe tantas anxietates, ut ægri inciderint in animi deliquium, & extrema fuerint gelida.

Inter omnes ægros bini tantum fuerunt, quibus quarto die, ceſſante febre, nulla tubercula circa anum prodierunt, verum effluxit ſanguis copioſus absque dolore, & tumore.

Morbus hic moleſtus & periculoſus fuit, & medicamentis perverſo modo adhibitis, potuit lethalis fieri.

Etenim quamvis cognitum fuerit, febrem eſſe haimorrhoidalem, & criſin verſus anum eſſe futuram, nullis tamen remediis pellentibus, & tumores haimorrhoidales promoventibus uti licuit; nam hæc febrem & morbum exacerbarunt.

Primo & ſecundo die, dum pulſus plenus & durus fuit, repetitis vicibus debebat ſanguis e vena emitti, his tamen naturæ vis non erat nimium debilitanda, ſecus acceſſerunt convulſiones; & morbus factus eſt diuturnus, & anomalus.

Si dein decoctis antiphlogiſticis, ſubacidis, nitroſis alvus leniter aperta, & fluxilis reddita eſt, tunc morbus cito levabatur.

Qui decocta ſubacida, & nitroſa ferre non potuerunt, his demulcentia, emollientia, & oleoſa profuere.

Nec leve levamen ſequebatur, ſi ſuper toto abdomine molliſſima cataplaſmata ſunt poſita.

Enemata emollientiſſima ut N. 47. leni vi & apta manu ano ſæpius injecta multum quoque juverunt.

Etenim horum ope dura & numeroſa ſcybala prodierunt, & inteſtini recti vaſa ſunt emollita & apta reddita ad criſin ſuſcipiendam.

Nimii vomendi conatus, dolores colici, & teneſmi, ſi emollientibus non ceſſerunt, tunc remediis paregoricis debebant mitigari, ſupprimi.

Tertio & quarto die vapores aquæ ebullientis ano applicati, diminuerunt dolores, & criſin reddiderunt faciliorem.

Quarto die ſi tubercula haimorrhoidalia apparuerunt, & ſi omnes dolores, & febris ceſſarunt, tunc fere nullis amplius medicamentis opus fuit; in ſola vivendi ratione erat adtendendum, ne acida, adſtringentia, aut acria aromatica aſſumerentur.

His

His in caſibus intra paucos dies ſæpiſſime perfecta ſequebatur curatio, & vaſa turgida ſponte iterum detumuerunt.

Si autem tumente haimorrhoide novus dolor circa anum ortus eſt, ſi tubercula valde rubra, calida, pulſantia, & tenſa fuerunt, ſi ſitis increvit, & pulſus major, fortior, ac durior factus eſt, tunc plerumque repetitis vicibus debebat iterum ſanguis mitti, & anus cataplaſmatibus probe foveri.

Decocta emollientiſſima cum pauco nitro hic optime conveniebant, & brevi dolores mitigati ſunt, præſertim ſi haimorrhois admiſit, ut talia ſimul enemata injicerentur.

Si adfuit ingens dolor, & teneſmus admodum moleſtus ac anxius, tunc opio erat utendum.

Hæc eadem remedia optime adhibebantur, dum tumores haimorrhoidales intra ani ſphincterem latuerunt.

Sangui ſugæ circa anum iis in caſibus neceſſario debebant poni, in quibus ab haimorrhoide regurgitante fiebant caligines, vertigines, ſopores, convulſiones.

Dum urina a dolore haimorrhoidali retinetur, vitanda ſunt omnia fortiora diuretica, ſolis decoctis ex radice althææ, & glycyrrhiz

utendum eſt, & venter, & partes circa anum debent emollientiſſimis cataplaſmatibus involvi, foveri.

Vidi a dato his in circumſtantiis ſpiritu therebinthinæ urinam magis fuiſſe retentam, intumuiſſe ventrem, ortum eſſe enormem in pelvi dolorem, & ægrum tertio die poſt multas anxietates, & poſt crudeles mingendi ac alvum deponendi teneſmos obiiſſe.

Totum inteſtinum rectum, & pars veſicæ, huic adjacens, erat inflammata, aut gangrænoſa.

Molles & non dolentes haimorrhoidum tumores, ſi ſponte non abeunt, feliciſſime diſpelluntur unguento N. 48.

Si vero adeſt teneſmus, & dolor dilacerans absque ulla inflammatione, tunc præfertur unguentum N. 49.

Morbilli.

Multi pueri morbillis decubuerunt. Curatio autem nequaquam fuit difficilis.

Decocta emollientia, expectorantia, addito ſtibio diaphoretico non abluto, & melle puro, vel melle pectorali, vel oxymelle ſimplici, aut oxymelle ſcillitico, &c. omni ex ſcopo ſatisfecerunt.

Mor-

Morbilli, licet copioſi & denſi quandoque comparuerint, nullum tamen levamen produxerunt, & omnes hi ægri debebant ſputis judicari, hæc ſi non prodierunt, ortum eſt delirium, anxietas, membrorum inquietudo, ſudor defatigans, & pulſus inæqualis.

A quarto die incipiendo omni veſpera requirebatur ſat forte paregoricum; etenim absque hoc, nox fuit inquieta, & ſequenti die nullum fere ſputum educebatur, & tuſſis erat moleſta, ſicca.

Verum quidam ægri continua, irrita & nimium defatigante tuſſi vexati ſunt, & perpetuo jactitarunt membra, delirarunt, & tendines ſubſultu agitabantur, nullus tamen obſervabatur ſopor, unde omni quarta, quinta, vel ſexta hora uncia dimidia, vel uncia integra ſyrupi diacodii optimo cum effectu his data eſt.

Soporoſis autem veſicantia erant neceſſaria, & maxime utilia.

Remedio ſtimulante interno nunquam opus fuit.

Variolæ.

Quinquaginta ſeptem ægri tempore quatuor menſium in noſocomio variolis laborarunt.

Ple-

Plerique magno in periculo verſabantur, omnes tamen evaſerunt.

Admodum pauci erant, qui leves tantum nauſeas, & obtuſos capitis ac ſpinæ dorſi dolores conqueſti ſunt, & oculos habuerunt ſolito triſtiores.

Hi levi febricula afficiebantur, neque magna ſiti vexati ſunt, & tantas adhuc conſervarunt vires, ut tota die extra lectum eſſe potuerint.

In principio quarti diei, aut ſub finem tertii pauca variolarum ſtigmata in collo, facie, aut pectore comparuerunt, quinto die hinc inde in extremitatibus unum alterum ſtigma viſum eſt.

Febris tunc omnis abſuit, & prorſus nil mali obſervabatur, & noctes fuerunt quietæ.

Septimo die ægri levem circa puſtulas tenſionem & dolorem perceperunt; febris fuit admodum mitis.

Nullus unquam in facie, aut extremis tumor obſervatus eſt; decimo aut undecimo die cœperunt puſtulæ exſiccari, & pulſus fuit penitus naturalis, & rediit appetitus, & valetudo.

Hic nullo medicamento opus erat, ſolis tenuioribus juſculis, & ſimpliciſſimis infuſis herbæ ſcabioſæ, veronicæ, hederæ terreſtris &c.

optime

optime hi ægri conſervati ſunt, neque paregoricis utendum fuit, quoniam ſponte dormiverunt.

Circa alios ægros longe major cura requirebatur, quoniam omnia ſymptomata mala erant,

Etenim omnes conquerebantur ingentem capitis ac ſpinæ dorſi dolorem, atque rigorem moleſtum, ingeſta fere omnia anxio vomitu rejecta ſunt, epigaſtrium erat valde tenſum, & dolens, oculi fuerunt turbidi, lachrimantes, ſitis magna, urina flammea, pulſus celer, quandoque inæqualis, rariſſime tamen adeo plenus aut durus, ut venæ ſectio debuerit celebrari.

Nullus horum ægrorum extra lectum ſe potuit ſuſtinere.

Fere omnibus in principio exhibui miſturam ſimpliciſſimam N. 50. & præterea dedi copioſum decoctum radicis althææ, foliorum althææ, verbaſci &c. addito pauco nitro, & ex ſyrupo de althæa quantum ſatis erat ad gratam dulcedinem.

Ob nimium capitis dolorem plantis pedum applicabatur emplaſtrum de ladano,

Si vomendi conatus a materie in ventriculo hærente producebantur, tunc ilico data eſt ſufficiens ypecacuanhæ doſis.

Verum nimiæ & irritæ vomituritiones, a

ſolo

ſolo inordinato nervorum motu excitatæ, paregoricis ſopitæ ſunt.

Quidam jam primo aut ſecundo morbi die delirarunt, quidam ſoporoſi jacuerunt.

Tertio die circa veſperas pauca plerumque variolarum ſtigmata in facie, aut collo comparuerunt.

Quarto die jam aderant copioſiora, & cutis rubuit, hæc autem rubedo fuit inconſtans, etenim frequenter abiit, & rediit.

Hoc die remiſit febris.

Iiſdem medicamentis ſemper continuatum fuit, & veſperi datum eſt paregoricum.

Quinto die ſtigmata in exiguas puſtulas elevata ſunt.

Sexto die hæ puſtulæ fuerunt majores, & cutis cœpit tendi, dolere.

Circa veſperas ſexti diei quidam ægri anhelarunt, & debiles facti ſunt; unde medicamento leniter ſtimulante, & nervino opus fuit, miſtura N. 51. egregios præſtitit effectus.

Qui autem vires ſufficientes conſervarunt, ii tali medicamento non habuerunt opus.

Septimo die puſtulæ elevatæ ſunt, & cœperunt circa apicem flavere, albeſcere.

Qui tunc debiles erant, utebantur miſtura N. 51. & qui vires ſat magnas retinuerunt, iis ſuffe-

ſuffecit miſtura N. 50. vel decoctum emolliens, aut infuſum diluens, antiphlogiſticum.

Octavo die puſtulæ inveniebantur pure plenæ, & intermedia cutis aut læte rubuit, aut naturalem habuit colorem.

In multis autem puſtulæ in medio conciderunt, & fuſcam recluſerunt materiam; & cutis interpoſita hinc inde ſublivida fuit, aut purpurea, & pulſus valde debilis; atque hi ægri continuo ſudarunt, & mox frigida erant extrema, mox calida, & facies mox rubuit, mox palluit.

Quamprimum mala hæc ſigna obſervata ſunt, ilico dabatur miſtura N. 25. præterea neceſſe fuit omni quinta vel ſexta hora laudani liquidi SYDENHAMI guttas X. vel XII. vel XV. exhibere.

Nono die omnes fuerunt inquieti, & facies valde intumuit, & oculi ob nimium palpebrarum tumorem quandoque clauſi ſunt.

Haud raro variolæ in unam cruſtam confluxere, & hac ratione facies tota quaſi fuſco corio tecta apparuit, aëris tranſitus per nares intercludebatur, & reſpiratio fuit difficilior, pulſus celer, attamen ſat æqualis, urina autem ardorem excitavit, ſubinde quædam puſtulæ ruptæ ſunt, & materies tenuis, ſubfuſca, effluxit, & brevi fœtuit, & partes nudas arroſit.

Quare

Quare neceſſe erat ſæpiſſime faciem totam tenſam, & tumidam lacte calido abluere, humectare, emollire.

Palpebrarum concretio plerumque potuit impediri, ſi eæ lacte calido, in quo pauca quantitas ſeminum cydon. coquebatur, ſæpiſſime fotæ fuerunt.

Decimo die eadem prorſus ſymptomata deprehenſa ſunt.

Ii, qui variolas melioris notæ habuerunt, vires autem debiles miſturam N. 51. continuarunt; ii vero, qui malis variolis decubuerunt, adhuc uſi ſunt miſtura N. 25. & magna laudani liquidi SYDENHAMI copia.

Dies undecimus fuit plerumque anxius, malus, eo tamen finiente omnia ſymptomata iterum in melius mutata ſunt, & tumor faciei imminutus eſt, & puſtulæ cœperunt exſiccari.

Duodecimo die ii, qui benignis variolis decubuerunt, nulla amplius febre vexati ſunt, & omnia ſigna erant bona, & puſtulæ exſiccabantur in facie, & collo; in extremitatibus vero manſerunt adhuc molles, & purulentæ.

In iis autem febris continuavit, qui pejoris notæ variolas habuerunt; verum cutis intermedia inter puſtulas, quæ antea ſemper purpurea aut ſublivida fuit, nunc læte rubuit, & hinc inde

inde ex facie quædam lamellæ cruſtaceæ ſeparabantur.

Loca tunc nuda debebant lacte tepido, vel decocto emolliente frequenter ablui, & foveri, ſecus ſerum acre, quod profluxit, profundas foveas, & fœda ulcera formavit.

Cavendum erat præterea, ne ægri unguibus faciem multum læderent.

Decimo tertio die facies tota detumuit, & ſeceſſerunt magnæ cruſtæ, & omnia fuerunt ſatis bona.

Decimo quarto die febris penitus ceſſavit, & rediit appetitus, & increverunt vires.

Quamvis nunc ægri extra omne fere periculum eſſe viderentur, miſturam tamen N. 25. ſedulo exhibere perexi.

Verum decimo ſeptimo die nullum amplius medicamentum requirebatur, quoniam omnes extra lectum ſedere, vel ambulare potuerunt, & nil conqueſti ſunt.

In bonis variolis dedi decimo quinto, aut decimo ſexto die purgans antiphlogiſticum.

In malignis autem die vigeſimo, aut ſi vires adhuc debiles fuerunt, die vigeſimo quarto, aut tardius.

Durante morbo alvus in aliquibus ægris quotidie ſponte ſolvebatur, in aliquibus vero

retenta eſt, unde ſi tormina, & tenſiones, ac borborygmi &c. ſupervenerunt, eam enemate emolliente ſollicitavi; ſi ſimilia ſymptomata obſervata non ſunt, & ſi æger cœteroquin ſat bene habuit, eam ſæpius in tertium quartumve diem intactam reliqui.

Urina erat inconſtans; etenim mox naturalem habuit colorem, mox rubra, aut flammea fuit, & craſſam ad fundum nubem dimiſit, mox turbida, craſſa, jumentoſa, craſſum & inæquale ſedimentum poſuit; mox tenuis & ſubviridis in ſuperficie geſſit cuticulam ſalinam multis coloribus variegatam, & tetrum odorem ſparſit.

Ab octavo aut nono die uſque ad morbi finem ſæpius obſervavi, copioſiſſimum & verum pus cum urina profluxiſſe.

Nullam poſt variolas malam ſequelam vidi.

Binos pueros, & unam puellam in noſocomio habui, qui admodum diſcretis variolis laborarunt, febris tamen die quarto (ut alias contigit) non remiſit, & die ſexto vires fuerunt debiles, & reſpiratio anxia, & acceſſit delirium.

Septimo die proruperunt petechiæ, coloris purpurei, variolæ autem erant optime elevatæ, & ex flavo albæ.

Vires

Vires manſerunt debiles, verum ceſſavit delirium, & pectoris anxietas.

Pro medicamentis præter paregorica, quæ omni ſexta hora exhibebantur, dedi alternis vicibus miſturam N. 25. & claretum N. 3. & his augebantur vires, & ægri omne periculum ſuperarunt.

Decimo quarto die omnia ſymptomata erant valde mitia, unde tunc veſperi ſolummodo paregoricum dabatur, in reliquis vero ſtrenue continuatum eſt.

Decimo ſeptimo die ceſſavit febris, & dein integra ſanitas rediit.

De morbis chronicis.

Febres intermittentes.

Omnis generis febres intermittentes hoc anno iterum in noſocomio obſervatæ ſunt.

Febres autem tertianæ duplicatæ frequentiſſime occurrerunt, & eorum paroxyſmi adeo fuerunt protracti, ut inde febris continua remittens fere ſemper fuerit orta.

Rigor ſpinæ dorſi, aucta pulſus celeritas, ſitis major, extremorum frigus, dum ſtata hora ægros

ægros aggrederentur, ſpeciem ſimilium febrium determinarunt.

Quotidianam duplicem quoque pluries vidi.

Methodum, quam in anno primo medico deſcripſi, hoc quoque anno ſecutus ſum, & ægri cito & ſat facile liberati ſunt.

Tempore vernali omnes fere, qui febre intermittente laborarunt, vomitorio opus habuerunt.

Dedi in principio remedia digerentia, diluentia, purgantia &c. nullum tamen inde effectum expertus ſum, nam manſerunt continuæ præcordiorum oppreſſiones, nauſeæ, & vomitus, & oris amaror, ſordities, & ructus amari, fœtidi, ovum putridum redolentes, quandoque ſpirantes acidum.

Sæpiſſime unicum vomitorium febrem ſat violentam ſuſtulit, quandoque tamen id debuit aliquoties repeti.

Cortice peruviano nunquam opus habui, niſi caſus fuerint admodum periculoſi.

Uti contigit in aliquibus ægris, qui poſt primum & ſecundum paroxyſmum erant adeo debiles, ut nequaquam ſe ſuſtinere potuerint; etenim nimis largo & fœtidiſſimo ſudore vires omnes conciderunt, & facies facta eſt moribunda.

Et

Et hic magna copia tempore intercalari debebat aſſumi cortex, ut certus ſequeretur effectus.

Fuit vir triginta trium annorum, qui omni alterno die circa nonam matutinam per totum corpus ſenſit horrorem, dein frigus ingens, tandem pectoris ſummam anguſtiam, & pulſus deprehendebatur admodum febrilis.

Remittente frigore ingrata aderat faucium ſiccitas, & titilatio, hanc tuſſis ſicciſſima, & violentiſſima excepit, intumuit facies, livuerunt labia.

Tandem tuſſi prodiit copioſiſſimus, ſpumoſus ſanguis, & mox ceſſavit titilatio, pectoris anxietas, & æger longe melius habuit, & ſenſim ſiluit tuſſis, & ſputum ſanguineum.

Finito paroxyſmo nullam omnino moleſtiam æger conqueſtus eſt, nec reſpiratio videbatur difficilis, & vires fuerunt ſatis bonæ, viguitque appetitus.

Poſtquam tres tales paroxyſmos obſervavi, dedi intra triginta tres horas unciam unam cum dimidia corticis peruviani.

Effectus fuit optimus, & nullum amplius paroxyſmi ſignum rediit.

Per plures dies parvam adhuc quotidie corticis

ticis doſin exhibui, æger autem inde optimam ſanitatem obtinuit.

Etenim brevi temporis ſpatio pinguis factus eſt, liberrime reſpiravit, neque in ambulando, neque in aſcendendo ſcalas ullum in pectore incommodum ſenſit, nec ulla tuſſi deinceps vexatus eſt.

Puer, novem annorum, quotidie circa ſecundam pomeridianam peſſimis totius corporis convulſionibus excruciatus eſt, & his ceſſantibus tetanus univerſalis ſupervenit, qui autem poſt octo circiter minuta ſenſim deſiit & ægro rediit mens, & ſequebatur largus ſudor.

Omnes ægri in eodem cubiculo decumbentes, quoniam hunc epilepticum crediderunt, ejus conſortium evitarunt.

Tentavi diverſiſſima remedia in his convulſionibus decantata, & alias optimo cum effectu exhibita, verum in omnibus fruſtra fui, & æger intra ſex dies omnibus fere viribus orbatus eſt.

Quare tempore intercalari drachmas ſex extracti corticis peruviani in miſtura præbui.

Altero die nullæ convulſiones obſervatæ ſunt, verum æger ea hora, qua paroxyſmus debuiſſet reverti, fuit multo debilior, anxius, & faciei color ſæpius mutabatur, poſt lenem autem ſudorem æger dormivit, & melius habuit.

Dedi

Dedi dein adhuc per octiduum quotidie unciam dimidiam extracti corticis peruviani, & quotidie ægri vires auctæ ſunt, & nullum amplius convulſionis veſtigium viſum eſt.

Poſt ſex menſes vidi hunc puerum adhuc integre ſanum, robuſtum, & ab omni convulſione immunem.

Plures erant ægri, quibus quotidie, prægreſſa horripilatione, pulſus longe celerior factus eſt, deinde acceſſit major ſitis, & mox per totum corpus maculæ ſublividæ, prurientes eruperunt.

Poſt binas ternasve horas pulſus iterum ad naturalem ſtatum rediit, ægri ſudarunt, & maculæ diſparuere.

Multi ſolo infuſo herbæ fumariæ, & uſu conſervæ N. 27. vel 29. reſtituti ſunt.

Si autem his febris non ceſſit, & ſi poſt repetitos paroxyſmos ægri valde debiles fuerunt, tunc adhibenda erat conſerva N. 30. qua ſemel aut bis abſumta nullus amplius paroxyſmus rediit, nec maculæ amplius viſæ ſunt.

Verum torpor in membris remanſit, & laſſitudo, quæ præſertim matutino tempore poſt ſomnum obſervata fuit.

Has autem reliquias continuatus uſus conſervæ N. 27. & largus potus infuſi fumariæ ſuſtulerunt.

Alii in noſocomio ægri decubuerunt, qui quotidie determinata hora per omnia membra ſenſerunt formicationem, dein dolorem tenſivum, dilacerantem, tandem tota cutis cœpit albo, flaccido tumore inflari; & orta eſt magna pectoris anxietas, ſitis ingens, & pulſus fuit parvus, inæqualis, intermittens.

Sub paroxyſmo aderat anxium delirium, & continua membrorum jactitatio.

Talis exacerbatio plerumque quinque vel ſex horas duravit, dein ægri ſponte dormire cœperunt, & copioſo ſudore perfuſi ſunt, & tumor totus iterum diſparuit.

Poſt ſomnum pulſus fuit lentus, parvus, & ægri fuerunt valde debiles, appetitus languit.

Saturata infuſa amaricantia herbæ abſinth., centaur. min., chamædr., fumar., card. bened. &c. rad. helen., pyreth., gentian. &c. his in caſibus multum effecerunt, & his ſolis plerique curati ſunt.

Quidam tamen poſt paucos paroxyſmos vires plurimas deperdiderunt, quapropter cortice peruviano opus fuit, qui tantos ilico præſtitit effectus, ut non tantum febris ceſſaverit, ſed & omnis tumor diſparuerit, & brevi redierint vires & ſanitas.

Sub

Sub uſu corticis peruviani quoque infuſa amaricantia exhibita ſunt.

Frictiones tempore paroxyſmi applicatæ febrem & anxietates auxerunt.

Verum ceſſante febre ad tumoris reliquias diſpellendas multum contulerunt.

Binos habui in noſocomio ægros, qui febre intermittente quartana laborarunt; tempore apyrexiæ pulſus fuit fortis, æqualis, & ægri appetierunt, & tantas habuerunt vires, ut citra omnem moleſtiam extra lectum eſſe, & ambulare potuerint.

Calor febrilis poſt quamlibet exacerbationem deſiit absque ullo ſequente ſudore, vel notabili tranſpiratione.

Adhibui diverſa remedia, & in cujuslibet uſu aliquamdiu perſtiti, ut verum effectum experirer; nil autem potui immutare.

Febris manſit vehemens, & ægri cœperunt vires amittere, & emaciati ſunt.

Hinc ad corticem peruvianum tranſcendi, & primo intervallo integram unciam cuilibet ægro ingeſſi.

Verum neque hæc corticis doſis paroxyſmum reddidit mitiorem, imo frigus videbatur longe majus, & moleſtius.

Dedi

Dedi igitur altero intervalli ſpatio corticis peruviani ſelectiſſimi unciam unam cum dimidia; & neque hac doſi quidquam mutatum fuit.

Tertio intervallo tentavi extractum corticis peruviani, & id in miſtura ad unciam unam & mediam exhibui; effectus denuo nullus inde ſequebatur.

Remedia ſudorifera omnis generis tentata nullum ſudorem potuerunt elicere, ſudorem tamen judicavi eſſe neceſſarium, quoniam omnis paroxyſmus febrilis ſudore alias ſolvi ſolet, & quoniam aliæ excretiones ad morbi allevationem nihil contulerunt.

Urina copioſiſſimum lateritium ſedimentum poſuit ſine levamine.

Frictiones igitur ad ſudorem eliciendum tunc applicui, & eo tempore, quo lenes inceperunt horripilationes, integram ſpinam dorſi, & os ſacrum juſſi aliquamdiu pannis laneis, calidis, & camphora probe impraegnatis, perfricari, dein ſuper totum dorſum tales pannos, camphorà imbutos, appoſui, & ægrum lecti ſtrangulis probe tegi curavi.

Corpus præterea infuſis theatis implevi.

Intra breve temporis ſpatium calor per omnia membra urens ſecutus eſt, qui autem mox in largiſſimum ſudorem mutabatur.

Su-

Sudorem infuſis & juſculis tenuioribus, & leni lecti calore per integras tres horas conſervavi; & hac ratione paroxyſmus admodum mitis fuit.

Dum adverti pulſum ad ſtatum naturalem redire, & exacerbationem ad finem tendere, exhibui hauſtum paregoricum, quo brevi ſomnus blandus productus eſt, & ægri inde multum reficiebantur.

Unus ex his, eo tempore, quo alter paroxyſmus debuiſſet reverti, leviſſimas tantum horripilationes & dolorem capitis conqueſtus eſt, alter autem manſit æque alacer, agilis, & nil omnino incommodi ſenſit.

Hunc igitur reliqui ſine medicamentis, ut viderem, an hoc modo unica vice febris eſſet ſuppreſſa.

Priori autem exhibui copioſa infuſa, applicui frictiones, & eum denuo ad ſudores diſpoſui.

Verum mox ſponte cœpit dormire, & copioſe ſudare, nec paroxyſmi violentiam percepit.

Neque poſtea ullum amplius febrile ſignum habuit.

Hic igitur binis frictionibus, & alter unica a pertinaciſſima febre liberatus fuit.

Ab

Ab eo tempore, quo cœperunt frictiones applicari, & ſudor comparere, nulla urina amplius ſedimentum lateritium depoſuit, ſed omnes fuerunt naturales.

Solis nutrientibus poſtea hi ægri integre convaluerunt; & erant adhuc fugata febre per binas ſeptimanas in noſocomio, & ea omnia, quæ iis offerebantur, comederunt, & nullam recidivam paſſi ſunt.

Hauſtus N. 72. ſi dimidia hora ante febris inſultum exhibeatur, ſæpe pertinaciſſimas febres intermittentes jugulat, fugat.

Verum qui hoc remedio utuntur, pulmones integros habeant, neceſſe eſt.

Ego in fugandis febribus, quæ contra ipſum corticem peruvianum rebelles erant, optimos ab hoc hauſtu effectus aliquoties obſervavi.

Autumno & hyeme admodum numeroſi ægri in noſocomio decubuerunt, qui febre intermittente pectorali laborarunt.

Hi ægri nil conqueſti ſunt, verum erant debiles, pulſum habuerunt mollem, plenum, celeritate naturali fere æqualem, quandoque undulantem, appetitus fuit admodum exiguus, ſitis nulla, reſpiratio naturali paulo brevior, verum neque anxia, neque laborioſa, facies autem fere ſemper fuit roſea, & cutis leni ſudore maduit, uri-

na

na prodiit cruda, flocculenta, ſubviridis, aut valde tenuis, alvus fuit immorigera.

Hi ægri frequenter gemuerunt, nulla autem tuſſi vexati ſunt, ſcreatu quandoque gluten rejecerunt.

Quotidie determinata hora ſenſerunt horripilationes, frigus, & dein ortus eſt magnus calor, cui jungebatur tuſſitatio, & ſitis, & pectoris anxietas, & reſpiratio celeris, facies fuit magis incenſa, urina prodiit flammea, caput vehementer doluit, pulſus factus eſt durus, valde febrilis.

Horripilationes & frigus ultra horæ quadrantem nunquam durarunt, calor autem & ſitis & anxietas per binas, tres, & quandoque per quatuor horas continuarunt.

Deſinente calore ſecutus eſt largus ſudor, qui ægros multum defatigavit.

Ob magnam ægrorum debilitatem ſæpiſſime corticem peruvianum, ad hanc febrem fugandam exhibui, nullus autem unquam effectus obſervatus eſt, paroxyſmi eodem tempore, & eadem vehementia reverterunt; imo anxietates quandoque poſt uſum corticis majores ortæ ſunt.

Qui non plures tales ægros viderunt, non poterant facile cognoſcere malum in pectore latere, quoniam ægri rogati ſemper reſponderunt, pec-

pectus eſſe omnino liberum, & quoniam nulla fere tuſſis obſervata eſt.

Remedia antifebrilia nil juverunt, decocta autem emollientia, expectorantia his ægris maxime conduxere.

Quamprimum ſputum copioſum cœpit prodire, ſymptomata omnia leviora facta ſunt, & paroxyſmi, qui febrem intermittentem mentiebantur, ſenſim evanuerunt.

Paregorica veſpertina magnum levamen adtulerunt, etenim ſine his noctes fuerunt vigiles.

Sub finem hujus morbi ſecuta eſt quandoque diarrhæa glutinoſa, quæ mox reſtituit appetitum, & levavit præcordiorum anguſtias.

Adhibita quamvis omni cura, tres tamen ægri, hac febre affecti, contabuerunt.

Sub finem intumuere pedes, dein manus & brachia.

Hi ægri nunquam potuerunt ſupine jacere, ilico enim anxii fiebant, & fere ſuffocati ſunt, haud raro e ſomno ſubito evigilarunt.

Poſt mortem pulmones reperti ſunt flaccidi, mucoſi, & multum gluten ſubflavum gelatinæ inſtar, intra membranam, pulmones exterius ambientem, effuſum hæſit.

A materia rheumatica, arthritica, ſcorbutica, podagrica, venerea, &c. variæ febris in-

intermittentis ſpecies quandoque producuntur, & veræ fiunt apyrexiæ; nihilominus tamen remedia antifebrilia non juvant, ſed requiruntur talia, quæ in his affectionibus fere ſpecifica ſunt.

Hydrops.

Haud paucos numeravimus in noſocomio, qui hydrope decubuerunt.

Aſcites raro ſola obſervata eſt, etenim huic anaſarca plerumque jungebatur.

Eadem methodo, quam in anno medico primo laudavi, & explicui, plurimi ab hydrope integre liberati, & perſanati ſunt.

Ii tantum hoc morbo obierunt, qui alio ſimul malo affecti erant, qui laborarunt Phthiſi, aut qui aliquod viſcus corruptum, aut adeo induratum & obſtructum habuerunt, ut nullo medicamento quidquam effici potuerit, aut qui jam adeo debiles, & emaciati ad Noſocomium intrarunt, ut palliative ſolummodo cum iis fuerit agendum.

Neque ego ſolus hac medendi ratione felix fui, verum & optimus meus Collega COLLIN iiſdem prorſus medicamentis uſus, plures quoque ex periculoſiſſimo hoc morbo eripuit.

Læ-

Lætabamur ſæpiſſime invicem, dum videremus ægros jam fere morituros, ope remediorum denuo reviviſcere, & penitus convalere.

Hac ratione evidenter experti fuimus naturam aberrantem non tantum ad rectum tramitem quandoque poſſe redigi, ſed & cogi ad bene operandum.

Paracenteſis abdominis audacter inſtituebatur, dum nimirum medicamenta ſecundum artem & rationem adhibita nil effecerunt, aut dum ab iisdem ægrorum vires multum imminutæ ſunt ſine morbi levamine.

Paracenteſi abdominis tres ægri hoc anno integre ab hydrope liberabantur, & ſex ſeptimanis ab operatione (etenim quemlibet tamdiu retinui, ut viderem an non metus eſſet morbi revertentis) ſaniſſimi ex noſocomio diſceſſerunt.

Sola aſcite laborarunt, cœteroquin ſaniſſimi.

Medicamenta nullam prorſus in tumore mutationem effecerunt, & uſu acriori vires imminutæ ſunt

Id autem in his ægris maxime animadvertendum videbatur, quod tumor abdominis ad certam altitudinem elevatus, non amplius increverit, & ſub eodem volumine ſemper perſtiterit.

Pri-

Primus horum ægrorum erat vir 44. annorum, qui eandem abdominis molem a binis annis geſſit.

Morbi cauſam ignoravit, etenim venter ſine ulla moleſtia ſenſim intumuit.

Paracenteſi eductæ ſunt quadraginta octo libræ ſeri limpidiſſimi, inodori, abdomen poſt peractam paracenteſin fuit faſciis probe ligatum. Neque ullum malum ſymptoma ſupervenit.

Secundus æger fuit juvenis novemdecim annorum, qui ex nimio corporis motu vehementer ſudavit, & ſubito frigidam hauſit.

Quo facto ilico per totum corpus ſenſit horrorem, rigorem, ventriculus acute doluit, & venter cœpit tendi. Sudor derepente ſuppreſſus eſt, & intra viginti octo horas vix uncia una urinæ prodiit, idque anxio cum teneſmo, & moleſto ardore.

Vires mox proſtratæ ſunt, & venter ſpatio ſeptem dierum in ingentem molem accrevit.

Hoc in ſtatu in noſtrum noſocomium hicce æger ingerebatur.

Datum purgans alvum quidem copioſam eduxit, moles tamen & durities ventris nequaquam mutatæ ſunt.

A remediis diureticis urina aut penitus ſuppreſſa eſt, aut facta ſtrangurioſa.

Demum quo plura medicamenta data ſunt, eo pejora acceſſerunt ſymptomata, & appetitus, qui antea viguit, deletus eſt, anxius fuit æger, & noctes habuit inſomnes, ructibus diu noctuque excruciabatur, flatus per inferiora penetrare non potuerunt, unde continui borborygmi dolores colicos excitarunt.

Æger tandem ab omnibus medicamentis abhorruit, unde concluſi paracenteſi aquam educere.

Dominus HAFFNER chirurgus hanc operationem feliciſſime inſtituit, & effluxerunt ſexaginta duæ libræ limpidiſſimæ, & inſipidæ lymphæ.

Ilico a peracta operatione æger nil omnino conquerebatur, & pulſus fuit liber, ſat æqualis.

Verum poſt horæ circiter ſpatium cœperunt extrema frigere, facies pallere, ortæ ſunt anxietates & vagi calores, & ſupervenerunt frequentes leipothymiæ, & tormina; pulſus interim fuit inæqualis, parvus.

Juſcula tenuiora frequenter exhibebantur, & præterea ſæpius datum eſt cochleare unum vel alterum vini generoſi auſtriaci, ut hac ratione refocillarentur vires.

Poſtquam æger magnas anxietates, & fere lethale frigus per aliquod tempus perpeſſus eſt,

cœ-

cœpit vomere materiem æruginoſam, & prodiit ſimul alvus copioſa biliofa, admodum fœtida, & dein dolores & anxietates remiſerunt.

Hæc dum mitiora fiebant, conquerebatur æger magnum ardorem circa penis glandem & in urethra; dein ſecutus eſt dolor valde acutus in inquinibus, & toto hypogaſtrio, & omnes partes vicinæ cœperunt tendi, dolere, inflari.

Applicata igitur ſunt fomenta, & cataplasmata emollientia, quibus dolor mox mitigatus fuit, tenſiones deſierunt, & dein intra aliquot minuta prodierunt novem libræ urinæ limpidiſſimæ.

Poſtea æger blandiſſimo ſomno prehendebatur, ex quo poſt quatuor horas evigilans ſe ab omni dolore, & anxietate liberrimum eſſe affirmavit.

Ab eo tempore nil mali amplius obſervatum eſt, æger longe majorem ſanitatem poſt hunc morbum obtinuit, quam ea fuit, qua antehac fruebatur.

Per tres ſeptimanas omni octiduo huic ægro dedi ſcrupulos duos pulveris cornachini, ut hac ratione recidivam impedirem.

Dum elapſis ſex ſeptimanis e noſocomio diſceſſit, rogavi, ut ilico me adiret, ſi minimam in ventre moleſtiam adverteret.

Verum non rediit; hinc eum adhuc ſanum judico.

Fœmina, 27. annorum, tempore ſuæ ultimæ graviditatis ventrem habuit triplo ampliorem, quam antehac his in circumſtantiis habere ſolebat.

Vagas anxietates ſubinde animadvertit, & alvum ſemper habuit pertinaciſſime clauſam, cœteroquin tota graviditate optime valuit, & robuſta fuit.

Emenſo graviditatis tempore puerum peperit ſanum, omnes autem circumſtantes augurabantur plures fœtus.

Partu peracto ventris moles fere æque magna fuit, ac antea; verum fluctuatio tunc obſervabatur.

Lochia optime proceſſerunt, alvus autem manſit maxime immorigera, & urina fuit tenesmoidea. Cæteroquin totum puerperium ægra feliciſſime abſolvit, & vires conſervavit.

Finito puerperio de ventris mole cogitatum eſt, & quoniam ex fluctuatione manifeſte patuit, aquas latere, data ſunt omnis generis remedia purgantia, diuretica, &c.

Hæc autem quamvis longo uſu fuerint continuata, malum non levarunt, & ægræ potius unt moleſta.

Octo-

Octodecim ſeptimanas poſt puerperium hæc ægra ad noſtrum noſocomium translata eſt.

Quoniam vero ex narratione intellexi, plurima remedia ſine omni bono effectu fuiſſe aſſumta, tranſivi ilico ad ventris paracenteſin.

Novemdecim menſuras aquæ ſubturbidæ prodierunt, & ægræ neque ſub ipſa operatione, neque poſtea quid mali accidit.

Altero die urina copioſior ſponte fluxit, & alvus ſine auxilio ſoluta eſt; erat autem tunc coloris plumbei, conſiſtentiæ pultaceæ.

Per integrum octiduum hanc ægram absque medicamentis tunc reliqui, & ſolummodo cibis levioribus & probe nutrientibus, atque vino auſtriaco montano, ſæpius parca doſi dato, vires conſervavi.

Poſtea tamen, licet ſana videretur, per quatuordecim dies exhibui vinum ſcilliticum N. 52. ut hoc modo omnes viæ excretoriæ liberæ redderentur.

Excedens e noſocomio ſana fuit, & poſt trimeſtre ſpatium vidi eam adeo robuſtam, ut onus centum librarum ex tergo facile portaverit.

Paracenteſin abdominis pluribus in caſibus celebravimus, neque unquam infelices fuimus, etenim omnes ægri inde levati ſunt, & tali mo-

do horum vita noſtra arte prolongata fuit, quæ cœteroquin vi morbi fuiſſet abreviata.

Hæc igitur cura palliativa eſt ſumma neceſſaria, etenim quamvis ſæpiſſime prævideamus, ægros inde non ſanari, eam tamen debemus adminiſtrare, ut miſeris ſaltem aliquod levamen adferamus.

Habuimus multos ægros, qui eandem operationem repetitis vicibus ſubierunt, & ipſimet, dum ſe ab aquis ſuffocandos viderent, rogarunt, ut hac operatione aquæ tollerentur, præſertim quoniam prima peracta operatione obſervarunt, nullum adeſſe periculum, & fere nullum a perterebratione oriri dolorem.

Si igitur medicamentis nil efficitur, cur hæc operatio differatur, aut negligatur penitus?

Eos ægros non juvat, qui adeo vitiata habent viſcera, ut arte illud vitium tolli nequaquam poſſit, aut quorum maſſa humorum eſt penitus corrupta, aut ubi totus ſanguis in ſerum ſolvitur.

Dum vero talia vitia non obſervantur, tunc ſemper licet multum ſperare, quamvis in eodem ægro hæc operatio, quandoque pluries debeat iterari.

Erat fœmina viginti annorum, quæ peſſimo ventris hydrope affecta ad noſocomium venit.

Me-

Medicamenta, quæcunque antea exhibita, nil profuerunt, & ventris moles aucta eſt, & anxia fiebat reſpiratio, & erat metus ſuffocationis.

Hinc perforatione abdominis aquæ ſubflavæ menſuras 24. eduximns, unde hæc fœmina ab omni anxietate liberata fuit, & recuperavit majores vires, & bene habuit.

Peracta operatione dedi conſervam N. 53.

Verum ſexto die venter iterum intumuit, licet copioſiſſima alvus fluxerit.

Hinc ab hac conſerva abſtinui, & ejus loco ſubſtitui vinum ſcilliticum N. 52.

Attamen & ſub hujus uſu venter intra viginti & unum dies ita increvit, ut prior ſuffocationis metus redierit.

Hinc denuo ad paracenteſin fuit confugiendum.

Prodierunt 16. menſuræ aquæ ſubrubellæ, & poſtea ægra iterum maxime levata videbatur.

Remedia alia tum purgantia, tum diuretica &c. tentata, nil effecerunt, & intra octodecim dies idem malum ad priorem gradum aſcendit.

Sexies hac ratione in eadem ægra cogebamur paracenteſi aquas elicere.

Et poſt ſextam paracenteſin venter tamen denuo intumuit, & multa aqua collecta eſt.

Verum longe tardius id evenit, neque venter in tantam, ut antea molem accrevit, & cœperunt medicamenta exhibita meliori cum effectu agere.

Etenim conſerva N. 53. quæ alias alvum citra levamen movit, nunc cœpit copioſiſſimam urinam pellere, & hac ratione tumor, qui poſt ſextam paracenteſin ſequebatur, multum imminutus fuit.

Verum ægra jam ab conſerva N. 53. abhorruit, unde dedi miſturam N. 54. cujus efficacia tanta quotidie urinæ copia profluxit, ut brevi tempore tota fere ventris moles ſublata eſſet.

Sub finem exhibui aliquoties drachmam unam pulveris cornachini, unde venter ad molem naturalem reducebatur, & ægra integras vires, formam, & ſanitatem intra binas ſeptimanas recuperavit.

Jam octo menſes nunc præterierunt, quo ex noſocomio ſana abiit, & adhucdum ſanam paucis abhinc diebus vidi.

Quandoque hydrops ſola vi naturæ curatur, dum medicamentis nil poteſt præſtari.

Puer, 10. annorum, peſſimo hydrope anaſarca, & aſcite affectus a nullo prorſus medicamen-

mento levamen percipit, & malum indies in pejus vertitur, ita quidem, ut ex omnibus ſignis jam jam moriturus videretur.

Removi igitur omnia medicamenta, & gratum ſolumodo julapium cardiacum præſcripſi.

Verum miſer nil potuit aſſumere, & peſſimis ſymptomatibus adhuc diriſſima totius corporis convulſio ſupervenit, quam omnes credidimus certo certius interempturam debilem ægrum.

Aſt hæc ſalutem adtulit.

Etenim durante convulſione per anum & urethram copioſiſſima aqua prodiit, & intra horæ ſpatium omnis fere tumor diſparuit, & dein ceſſarunt convulſiones, & ægrum blandiſſimus ſomnus occupavit.

Erat autem ſomnus fere octo horarum.

Evigilans vires ſat bonas habuit, fuit agilis; eorum autem nequaquam recordabatur, quæ ante ſomnum acta fuerunt; mox appetiit, & pulſus deprehendebatur liber, & fere naturalis, circa oſſa vero, & tendines dolorem conquerebatur.

Conſervæ antiſcorbuticæ, & alia lenia diuretica reliquum tumorem, qui circa artuum extrema adhuc aderat, facile diſſiparunt.

Quarto die ægri vires jam tantæ fuerunt, ut ultra quatuor horas citra omne incommodum

extra lectum ſedere, & famuli auxilio ambulare potuerit.

Ad laxas fibras roborandas faſciæ, & lenes frictiones aromaticæ optimo cum ſucceſſu applicabantur.

Poſt octodecim dies ſaniſſimus ex noſocomio abiit.

Salutares quamvis hoc in caſu fuerint convulſiones, alium tamen caſum in noſocomio habui, ubi nil juverunt.

Erat puella quatuor annorum, quæ adeo malo hydrope anaſarca decubuit, ut moles cujuslibet pedis & manus molem pedis aut manus robuſtiſſimi viri ſuperaverit.

Ventris circumferentia fuit unius & dimidiæ ulnæ, in cavitate abdominis nulla aqua hæſit, tumor fuit mere intercutaneus, pudendorum tumor infantis caput magnitudine adæquavit.

Facies & totum caput enormiter intumuerunt, palpebræ præ tumore fuerunt clauſæ, omnis autem tumor erat mollis, albus.

Ano vermes lati prodierunt.

Hinc dedi medicamentum N. 55. & lene infuſum folior. leviſtici, & florum ſambuci.

Copioſiſſimi vermes inde expellebantur, ut & multum gluten ac ſerum ex ano fluxit, urina autem fuit ſtrangurioſa, & pauca.

Tu-

Tumor intercutaneus nequaquam diminutus eſt; licet per plures dies idem medicamentum fuerit continuatum.

Hinc tentavi remedia diuretica primum leniora, dein paulo acriora.

Verum ab his brevi iterum erat abſtinendum, quoniam mox orta eſt ſitis, & urina fuit penitus retenta, & acceſſerunt convulſiones, quæ miſeram puellam multum debilitarunt, & tumor auctus eſt, & epidermis circa pudenda cœpit rumpi, & acre ſerum fundere, & morbus multo pejor reddebatur.

Pulſus fuit ſemper parvus & celer, verum reſpiratio non erat admodum læſa.

Propter mala hæc ſymptomata, & ob vires admodum debiles nullum fere remedium huic puellæ per plures dies tunc exhibui, ſolo victu leniori, & grato julapio cardiaco eam reficere conabar.

Dein autem, viribus aliquantulum auctis, præſcripſi pulverem N. 56. qui bonos ilico effectus præſtitit; etenim ejus ope prodiit urina copioſiſſima, & mox tumor rugoſus & mollior factus eſt.

Quamprimum adverti, tumorem incipere diminui, ſtatim totum corpus pannis laneis fumo ſuccini multum imprægnatis, involvi, & iisdem

pannis

pannis ſingulo trihorio omnia membra, & ventrem leniter fricari juſſi.

Ex his tantum ſequebatur levamen, ut quinto die pedes jam fere naturales fuerint, & reliquus tumor jam ultra medietatem abierit.

Iisdem igitur continuavi, & ſpatio quindecim dierum puella ab omni hydrope fuit libera.

Ubi epidermis ſeceſſit, & lenis aderat eroſio, ibi optimo cum effectu applicatum eſt unguentum N. 48.

Hydrope jam penitus diſpulſo præbui per octiduum vinum medicatum martiale, ut viſceribus & fibris reſtitueretur debitum robur.

Nunc jam per integrum fere annum hæc puella ſana in noſtro noſocomio alitur.

Dum vires conſtant, & pulſus ſat æqualis, & liber eſt, & reſpiratio facilis manet, tunc non adeo multum timendum eſt iis, qui anaſarca laborant.

Dum vero reſpiratio fit difficilis, anheloſa, & dum pulſus ſupprimitur, dum noctes fiunt anxiæ, & dum ſubitæ oriuntur vigiliæ, & ſitis ſupinus impoſſibilis redditur, certa mors plerumque prædicenda eſt.

In hydrope thoracis incipiente medicamenta juvant; verum talis difficulter cognoſcitur.

In

In hydrope thoracis, inveterato medicamenta raro juvant, & plerumque pertinaciori uſu nocent.

Largi fonticuli, ſetacea in cavum penetrantia levant, ſubinde juvant.

Paracenteſis in hoc morbo ambigua eſt & admodum incerta.

Quandoque in ipſis pulmonibus mucus, aut gluten colligitur, quod eadem fere ſymptomata producit, quæ fiunt ab aqua in pectoris cavum effuſa; ſimiles tamen paulo pleniore pectore tuſſiunt, & tuſſi auditur ſtrepitus glutinis, in pulmone latentis; & ſi ſputa prodeunt, ea levamen adferunt.

Unde frequenter accidit, ut tales ægri, licet hydrope anaſarca, aut aſcite ſimul laborent, perfecte ſanentur.

Medicamenta, quæ ſputa ſolvunt, & promovent, & tumores aquoſos diſcutiunt, hoc in caſu optima ſunt; hinc vino ſcillitico N. 52. aut vino N. 69. aut clareto N. 13. aut conſerva N. 53. multos reſtitui.

Erat in noſocomio fœmina, quæ anaſarca & aſcite ſimul laboravit.

Exhibebantur longo tempore optima diverſi generis remedia citra ullum levamen; imo ægra ſemper pejus habuit, & tandem ſitim conqueſta

queſta eſt, & afficiebatur febre & vera peripneumonia.

Hinc Dominus COLLIN ter venam ſecuit, & dedit decoctum emolliens N. 4.

Quod non ſolum peripneumoniam brevi ſolvit, ſputa copioſa eduxit, verum & tantam urinæ copiam promovit, ut & anaſarca, & aſcite, intra duodecim dies penitus evanuerint.

Hinc leviora ſæpe juvant, ubi fortia non proſunt.

Dum vidi in morbis chronicis medicamenta ſecundum rationem adhibita debitos effectus non præſtare, tunc ſæpius ægros ſine medicamentis reliqui, aut tantum talia præbui, quæ vires conſervarent, & ſymptomatibus maxime urgentibus obviam irent.

Evenit tunc ſæpiſſime, ut natura ſponte cœperit bene operari, & monſtrare viam, qua morbus remediis ſimpliciſſimis citra difficultatem potuit curari.

Tympanitis.

Sæpius vidi poſt validam diarrhæam tympanitidem ſecutam eſſe, etenim totus venter intumuit, & percuſſus dedit tympani ſonitum.

Flatu

Flatu & ructu frequenter exploſo ægri magnum levamen perceperunt.

Hi vero ſi interclusi ſunt, tunc oriebantur magnæ anxietates, venter ad rupturam tenſus eſt, brevis & laborioſa fuit reſpiratio, & pulſus debilis, inæqualis, celer, alvus & urina retinebantur, noctes fuerunt vigiles, aut admodum turbatæ, anxiæ.

Dum tales ægri ſitim ingentem habuerunt, & linguam ſiccam; dum genæ rubuerunt, & a leviſſimo adtactu in ventre dolor valde acutus excitatus eſt, & ſi ſimul pulſus fuit parvus, inæqualis, & intermittens, & vires exiguæ, malum erat: etenim intra unum alterumve diem hi ægri interierunt.

Poſt mortem fere omnia inteſtina gangrænoſa reperta ſunt.

Perverſa diarrhæam curandi, & ſopiendi methodus frequens hujus mali cauſa fuit.

Quandoque vero idem ab acri inteſtina nuda arrodente & inflammante productum eſt,

Si ſitis abſuit, ſi ventrem citra dolorem licuit tangere, & comprimere, ſi vires non fuerunt nimium dejectæ, optima curationis ſpes ſupererat.

Motus corporis hic fuit ſumme neceſſarius, ſi vires & ventris moles eum admiſere.

Fri-

Frictiones, quæ pannis laneis fumo myrrhæ, ſuccini crudi, & croci auſtriaci &c. impraegnatis fiebant, ut & fomenta ſicca, calida, aromatica toti ventri continuo applicata, expellendo flatus morbum ſæpe cito allevarunt.

Si alvus fuit nimis pertinaciter retenta, tunc enemata ex ſolo ſaturato ruthæ infuſo optime conduxerunt.

Præterea his ægris utiliſſima fuit miſtura N. 57.

Hac ſola methodo per plures dies continuata, multi feliciter reſtituti fuerunt.

Si vagi dolores colici, & ſpaſmi, a ſolo inordinato ſpirituum nerveorum motu oriundi, ſimul obſerventur, tunc miſturæ N. 57. adduntur guttæ XX. vel XXX. laudani liquidi SYDENHAMI, unde mox dolores ſedantur, ſolvuntur ſpaſmi, flatibus aperitur via, & venter detumeſcit.

Poſt partum ſi lochia nimis copioſe fluxerunt, tunc ſæpe membra intumuerunt, atque venter flatu diſtentus & in magnum tumorem elevatus eſt.

Frictionibus aromaticis, & medicamento N. 58. ſimiles ægræ plerumque ſanatæ ſunt.

Acidum in primis viis oberrans ſubinde inteſtina debilitat, flatus generat, & producit tympanitidis ſpeciem.

Pul-

Pulvis N. 59. hoc in caſu optime diſcutit flatus, & tumorem tollit.

Dein vero neceſſe eſt, ut ad robur fibris laxis reſtituendum exhibeatur medicamentum N. 58. vel N. 60.

A fluxu menſtruo impedito ſæpius quoque vidi, ventrem flatulento tumore attolli, ortos eſſe dolores acutos, ſpaſmos, & vomitus, nequaquam tamen nimia ſanguinis copia hæc ſymptomata produxit.

Miſtura N. 61. & enemata emollientia plerumque effecerunt, ut menſes prodierint, & venter iterum, cum levamine omnium ſymptomatum, detumuerit.

Binas ægras valde plethoricas juvit unica larga venæ ſectio in brachio inſtituta.

Hæ autem pulſum habuerunt durum, inæqualem, renitentem, caput vehementer doluit, & reſpiratio fuit anguſta, ſuppreſſa.

Unicam habui fœminam, quæ a ſuppreſſis menſibus continuum ardorem in hypogaſtrio conqueſta eſt, & pulſus fuit durus, celer, & ſitis magna, & venter in magnam molem reſonantem accrevit.

Inflammationis ſigna aderant; ideo aliquoties venam ſecui, & exhibui decocta antiphlogiſtica, reſolventia, emollientia.

Verum ardor non remiſit, & ægra cœpit contabeſcere.

Circa veſperas omnia exacerbata ſunt, nox fuit inquieta, & ortus eſt ſudor copioſus, tenax, & defatigans.

Decoctis emollientibus tunc addidi magnam copiam lactis recentis.

Poſt binas ſeptimanas ardor remiſit, utero prodiit pus bonum, copioſum, & venter fiebat mollior.

Decocta emollientia, quæ prius dedi, adhucdum continuavi.

Præterea autem præſcripſi pilulas N. 62. & feci deſuper hauriri infuſum agrimoniæ cum tertia parte lactis.

Magna puris boni copia quotidie exſtillavit, venter detumuit, & febris veſpertina multum remiſit, & noctes fuerunt quietæ ſine opio.

Tandem pulſus fuit fere naturalis, ſiluit febris veſpertina, ceſſavit ſudor nocturnus, increverunt vires & appetitus.

Hinc pilularum loco tunc exhibui ter quotidie guttas ſex opobalſami.

Mox flatus ſurſum deorſumque exploſi ſunt, puris quantitas diminuta fuit, & ſenſim integra valetudo rediit.

Habui juvenem 18. annorum, cujus venter plenus

plenus erat ſcirrhoſis indurationibus, quæ originem duxerunt a febre tertiana, qua hicce æger binis abhinc annis in Ungaria decubuit.

Fugata febre ultra ſesqui annum labores duros, non obſtantibus his tumoribus, facile & citra moleſtiam peregit, dein vero tenſiones in ventre advertit, & alvus, quæ alias quotidie prodiit, ſegnis facta eſt, & tantum omni tertio quartove die inter magna molimina ſolvebatur.

Poſt unam alteramve ſeptimanam venter intumuit, ſcirrhi in abdomine latitantes cœperunt acuto dolore affici, orta eſt ſimul febris continua, admodum vehemens, quæ circa veſperas, prægreſſa horripilatione, quotidie exacerbata fuit.

Venter percuſſus tympani ſonitum reddidit. Ob pulſum elevatum, durum, plenum, repetitis venæ ſectionibus, debebat ſanguis emitti; alvus enematibus emollientibus & oleoſis elicita eſt, toti ventri applicata ſunt cataplaſmata emollientiſſima, & quoniam inflammatio ventris maniſeſtiſſimis ſignis ſeſe prodidit, data ſunt decocta emollientia, reſolventia.

Vomitus aderant ſimul admodum frequentes, & defatigantes, unde interdum paregoricis utendum fuit.

His

His medicamentis per tres integros dies ſine ullo fere levamine continuavi.

Quarto die cœpit umbilicus rubere, inflammari, protuberare, & valide dolere; nihilominus ſedulo continuavi cataplaſmata, & in uſu priorum medicamentorum perexi.

Quinto die umbilicus pugnum virilem magnitudine ſuperavit, & leviter premendo manifeſta fluctuatio percepta eſt.

Sexto die ſua ſponte rumpebatur umbilicus, & effluxit copioſum pus, cum multo flatu & ſtrepitu.

Paulo poſt concidit ventris moles, & æger paſſus eſt frequentes leipothymias.

Tactu deprehendebantur omnes ventris indurationes minores, molles.

Quoniam autem ſcirrhi ſuppuratione conſumendi videbantur, judicavi neceſſario internis externiſque remediis emollientibus eſſe continuandum.

Magna quotidie puris copia partim ſponte per umbilicum prodiit, partim molli manu premendo expulſa fuit.

Intra paucos dies omnis fere febris evanuit, & exacerbationes veſpertinæ fuerunt longe mitiores, appetitus cœpit redire, ſitis penitus de-

ſiit,

ſiit, & pulſus fuit liberior; verum ſimul lenis diarrhæa ſequebatur.

Decimo octavo die æger extra lectum per plures horas ſe potuit ſuſtinere, pus fere nullum amplius viſum eſt, umbilicus ſenſim rediit ad molem naturalem, & ejus apertura cœpit minor fieri, & coire; ſcirrhi erant minores, molles, & ventris tumor valde exiguus.

Vigeſimo primo die inveniebatur umbilicus penitus clauſus, æger bene habuit, & tota die extra lectum ambulavit.

Quum tamen adhuc reliquiæ quædam ex ventris indurationibus ſupererant, juſſi, ut decoctis ſolventibus ex rad. tarax., gram., ſcorzon., tragapogon., &c. aliquamdiu uteretur, & præterea præſcripſi pilulas ex ſapone veneto, gum. ammon., terra foliat. tart. &c. & commendavi diætam humectantem, lacteam.

Vigeſimo quinto die æger denuo pejus habet, conqueritur capitis & ſpinæ dorſi dolorem, ſitit, nec amplius extra lectum eſſe poteſt.

Tandem ingens dolor lumbos, & inguina occupat, intumet hypogaſtrium, & magno cum dolore retinetur urina, æger eſt valde inquietus, anxius.

Cataplaſmata tunc toti ventri, & hypogaſtrio applicata, enemata oleoſa ano injecta poſt

plures horas tandem id effecerunt, ut urina copioſa, attamen tenuiſſima, prodierit; unde hypogaſtrium pauliſper detumuit.

Verum remanſit ingratiſſimus mingendi teneſmus, & dolor tenſivus & dilacerans lumbos & inguina pertinaciter tenuit.

Hauſit æger copioſum & meracum decoctum radicis althææ, & foti ſunt lumbi, & totum hypogaſtrium molliſſimis remediis.

Altero die fluxit urina craſſa, quæ poſt pauca minuta adeo copioſum & puriforme ſedimentum dimiſit, ut medietas vitri, in quo urina aſſervabatur, pure plena eſſet viſa.

Eodem igitur decocto radicis althææ, addita ſub finem coctionis pauca quantitate radicis fœniculi & glycyrrhizæ raſæ, deinceps æger uti continuavit.

Febris autem & dolores penitus ceſſarunt, increverunt vires, nec ulli teneſmi obſervati ſunt; urinæ autem erant variæ, quandoque enim deprehendebantur tenues, aquoſæ, acrem odorem ſpargentes, quandoque vero erant craſſæ, & multum pus ad fundum depoſuerunt.

Poſt quatuordecim dies æger ſe in balnea Badenſia contulit, & inde redux omnino ſanus fuit, & nil duri in ventre amplius inventum eſt,

& vires

& vires fuerunt iterum ſufficientes ad duros labores ſubeundos.

Juſſi tamen, æger aliquamdiu aquas ſelteranas biberet, ut hac ratione omnes viæ excretoriæ liberæ redderentur.

Juvenis 12. annorum, eodem fere morbo laboravit, & poſtquam venter multum tumuit, ruptus quoque eſt umbilicus.

Prodiit tunc copioſa materies purulenta, & ventris moles concidit; verum æger nullum levamen percepit.

Altero die pus fætuit, & miſtum erat materie fœculenta; & alvo quoque ſimilis materies purulenta cœpit comparere.

Pulſum ægri debilem, inæqualem, & qnandoque intermittentem deprehendi, ſitis fuit magna, vires exiguæ.

Tertio die ea, quæ ore aſſumebantur, vix mutata per umbilicum iterum prodierunt, fæces, ano expulſæ, fuerunt nigræ, fætidæ, & involuntariæ; frequenter animo linquebatur æger, venter ſubito iterum intumuit, & eodem die mors ſupervenit.

Omentum partim ſcirrhoſum, partim ſuppuratione conſumtum reperiebatur; inteſtina ubique cum peritonæo cohæſerunt, & a materia

teria purulenta erant arroſa, & in regione umbilicali penitus perforata.

Inteſtinum cæcum erat in magnum volumen diſtentum, & gangrænoſum.

Aeger, dum ad noſocomium advenit, vires habuit admodum debiles, & vix amplius loqui potuit, hinc morbi prægreſſi hiſtoriam ex eo colligere non licuit.

A nimia ventriculi & inteſtinorum laxitate haud raro tympanitidem obſervavi.

Sub initium audiuntur continui borborygmi, & venter ſenſim diſtenditur, reſpiratio fit ſolito difficilior, & accedit cordis palpitatio, præcordiorum anguſtia, oculorum caligo, capitis & objectorum vertiginoſa rotatio.

Quidam ex his ægris alvum frequenter dejecerunt paucam, crudam, alimentis quandoque commiſtam.

Et his flatus ſine ſtrepitu prodiere, magnum autem fœtorem ſparſerunt, & circa anum excitarunt ardorem.

Quidam vero habuerunt alvum admodum ſegnem, & tantum tertio quartove die ſcybala dura, ex fuſco nigra, magna cum moleſtia expulſa ſunt.

Neque tunc flatus libere penetrarunt, etenim plerumque dum pervenere ad ſiniſtram iliacam regio-

regionem, ortus eſt dolor acute punctorius, & mox flatus cum ſtrepitu verſus hypochondria receſſerunt, & quandoque copioſi ructus exploſi ſunt.

Inteſtinum colon, ea parte qua tendit in rectum, fere ſemper tangebatur nodoſum, inæquale, coarctatum; licet reliqua inteſtina fuerint valde ampla.

Curatio ſat feliciter ſequenti methodo dirigebatur.

Ubi alvus frequens & cruda fuit, dedi pulverem N. 63. eundemque omni ſecundo vel tertio die toties iteravi, donec inteſtina ab acri & incocto libera viderentur, præterea juſſi, ſæpius per diem ægri aliquot uncias infuſi florum chamomilæ, & ſeminum contuſorum fœniculi biberent.

Primis viis ſufficienter purgatis, exhibui vinum medicatum N. 58. & ſuaſi, ut ægri, quantum poſſibile eſſet, ambularent, & pannis laneis, fumo aromatico imbutis, probe & diu fricarent ventrem.

Intra paucos dies alvus comparuit magis cocta, & minus frequens, borborygmi fuerunt longe pauciores, venter minor, vires majores.

Qua de cauſa eodem remedio per plures ſeptimanas

ptimanas continuatum eſt, & ægri integram ſanitatem obtinuere.

In iis caſibus, ubi alvus erat pertinaciter clauſa, pulvis N. 63. nullum effectum præſtitit, & magnas anxietates & tormina produxit.

His melius conducebat miſtura N. 9.

Verum in ejus uſu non erat diu perſiſtendum, mox enim licuit ad vinum N. 58, tranſire.

Sub uſu hujus vini quotidie injectum eſt enema ex ſaturato infuſo florum chamomil. & ex unciis quatuor olei lini.

Hac ratione flatibus pandebatur via, & impediebatur ſimul, ne dura in inteſtino recto ſcybala colligerentur.

Poſtquam per decem aut duodecim dies hæc ſedulo ſunt applicata, tunc ſine enemate cœpit alvus figurata prodire, & eruperunt ſimul flatus, & ventris moles imminuta eſt.

Neque tunc aliis amplius medicamentis opus fuit, etenim ſolo hoc vino medicato, motu corporis, & frictione venter ad ſtatum naturalem redactus eſt, & inteſtina debitum officium iterum rite exſequebantur.

A cibis autem duris & flatulentis ſummopere erat cavendum.

Multo

Multo pejor oritur tympanitis, quando pars tantum cujusdam inteſtini laxatur, & reliquum arcte conſtringitur.

Poſt diuturnos borborygmos exſargit ſubinde in quadam ventris plaga tumor oblongus, inæqualis, farciminoſus, quandoque rotundus, globoſus.

Tactu percipitur magna tenſio, & elaſticitas, majori preſſione & frictione tandem tumor fit mollior, minor, gignuntur borborygmi, qui vel ſuperiora, vel inferiora petunt, & hac ratione ægris magnum levamen adfertur.

Poſt aliquot dies tumor in eodem loco iterum apparet, & fit ægro moleſtus, & nec frictioni nec preſſioni fortiori absque dolore cedit; enemata tunc multum juvant, & medicamenta, quæ flatus diſcutiunt, & alvum apertam tenent.

Nihilominus malum ſenſim augetur, & alvus fit admodum difficilis, borborygmi & flatus retenti ægros angunt, tenditur totus venter, reſpiratio inhibetur, cor palpitat.

Flatibus ſi via panditur, tunc hæc ſymptomata levantur; tumor vero totus non diſparet, & poſt unum alterumve diem prius malum redit.

Tumor tandem immaniter augetur, ægri contabeſcunt, & morbus fit lethalis.

Ro-

Roborantia & adſtringentia remedia his in caſibus nocent, licet ratione partis laxatæ indicarentur; alvus etenim eorum uſu retinetur, venter inflatur, & præ dolore adtactum non fert, & ſenſim febris excitatur, & quandoque oriuntur inflammationes.

Pulvis N. 59. ſimilibus ægris plurimum profuit, & ejusmodi remediis vita potuit multum prolongari.

Verum tamen omnibus his ægris longitate, & pertinacia morbi alvus cœpit retineri, & tandem penitus intercludi, & tunc peſſimus ſequebatur ileus, & demum inter millenas miſerias mors exoptata.

In inteſtino colo plerumque ſimilia vitia reperiuntur.

Sæpe hoc inteſtinum in pluribus locis in enormes ſaccos diſtentum eſt, in aliis vero locis quaſi filo ligatum, & arctiſſime contractum deprehenditur.

Simili tympanitidi ſubinde ſupervenit hydrops pectoris, ſubinde hydrops anaſarca.

Tympanitidem uteri binis in fœminis obſervavi.

A pluribus annis ambæ peſſimo fluore albo laborarunt, & materies effluens fuit penitus ichoroſa,

roſa, putridiſſima, & adeo acris, ut totam vaginam & pudendorum labia corroſerit.

Urina ſemper erat ſtranguricſa.

Multis tandem & variis medicamentis, quæ partim a vetulis, & agyrtis ſuadebantur, partim vero a medicis peritiſſimis præſcripta ſunt, id effectum eſt, ut in una ex his fœminis fluor ceſſaverit, & ulcera vaginæ & vulvæ coierint; in altera vero fluor reddebatur minus frequens & minus moleſtus.

Ambæ tamen hæ fœminæ continuum ardorem, & dolorem rodentem, pungentem in hypogaſtrio adverterunt.

Variis intervallis conqueſtæ ſunt magnas anxietates, teneſmos uterinos, & dolores tendentes verſus inguina & uteri vaginam; poſt has anxietates & teneſmos ortum fuit leve animi deliquium, & dein plures fœtidiſſimi flatus magno cum ſtrepitu & ſumma cum violentia per anteriora ex utero explodebantur, & mox ſequebatur materies ſanioſa, flocculenta, ignis inſtar urens, corrodens.

Brevi autem hæc materies iterum ceſſavit fluere.

Poſt unum, binos vel ternos dies (incerta enim erant intervalla) eadem denuo ſymptoma-

ta

ta redierunt, erupere iterum flatus, & materies peſſime fœtens vi quaſi propulſa eſt.

Dum hæc per plures ſeptimanas obſervata ſunt, tunc cœpit tumor in hypogaſtrio comparere, qui valde durus, & ſubrotundus fuit.

Hic autem tumor poſt quamlibet flatuum & materiei per anteriora exploſionem minor videbatur, mollior, & erat valde elaſticus.

Moles hujus tumoris ſenſim aucta eſt.

Verum, quo major fiebat tumor, eo minus frequens fuit flatuum exploſio; imo ſenſim hæc penitus ceſſavit; & tunc tumor longe citius & manifeſtius increvit.

Ambæ hæ ægræ continua febricula affectæ erant, circa veſperas autem habuerunt magnas & frequentes horripilationes, & ſecutus eſt ingens calor & febris valida cum ſiti non exſtinquenda. Et inde ſomnus fuit inquietus, & ſupervenerunt deliria, & tendinum ſubſultus.

Symptomata in binis his ægris erant prorſus ſimillima.

Remedia plurima, quamvis ſumma cum cura fuiſſent adhibita, nil omnino profuerunt; & omnia quotidie pejora facta ſunt, & tandem poſt diuturnam corporis extenuationem anima efflabatur.

Al-

Alvus erat toto morbi tempore libera, urina vero fuit ſemper teneſmoidea, ſtranguriosa, fætida.

In prima fœmina, cujus fluor ex uſu medicamentorum penitus ceſſavit, ſectione anatomica inventus eſt uterus durus, elaſticus, & magnitudine caput viri adæquans.

Poſtquam chirurgus ſcalpello in cavum penetravit, aër ſumma cum violentia prorupit, & tantum excitavit fœtorem, ut unus ex adſtantibus mox in animi deliquium inciderit, & æruginoſa vomuerit.

Ulteriori ſectione reperiebatur materies ſanioſa, fœtidiſſima in cavo uteri.

Uteri autem ſubſtantia erat tenuis, membranacea, lamellæ internæ erant omnes exulceratæ, ſphacelo corruptæ.

Os uteri fuit penitus induratum, concretum, ea autem ex parte, qua cavum ſpectabat, corroſum.

In vagina deprehenſæ ſunt variæ excreſcentiæ fungoſæ, & innumeræ cicatrices.

In altero cadavere inventus eſt uterus inflatus, elaſticus, mole autem multo minor, quam in cadavere priori, cœteroquin in ejus cavo fuit ſimilis materies ſanioſa, & copioſiſſimus aër, valde fœtens.

Ca-

Cavum uteri erat quoque penitus exulceratum, corroſum, fœda quoque ulcera in vagina reperta ſunt.

Os uteri hoc in cadavere non erat concretum, verum obſtruebatur ſanguine grumoſo, polypoſo; præterea a ſanie erat valde exeſum.

Vagina tota, & vulvæ labia erant undequaque corrupta, exulcerata.

In ambabus his fœminis morbus a lue venerea originem duxit.

Fluor albus.

Multæ fœminæ ad noſocomium venerunt, quæ faciem habebant pallidam, & corpus totum fuit inflatum tumore albicante.

Difficulter ſimul reſpirarunt, a minimo motu ſenſerunt cordis palpitationes, appetitus erat penitus deletus, & ingeſta pondus & præcordiorum anxietates, ac nauſeas & vomitus excitarunt.

Pulſus fuit parvus, inæqualis, celer.

Urina prodiit tenuis, ſubviridis, cruda, flocculenta, & craſſam nubeculam, aut mucoſum ſedimentum ad fundum depoſuit; alvus autem erat tarda, dura, referens ſcybala.

Qui-

Quibusdam ex his continuo exſtillavit ex uteri vagina humor lentus, tenax, albicans, inodorus, nequaquam vero acer.

Quædam vero talem humorem tantum eo tempore adverterunt, ubi ſanguis menſtruus debuiſſet prodire.

Fluxus tunc ſat copioſus per quinque, ſex, ſeptem, octo, novem dies, & quandoque diutius duravit, poſtea vero iterum deſiit.

Sanguis autem nullus prodiit; aut ſtriæ tantum ſanguineæ muco miſtæ comparuerunt.

His in caſibus erat lentum & mucoſum incidendum & evacuandum; quapropter exhibui conſervam N. 29. aut ſi hæc ſufficienter alvum vel urinam non movit, dedi conſervam N. 53.

In uſu ſimilium medicamentorum pro ratione ſymptomatum & virium aliquamdiu perſeveravi.

Verum quamprimum vidi, tumorem eſſe minorem, molliorem, juſſi: ut mane & veſperi totum corpus pannis laneis, fumo ſuccini imprægnatis, probe fricaretur.

Intra breve tempus magnam tunc in melius mutationem adverti; etenim pulſus fuit liberior, rediit appetitus, & tumor eſt multum imminutus.

Morbo jam eousque mutato, exhibui vinum N. 58., & ſuaſi, ægræ corpus leni ambulatione frequenter exercerent.

Hac methodo multas ægras ſpatio ſex, ſeptemve ſeptimanarum reſtitui; & fluor albus penitus ceſſavit, & tempore menſtruo ſanguis ſanus prodiit.

Aliæ fœminæ habuerunt fluorem album, absque eo, quod reliquo corpore tumuerint.

Facies tamen ſemper fuit pallida; cœteroquin autem nil conquerebantur.

His exhibui miſturam N. 73.

Sub initium fluor inde augebatur, & major materiei albæ, glutinoſæ copia effluxit. Poſthac vero materies longe tenuior, & parcior prodiit, & ſola hac miſtura aliquamdiu continuata fluor quandoque penitus ſiſtebatur.

Quandoque autem integre ſiſti hac miſtura non potuit, licet multum fuerit imminutus, tunc autem pulvis N. 63. aliquoties alterno die datus, morbo finem impoſuit.

Quædam fluore albo laborantes corpore erant extenuatæ, & tuſſicula ſicca ſimul vexabantur.

Decocta emollientia, replentia, & miſtura N. 73. his optime conduxerunt.

Hac

Hac ratione & pectori conſulebatur, & illud quod in vaſis uterinis ſtagnavit, ſolutum eſt, & benigno fluore evacuatum; neque inde vires debilitatæ ſunt.

Contigit tunc ſæpe: ut tuſſi ſputa glutinoſa cum magno levamine prodierint, & fluxus albus ſenſim integre deſierit (ſuppono autem hic ſemper fluorem album ſimplicem, mitem, nulla acrimonia venerea &c. miſtum)

Etenim quæ fluore venereo affectæ erant, & ſimul in pulmone labem habuerunt, eæ ſemper valde difficulter curatæ ſunt, aut ſenſim tabe obierunt.

Si vero decoctis emollientibus pectus humectatum fuit, & glutinoſum, quod in pulmonibus hæſit, ſputis ita eductum, ut reſpiratio fuerit libera; & ſi tunc fluor albus ſine ulla eroſione adhuc continuavit, poterat & his aliquoties exhiberi pulvis N. 63.

Si autem ægræ hoc pulvere N. 63. debilitatæ ſunt, & ſi fluxus non ſiluit, tunc optato cum ſucceſſu datum eſt vinum N. 58.

Solo hoc vino reliquiæ fluoris albi penitus ſublatæ ſunt, & ægris rediit robur, color, & integra ſanitas.

Si fluor albus (quamvis benignus) ſibi nimis diu relinquatur, aut negligatur, tunc tota

ſanguinis maſſa deſtruitur, & materies ex utero effluens incipit fœtere, & partes vicinas arrodere.

Circa veſperas opprimitur pectus, fauces fiunt ſiccæ, vox rauca, ſitis magna, pulſus celer; unde noctes admodum inquietæ.

Decoctum radicis althææ, ſcorzoneræ, bardanæ, lapathi acuti, quod ſero lactis fiebat, magna copia hauſtum his in circumſtantiis plurimum juvit.

Aquæ ſelteranæ, quibus addebatur tertia pars lactis aſinini, vel caprini quoque admodum proficuæ fuerunt.

Diæta probe nutriens, demulcens, humectans ſimul requirebatur.

Oryza lacti incocta, cremor avenæ, hordei mundati &c. ſaturatum panis decoctum hic erant optima.

Externe autem ulterior partium corroſio facillime evitabatur, dum ſæpius per diem materies acris & in plicis ſtagnans anatica parte lactis recentis & aquæ roſarum abluta fuit, & dum plagæ arroſæ, excoriatæ, aut exulceratæ poſt ablutionem unguento N. 48. inunctæ ſunt.

Si his aut ſimilibus remediis ſecundum artem & rationem exhibitis mala hæc ſymptomata non ceſſerunt, tunc omnia ſenſim in pejus

ive-

ivere, & febre lenta tales ægræ conſumtæ ſunt.

Fœminas habui, quibus verum pus ex utero effluxit, & aderant ſigna abſceſſuum in utero latentium.

Febrem ſi magnam & continuam ſimul habuerunt, tunc eam decoctis emollientibus & emulſis refrigerantibus antea diminuere, & mitigare tentavi.

Dein exhibui pilulas N. 62. & qualibet vice deſuper hauriendas dedi uncias ſex infuſi agrimoniæ; pro potu ordinario datum eſt ſerum lactis, vel lac tripla aquæ copia dilutum.

Hac ratione fere omnes reſtitutæ ſunt.

Binæ tantum cœperunt tumere, & tabe obierunt.

In omni fluxu uterino obſervavi, mala ſemper ſequi ſymptomata, ſi remediis roborantibus & adſtringentibus fluxus retineatur, antequam materies effluens fuiſſet ſatis attenuata, & uteri vaſa a mucoſis & craſſis libera.

Hæc ſi remediis ſufficienter præſtari non potuerunt, balnea in uſum vocabantur, quæ emolliunt, ſolvunt, diſcutiunt; balneâ Badenſia, & Rodaunenſia quandoque mira præſtant.

Fœminæ, ſi non integre curentur a fluore albo, antequam nubant, admodum proclives ſunt ad abortiendum.

Etenim ſecundo tertiove graviditatis menſe ſentiunt materiem ex utero prodire, quæ loturæ carnis ſimilis eſt; paulo poſt prodit ſanguis craſſior, dein excernuntur grumi, tandem poſt multos dolores & teneſmos ſequitur abortus.

Si tunc acre, in uteri vaſis ſtagnans, aptis medicamentis aut balneis non tollitur, & ſi fœmina iterum concipit, manet eadem abortiendi diſpoſitio.

Motus violentior, ira, & nimia corporis agitatio plerumque cauſæ ſunt, abortum excitantes.

Poteſt tamen fœtus & in ſimilibus caſibus quandoque ad maturitatem deduci; ſi omnes cauſæ irritantes, quantum poſſibile eſt, evitentur, ſi alvus ſervetur libera, quod commode fieri poteſt, ſi omni veſpera ex pulvere N. 64. drachma dimidia vel integra in leni emulſo aſſumatur.

Et ſi nimia uteri irritatio advertitur, ſi oriuntur ſpaſmi, aut teneſmi, tunc ilico paregoricis, opiatis, & quandoque leniter adſtringentibus ſuccurendum eſt.

Ta-

Tales autem fœminæ pariunt plerumque infantes craſſos, pingues, robuſtos, & hi tales manent per plures menſes, poſtea vero emaciantur, laſſi fiunt, & membra pendula gerunt, tandem ſubſequitur peſſima rachitis, quæ raro hucusque ſanari potuit.

Morbus venereus.

Infelices proles, quæ a parente vel parentibus hoc malo affectis generantur.

Et licet malum hoc remediis ſublatum ſubinde videatur, aliquid tamen ſemper in ſanguine, aut liquido, quod ſanguine longe ſubtilius eſt, remanet, quod transfertur in filios, & nepotes, vel in ſeram quandoque poſteritatem.

Hinc poſteri habent, quod avorum, protavorumve &c. delicta quandoque luant.

Morbus autem venereus duplex eſt: unus, qui oritur a nimium frequenti actu & ſeminis deperditione, alter vero, qui ab acri contagioſo originem habet.

Ambo ſi jungantur tunc morbus fit fere lethalis.

Mala, a nimio coitu aut alia nimium frequenti ſeminis dejectione orta, innumera fere ſunt.

Phthiſis aut conſumtio inde frequenter manat.

Sub initium hi ægri circa os ſterni ſentiunt tenſiones, & continuum ardorem; pectus præterea ſiccum eſt, & ſubnaſcitur ſicca tuſſitatio, oculi fiunt concavi, album oculorum flavum, aut ſubfuſcum apparet, ventriculus & hypochondria tenduntur, inflantur, oriuntur ructus, flatus, & ſpaſmi, & tandem naturæ ſtimulus incipit languere.

Hoc in ſtatu quidam ſe ipſos carpunt, & delictorum memores vitam nimis ſeveram ſubito ambiunt, fugiunt omne conſortium humanum, ſunt triſtes, fiunt hypochondriaci, melancholici, tandem adeo religioſi, ut nec ſibi nec proximo utiles ſint.

Quidam vero, libidine nimium abſorpti, utuntur cibo, potu, & remediis excitantibus, quibus quidem ſubinde natura ad operandum erigitur, verum vires adeo debilitantur, ut ægri in phthiſin, aut tabem dorſalem, aut in ſudorem colliquantem incidant, & pereant.

Sæpiſſime ab his peſſima haimoptoë producitur.

Caro depaſcitur, capilli defluunt, membrum virile penitus evaneſcit.

Subinde vero poſt nimios coitus oritur continuus fluxus humoris albicantis per urethram, qui quidem nullum excitat dolorem, verum viſum

hebe-

hebetat, producit vertigines, memoriam inanem reddit, inducit membrorum tremorem, & genuum titubationem, & omnes tandem vires conſumit, atque ipſa oſſa incipiunt dolore excruciari, nec adtactum patiuntur; curatio tunc eſt admodum difficilis, lenta, anceps.

In principio juvat abſtinentia & diæta humectans, ac probe nutriens.

Hinc juſculis meracis, ſed facillimæ digeſtionis, corpus replendum eſt. Oryza juſculis vel lacti incocta, cremor avenæ, hordei mundi &c. lac recens ſummam his in caſibus utilitatem habent.

Verum in exhibendo id eſt obſervandum, quod hæc frequenter, & parca ſemper doſi debeant præberi, ne ventriculus obruatur, & concoctionis vires adeo occupentur, ut ſubigendo non ſufficiant.

Si hæc (ut quandoque in malo multum progreſſo contingit) adhuc nimis fortia ſint, & ventriculus talia non ferat citra magnas anxietates, tunc lac nutricis in uſum debet vocari; quo ſæpe ſolo per plures ſeptimanas aſſumto a peſſima tabe tales ægri reſtituuntur.

Subinde quidem ventriculus ingeſta citra moleſtiam recipit, ea concoquit; & vaſa chylo denuo replentur, verum vires tunc deficiunt,

quæ hunc in circulum agerent, & in bonum ſanguinem converterent.

Hinc debilitatis fibris ſtimulus, & robur addendum eſt.

Vinum medicatum N. 58. hoc in ſtatu mira præſtat, nec relinqui debet ilico, dum id ægri in principio iterum evomunt.

Quamprimum æger tantas habuit vires, ut ſe ſuſtinere, & pauliſper deambulare potuerit, tunc juvit multum, ſi in aërem ruſticanum, purum, montanum ſeſe contulit.

Hoc modo citiſſime tales ægri reficiebantur, verum in regimine victus, & naturæ adtendendum erat ſummopere, ne error committteretur.

Tabes dorſales, peſſimas & diuturnas leucorrhæas, atque conſumtiones, nocturno ſudore admodum pertinaces ac periculoſas, hac methodo ſæpius feliciter debellavi.

Si vero vires jam adeo erant exhauſtæ, ut ventriculus & inteſtina nec leviſſima juſcula, nec lac maternum potuerint retinere, & pro parte ſaltem ſubigere, tunc nil omnino a remediis ſperandum fuit, pauci humores, qui adhuc in corpore erant, corrupti ſunt, in cute diverſæ puſtulæ, & maculæ comparuerunt, aderat continua febricula, & ſudor fœtidus pruritum per totam corporis ſuperficiem excitavit, urina pau-

ca-

ca, fœtida, ardens prodiit, & in ſuperficie cruſtam ſalinam, multis coloribus variegatam, geſſit, alvus erat frequens, liquida, cruda; etenim quæ ore ingerebantur, mox ano iterum prodierunt; hoc modo tales miſeri inter ſummas anxietates extenuati interierunt.

Si jam in maxima hac virium proſtratione acre venereum, contagioſum, junctum ſit, an non pejora adhuc erunt ſymptomata? an non mors celerior?

A materia autem acri, venerea, contagioſa, varia mala variis in locis generantur.

Gonorrhæa ſæpiſſime obſervatur, eaque ſubinde admodum maligna.

Pauca puris copia ſi exſtillat, & ſi urina abſque magno ardore profluit, tunc cura plerumque facilis eſt, & brevis.

Unico dato purgante, & ſolo decocto radicis bardanæ aliquamdiu largiter potato, tale malum fere ſemper ſublatum fuit.

Quandoque autem magna copia puris ſubviridis, & corrupti prodit, membrum incurvatum acute dolet, & urina fit ſtrangurioſa, pulſus celer, durus, & ſitis magna.

Hinc venæ ſectione opus eſt, & remediis diluentibus, ac refrigerantibus, ut vis febris, & inflammationis progreſſus inhibeatur.

Miti-

Mitigata tunc febre datæ ſunt pilulæ N. 65. & copioſum decoctum radicum graminis, althææ, bardanæ &c.

Pilulæ ſi alvum nimis copioſam eduxerunt, tunc earum uſus per unum alterumve diem interruptus eſt; decoctum vero continuabatur,

Poſtquam uſu harum pilularum fluxus virulentus multum erat emendatus, tunc nullum fere purgans deinceps requirebatur; verum ſolis decoctis leniter diureticis reliquum malum integre ceſſit.

Quandoque autem remedia purgantia nequaquam levamen adtulerunt, & ægri ſunt debilitati; unde his in caſibus præter copioſiſſima decocta dedi miſturam N. 66.

His ſæpiſſime gonorrhæa virulenta cito curata fuit.

Subinde tamen fluxus nequaquam poterat ſupprimi, licet omnis urinæ ardor ceſſaverit, & materies benigna & tenuis comparuerit.

Accidit tunc aliquoties, ut poſt gonorrhæam virulentam benigna ob nimiam partium laxitatem ſupervenerit.

Et hanc vinum N. 58. ſanavit.

Quandoque vero in urethra manſerunt, ulcera admodum rebellia, quæ copioſum & lenteſcens ſerum continuo fundebant.

Eſſen-

Eſſentiæ, tincturæ, & remedia balſamica ac adſtringentia hic raro profuerunt, his enim alvus ſæpe retinebatur, & novus iterum in mingendo ardor excitatus eſt.

Remedium vero N. 67. & decoctum radicis bardanæ omne acre, in maſſa ſanguinea latitans, emendarunt, aut quacunque data via expulerunt, atque conſolidarunt ulcera.

Injectiones adſtringentes, conſolidantes, & præſertim ſaturninæ ſumma cum cautela evitanda ſunt, hæ enim peſſima ſymptomata producunt.

Etenim teſticuli inde ſæpius intument, fiunt ſcirrhoſi; oriuntur bubones inguinales.

Vidi a gonorrhæa, hac ratione ſuppreſſa, exulceratum eſſe umbilicum, & eandem ibi prodiiſſe materiem, quæ antea per urethram exſtillavit.

Si contagioſum venereum in ſanguinem reprimitur, & miſcetur, tunc lues peſſima generatur.

Quandoque vero hoc acre venereum mox ex maſſa ſanguinea iterum ſeparatur, & in quamdam corporis plagam deponitur.

Oriuntur tunc dolores acuti, qui tempore veſpertino in lecti præſertim tepore magis exacerbantur, & poſtquam ægros per plures horas

acer-

acerrime divexarunt, fiunt mitiores, & ſequitur ſomnus, qui raro reficit, hinc tales ægri incipiunt emaciari.

Poſt aliquod tempus partes dolentes tument, rubent profunde, & ſenſim in ulcera maligna, fœda mutantur.

Sæpe hæc materies articulos occupat, & naſcitur arthritis venerea.

Scrophulas venereas, anginas, ophthalmias, ozænas admodum frequenter in noſocomio habuimus.

Leviores caſus ſolo decocto hordei crudi, vel rad. lapath. acut. ſcorzoner. Bardanæ, althææ, conſolidæ majoris &c. & datis quandoque purgantibus, pauco mercurio dulci miſtis, curabantur.

Si purgantia ægros debilitarunt, tunc præter decocta dabatur miſtura N. 66. quæ egregios effectus præſtitit.

Supra bubones, ut reſolverentur, poſitum eſt emplaſtrum de ranis cum mercurio; vel ut in ſuppurationem abirent, varia cataplaſmata applicata ſunt.

Si vero lenioribus nec reſolvi, nec in abſceſſum mutari potuerunt, tunc remedium N. 67. adhibitum eſt, cujus uſu citra notabilem evacuationem ſenſim evanuerunt.

Hoc

Hoc idem remedium N. 67. fere omnibus in caſibus venereis præſtantiſſimum fuit, multa autem decocta ſimul debent hauriri.

Fuerunt in noſocomio plures ægri, quorum malum & horrendum & triſte erat viſu, omnes enim articuli, omnia extremitatum & capitis oſſa erant peſſime exulcerata, in ipſis partibus mollioribus ulcera latuerunt putrida, profunda, & membrana pinguedinoſa corrupta, inque fruſta corroſa ſponte excidit.

Fœtor vel eminus erat intolerabilis.

Nihilominus decoctis lignorum, quibus tertia pars lactis recentis addebatur, & remedio N. 67. omnes hi ægri ſanati ſunt; unica aderat fœmina, in qua nihil efficere potuimus; hæc vero peſſimo hydrope ſimul laboravit, & jam proſtratis omnibus viribus ad noſocomium translata eſt.

Ulcera bis quotidie decocto ſaturato lignorum, cujus libris quatuor unciæ ſex ex remedio N. 67. addebantur, abluta, & linteis carptis, eodem decocto madidis, repleta ſunt.

Plures ex his ægris antea jam ſalivationem ſubierunt, nil vero inde levaminis habuere, imo vires debilitatæ, & humores corrupti ſunt.

Hinc patet, quanta ſit efficacia remedii N. 67.

Sunt

Sunt tamen ægri, qui hoc minus ferunt. Etenim qui pectus ſiccum habent, qui tuſſi vexantur, quorum ſyſtema nervorum admodum mobile eſt, qui haimorrhagiis ſubjecti ſunt, &c. his citra detrimentum hoc præberi non poteſt, licet multa decocta deſuper bibantur.

Et ſunt quandoque mala venerea, quæ huic remedio per plures menſes adhibito non cedunt, aliis vero præparatis mercurialibus facilius curantur.

Sic plures ad noſtrum noſocomium venerunt, qui jam in aliis locis decumbentes hoc remedio per plures menſes absque ulla mutatione uſi ſunt; credidi tunc in exhibendo fors errorem fuiſſe commiſſum, aut diætam minus laudabilem ægros obſervaſſe, hinc magna cum cura & debitis cum cautelis idem iterum præbere cœpi, & expertus ſum, me quoque hoc remedio actum agere;

Tentavi dein miſturam N. 66. & haud raro celerem & bonum effectum vidi.

Aliis neque hæc miſtura profuit, verum ſaturatum decoctum radicis bardanæ, in cujus libris quatuor duo grana mercurii præcipitati rubri ſoluti ſunt, optime juvit.

Hac methodo pertinaciſſimos venereos furunculos, qui aliis remediis nequaquam ceſſerunt,

runt, aliquoties curavi, externe ſolum emplaſtrum diachyl. cum gummi adpoſitum eſt.

Hoc decocto multi a ſcabie venerea reſtituti, & liberati ſunt.

Ophthalmiæ venereæ, quæ ſæpe nec ſalivatione, nec uſu fortiſſimi ſublimati corroſivi potuerunt emendari, ſolis pulveribus N. 68. curatæ ſunt.

Verum in omnibus caſibus decoctis ſemper copioſe utendum eſt.

Sæpe plurima mercurii præparata ſenſim in eodem ægro tentavi, & tamen nullum reperi, quod malo ſufficienter reſtitiſſet.

Et tunc meraca lignorum decocta quandoque juverunt.

Dum ægri erant macilenti, tunc his decoctis magna lactis recentis quantitas debuit addi.

Decoctum radicis ſarſaparillæ aliis quandoque longe efficacius deprehenſum eſt.

Fœmina bubonibus venereis affecta ſeſe balneatori committit, qui applicato unguento tumores intra biduum diſpulit.

Verum ab eo momento ortus eſt ingens dolor in infimo ventre, qui verſus veſperas magna cum febre, & prægreſſa horripilatione quotidie exacerbatus fuit, nox inde fuit anxia.

Paro-

Paroxyſmus ſemper copioſo ſudore finiebatur.

Tempore matutino fere omnis dolor abſuit, & pulſus erat naturalis; poſt meridiem autem ſtata hora dolor iterum increvit, orta eſt febris cum horripilatione, &c.

Tali in ſtatu hæc ægra ad noſocomium translata eſt.

Solam febrem intermittentem tunc conquerebatur, & prægreſſam morbi hiſtoriam, rogata licet, reticuit.

Hinc remedia febrifuga adhibui; verum hæc nihil effecerunt; ipſe cortex peruvianus, ad unciam unam & dimidiam tempore intercalari exhibitus, nullam mutationem adtulit.

Demum quum ægra vidit, ſe variis medicamentis ſine levamine vexari, ſponte morbi originem faſſa eſt.

Dedi tunc copioſum, & meracum decoctum radicis bardanæ, & miſturam N. 66. unde ſecundo die jam febris & dolor erant mitiores.

Hinc iiſdem remediis per binas ſeptimanas continuavi; verum major in melius mutatio obſervata non eſt.

Quare tentavi remedium N. 67. hoc autem in ſterno ingentem ardorem, pectoris ſiccitatem

tatem, ſitim, & capitis dolores excitavit, unde illud removi.

Purgantia mercurialia præter copioſa decocta emollientia, diluentia nequaquam profuerunt, & vires imminutæ ſunt.

Atque ideo præſcripſi decoctum meraciſſimum radicis ſarſaparillæ, quo id effectum eſt, ut quarto die per urinam multa materies ſubfuſca, tenax prodierit; quinto autem die erat urina tenuis; verum per uteri vaginam acris, craſſa, & fœtens, ſubfuſca materies exſtillavit.

Dolores & febris tunc multum remiſerunt.

Poſt binas ſeptimanas nil amplius ex utero prodiit, febris & dolores penitus ſiluerunt, vires ſunt quotidie auctæ, & ægra tandem optimam ſanitatem recuperavit.

Nihilominus tamen ſuaſi, ut decocto minus meraco per aliquot ſeptimanas adhuc uteretur, ne quid in ſanguine latitans novas denuo tragœdias foveret.

Vir 34. annor. ante quatuor annos tophum venereum in brachio ſiniſtro habuit; uſu emplaſtri ulcus inde ſordidum excitavit.

Omnis generis remedia mercurialia tentata, nil mutarunt, decoctum autem meracum radicis ſarſaparillæ copioſe hauſtum, & externe ſupra ulcus

cus appoſitum multa oſſis fragmenta ſeparavit, & intra binos menſes ulcus rebelle penitus ſanavit.

Ulcus venereum inveteratum in oſſe ſterni hac ratione quoque curatum eſt.

Idem decoctum in arthritide venerea ſæpiſſime profuit.

Vermes.

Remedium N. 55. quod in primo anno medico contra omnis generis vermes laudavi, hoc quoque anno multis ægris non tantum a me, verum & a doctiſſimo Medico COLLIN datum fuit optimo cum ſucceſſu & integra curatione.

Unica fœmina, viginti quinque annorum, licet hoc remedio uſa fuerit, & innumeri lumbrici ſurſum deorſumque fuerint expulſi, nihilominus tabe obiit, nec ſigna evanuerunt, quæ vermes in inteſtinis latitantes indicarunt.

Verum ſectione anatomica invenimus inteſtina variis in partibus penitus arroſa, inflammata, corrupta, & microſcopio infinita oblonga inſecta viſa ſunt.

Intra ipſam ſubſtantiam inteſtini jejuni (intra membranas nimirum) latuerunt tres lumbrici, quorum quilibet longitudine quatuor pollices ſuperavit.

Exſcidi

Exſcidi hanc inteſtini partem, inflavi, & hac ratione vermes intra membranas optime diſtinquebantur; dum vero in libero aëre reliqui, ut bene exſiccaretur, innumeri vermiculi nati ſunt, & totum præparatum mox corruptum in furfures concidit.

Circa ſcabiem, arthritidem, eryſipelas, aſthma, ſcorbutum, diarrhæam, &c. hoc anno idem obſervavi, quod in anno primo retuli; hinc non credidi, neceſſe eſſe, ut ea hic repeterentur.

Sectiones anatomicæ.

Cadaver primum.

Fœmina, 24. ann., triennio abhinc valida febre continua, dolore in hypochondrio dextro acutiſſime pungente, & magna ſiti afficiebatur.

Venæ ſectionibus, remediis antiphlogiſticis, & cataplaſmatibus emollientiſſimis febris undecimo die ſiluit, & dolor acute punctorius in obtuſum & gravantem mutatus eſt.

Nihilominus increvit appetitus, augebantur vires, & malum in hypochondrio latitans videbatur adeo leve, ut ægra id flocci fecerit, & ſe denuo ad priores ſuos labores contulerit.

Poſt binos circiter menſes reſpiratio fiebat ſolito difficilior, & oriebatur tuſſis ſicca, admodnm moleſta.

Uſu diuturno variorum remediorum tandem ſputum glutinoſum, tenax, largum prodiit.

Verum reſpiratio inde nequaquam emendata eſt.

Imo ortæ ſunt magnæ pectoris anxietates, noctes fuerunt minus tranquillæ, & ægra ſine moleſta tuſſi ac ſumma pectoris anguſtia lateri ſiniſtro incumbere non potuit.

Dolor in hypochondrio dextro circa aëris & tempeſtatis mutationes erat paulo acerbior; reliquis autem temporibus valde mitis & vix perceptibilis.

Per duos & dimidium annos ægra, variis afflicta miſeriis, vitam languidam duxit, ita tamen, ut aſſumtis multis & optimis remediis quandoque binis ternisve ſeptimanis belle ſe habuerit.

Dein vero per plures iterum dies difficilius reſpiravit, & moleſtiori tuſſi exagitata eſt, & fuit admodum debilis.

Tandem cœpit emaciari, & circa veſperas exſiccatæ ſunt fauces, pectus fiebat anxium, tuſſis frequens, ſitis magna, &, prægreſſa horripi-

ripilatione, ſupervenit febris ingens; unde nox reddebatur inquieta, inſomnis.

Hæc ſymptomata quotidie pejora videbantur; omnia remedia erant fruſtra; ægra citra ſuffocationis metum nec dextro nec ſiniſtro lateri potuit incumbere.

Sudor nocturnus, acer, pruritum moleſtiſſimum excitavit, & vires magis proſtravit.

Demum hypochondrium dextrum valde tenſum prominuit, & ex minimo adtactu vehemens oriebatur dolor.

Dein bilis per univerſum corpus diffuſa eſt, & ægra fœdo colore, ex flavo nigreſcente, tingebatur.

Paulo poſt ſupervenit peſſima dyſenteria; unde mox reſpiratio fuit ſublimis, ſitis non delenda, tuſſis brevis, frequentiſſima; venter intumuit, & vera obſervabantur mortis præſagia.

Hoc in ſtatu moribunda ad noſtrum noſocomium devenit, & prima ſtatim nocte interiit.

Pulmo ſiniſter inveniebatur totus ſcirrhoſus, in unam molem concretus.

Dum is ſcalpello ſecabatur, exhibuit cavum, quod undique erat arroſum, & ichoris fœtidiſſimi libram unam & uncias tres continuit.

Cor erat adeo parvum, ut ovum galinaceum magnitudine vix adæquaret.

Hepatis lobi omnes quoque in unum ſcirrhum coaluerunt, in cujus medio ulcus cavum, omnia depaſcens, & quibusdam in locis ad extimam hepatis membranam penetrans, detegebatur.

Hoc in cavo liquor niger, fœtidus, acer latuit.

Veſicula fellea paucam quidem, ſed profunde tinctam & gelatinoſam bilem gerebat.

Cætera viſcera videbantur ſana.

Cadaver ſecundum.

Vir, 46. annor., præter cauſam ſibi cognitam ſubito horrore corripitur, fit anxius, & linguitur animo.

Dum iterum ad ſe redit, ſentit acutiſſimum, ardentemque dolorem in medio thoracis ſiniſtri, cor palpitat vehementer, facies livet, ſitis oritur ingens.

Mox repetitis vicibus ſecatur vena, dantur remedia copioſiſſima diluentia, antiphlogiſtica, externe locus dolens continuo fovetur.

Nihilominus ſymptomata manent æque vehementia, nec dolor remittit, nec ſitis; obſervantur anxietates & crebræ leipothymiæ, æger nec decumbere poteſt, nec præ dolore dormi-

re,

re; verum cogitur erecto trunco ſedere; reſpiratio eſt denſa, ſublimis.

Quarto die oriuntur frequentes horripilationes, cutis, alias ſicca, madeſcit, & dolor in thorace ſiniſtro paulisper remittit, manet tamen ardor magnus, continuus.

Æger ea nocte ſupinus per plures horas dormivit, & mane videbantur omnia mitiora.

Verum circa veſperas novæ & validæ horripilationes ægrum pervadunt, augetur ſitis, calor, anxietas, cor quandoque tremit, quandoque inordinata & valida palpitatione agitatur, circa mediam noctem ſequitur viſcidus, fœtidus & copioſus ſudor, ſymptomata tunc remittunt, & æger incipit ſomno occupari.

Poſt ſomnum erat iterum alacrior, & præter anxietates & ardorem in pectore ſiniſtro conquerebatur nihil.

Lateri ſiniſtro nequaquam potuit incumbere, in dextro fuit admodum anxius, ſupinus ſitus erat omnium facillimus, licet & hic fuerit moleſtus.

Circa veſperas exacerbantur iterum omnia ſymptomata, prægreſſo ingenti horrore, & ſudor copioſus, nocturnus iterum defatigat ægrum.

Remedia quæcunque adhibita nil proſunt; & mala ſymptomata omni veſpertino tempore redeunt, augentur.

Demum vires labuntur, carnes evaneſcunt, & morbus fit indies periculoſior.

Hinc æger fertur ad noſtrum noſocomium.

Symptomatibus rite combinatis & tota mali hiſtoria partim ex ipſo ægro, partim ex ejus adſtantibus collecta, facile concluſi: in thorace circa vitalia hærere abſceſſum.

Pulſus tunc omni momento mutabatur; mox enim erat tremulus, molliſſimus, exiguus, mox fortis, plenus, inæqualis, dicrotus, remittens, nunquam vero perfecte intermiſit.

Cordis motus admodum inæqualis & inordinatus tactu percipiebatur.

Arteriæ carotides adeo vehementer pulſitarunt, ut collum totum continuo tremuerit.

Magnam circa hunc morbum curam adhibui, & varia tentavi remedia, quæ partim emollirent, partim ſanguinem a corruptione conſervarent, atque pus latens per urinæ vias ſenſim exterminarent.

Verum plurima ægro erant magis moleſta quam utilia.

Infuſum N. 70. omnium optime conduxit.

Ete-

Etenim ejus ope cœpit ſputum purulentum prodire, urina, craſſa, poſuit ſedimentum puriforme, copioſum; & reſpiratio videbatur pauliſper emendari, & pulſus fieri æqualior.

Aſt vires auctæ non ſunt, & veſpertinæ exacerbationes fiebant ſenſim validiores, & ſudor largior.

Poſtquam per ſeptem circiter dies quædam ſymptomata meliora eſſe putavimus, mox derepente omnia iterum in peſſimum ſtatum devenerunt.

Pulſus tangebatur minimus, & ſæpe penitus evanuit; reſpiratio erat anxia, laborioſiſſima; ſputum retinebatur, urina prodiit limpida, tenuis; intumuit ſcrotum, & omnia extrema; tandem æger mox friget, mox calet; & ſub finem totus lividus ſuffocatione interimitur.

Aperto thorace reperiebantur pulmones nigri, tenues, penitus compreſſi.

Pericardium vero magnitudine caput humanum fere ſuperavit, & tactu fluctuatio in eo percepta eſt.

Unde diſciſſum fudit puris boni libras ſex.

Interna pericardii lamella ab exteriore ſeceſſit, & ſaccum ingentem efformavit, qui ruptus pus in cavum pericardii dimiſit.

Cor & cætera viſcera fuerunt ſana.

Ve-

Venæ duræ matris autem varicoſæ, ſanguine grumoſo diſtentæ.

Cadaver tertium.

Homo, 25. annor., debiliſſimus, anxius, totus macilentus fertur ad noſocomium.

Facies erat livida, & pulſus parvus, inæqualis, & plerumque antequam arteria ſe ſe contraxit, duo, tres, quatuorve dilatationis ictus obſervati ſunt.

Ex iis, qui hunc ægrum ad noſocomium comitabantur, ſequentem morbi hiſtoriam adnotavi.

Hicce homo erat alias ſemper ſanus, verum biennio abhinc validas cordis palpitationes conquerebatur, ita quidem, ut ſine animi deliquio corpus fortiori motu exercere non potuerit.

Unica larga venæ ſectio tunc omne malum ſuſtulit, & per integros novem menſes ſanitas erat optima, nec ullus motus nocuit.

Poſtea autem cordis palpitatio iterum ſubito ægrum prehendit.

Venæ ſectio tunc quidem malum reddidit mitius; minimus autem corporis motus illud iterum reſuſcitavit.

Imo

Imo acceſſerunt pectoris anxietates, frequentes leipothymiæ, & extrema plerumque frigida fuerunt.

Tentata plurima & optima remedia, celebratæ plures venæ ſectiones malum quidem per aliquod tempus inhibuere, verum tollere id non poterant, & ægrum ſemper debilitarunt

Intra paucos menſes morbus adeo altas egit radices, ut æger jam continuo debuerit lecto inhærere.

Etenim leviſſimus motus ſummas excitavit anxietates, & per totum corpus induxit lethale frigus.

Symptomata uno ſubinde die erant mitiora, altero autem adeo iterum valida, ut æger nec manus, nec pedes citra ſummas cordis palpitationes movere potuerit; & mors omni momento erat præ foribus.

His in miſeriis cum æger non amplius haberet, quo ſe aleret, ferebatur ad noſocomium.

Quoniam ex narratione tunc percepi, quod æger jam per plures dies nullum omnino ſomnum habuerit, dedi eadem veſpera duo grana opii, ut hac ratione quies conciliaretur, campeſcerentur ſpaſmi, animus redderetur hilarior, & reficeretur corpus.

Suc-

Succeſſus voto reſpondit: etenim nox fuit quieta, ſomnus bonus, & poſtero mane æger lætiſſimus infinitas pro tam egregio medicamento gratias egit.

Per diem tunc dedi remedium N. 71. & ſerum lactis pro potu ordinario, pro cibo autem juſcula vitulina, & tenues panatellas.

His malum longe mitius redditum eſt, & æger non tantum in lecto ſe potuit movere, ſed & extra lectum ſubinde ambulare.

Nec ulla amplius animi deliquia ſupervenerunt.

Cor valida palpitatione non amplius agitatum fuit, ejus tamen motus erat admodum inordinatus, tremulus, & pulſus inæqualis, parvus, atque frequenter obſervatum eſt, arteriam iterato ictu dilatari, antequam iterum contraheretur.

Per ſeptem circiter menſes æger ſat commode vixit, appetiit, & vires augebantur.

Dein vero omnia momento citius præter cauſam manifeſtam in pejus ruerunt, ſecutum eſt animi deliquium, evanuit pulſus, acceſſit lethale frigus, facies livuit, tumuit, & ſpatio trium horarum vita finiebatur.

Partes carnoſæ, & omnia viſcera erant pallida, flaccida.

Peri-

Pericardium multo ſero limpido, inodoro, inſipido repletum.

Cor inveniebatur difforme: nam ſiniſter ejus ventriculus magnitudine fere duos pugnos viriles adæquavit, & ejus ſubſtantia in tenuem fibroſum ſaccum extenſa fuit; in ejus cavo latuerunt multi polypi; tres ex his erant magni, albi, rotundi, nuces juglandes magnitudine ſuperantes; unus, duos pedes longus & parvum digitum craſſus, ſerpentis inſtar circumvolvebatur circa muſculoſa hujus ventriculi lacerta; alius polypus tres pollices longus, & unum cum dimidio craſſus in arteriam aortam penetravit, & obſtruendo totum cavum, ſanguini ex corde exitum interclusit.

Dexter cordis ventriculus erat plenus grumoſo ſanguine, & vaſa pulmonum ac cerebri ſimili quoque ſanguine turgebant.

Cadaver quartum.

Fœmina, 30. annorum, jam a longo tempore ſolito difficilius reſpiravit, & tuſſitatione inani ac frequenti eſt vexata.

Variis intervallis cœpit angi, facie livere, & tunc inhibita reſpiratione fere ſuffocabatur.

Morbus pro malo hyſterico tunc habitus eſt.

Unde

Unde & remedia antihyſterica varii generis fuerunt tentata, & uſu longo adhibita.

Verum hæc morbum plerumque exacerbarunt, & juverunt nihil.

Venæ ſectio in ſummis anxietatibus quandoque levamen adtulit.

Reſpiratio quotidie fiebat pejor, facies tumuit, livuit, oculi lachrymantes protuberarunt, & ægra nec decumbere, nec ambulare potuit, ſenſim manus & pedes inflati ſunt.

His in miſeriis ad noſocomium devenit.

Pulſum inveni inæqualem, parvum, reſpiratio erat ſublimis, brevis, & exſpirando conquerebatur ægra pulmonem quaſi in pectore natare, & vi verſus ſuperiora trahi; vox erat minima, anxia.

Remediis paregoricis huic ægræ tunc magnum levamen adtuli, reſpiratio enim reddebatur facilior, pulſus liberior, ſequebatur ſomnus, interruptus quidem ob inſomnia, & anxietates, quæ ſæpe & ſubito oriebantur, attamen reficiens.

Altero mane ægra liberius loquebatur, & ſputa glutinoſa, craſſa rejecit, nec adeo anxia fuit.

Sputum igitur remediis incidentibns, & mellitis promovere conatus ſum, & præterea omni quin-

quinta, ſextave hora dedi grana quatuor maſſæ pilularum de cynogloſſo, ne novi iterum ſpaſmi malum denuo exacerbarent, & ſputum retinerent.

Similibus remediis effectum eſt, ut vox fuerit multo melior, reſpiratio plenior, pulſus ſat æqualis, fortis, ſputum largum, & extremorum tumor longe minor, mollior.

Demum ægra extra lectum iterum potuit ambulare.

Verum minima aëris mutatio mox omnia ſymptomata iterum pejora reddidit, & hæc ægra erat verum vivum baromethrum.

Malum licet multum levatum ægræ & mihi videretur, pulmonis tamen conditio non potuit mutari.

Etenim ægra ſemper conquerebatur pulmonem in pectore natare, & repetitis vicibus vi verſus fauces elevari.

Noctu ægra ſubinde potuit ſupina dormire; verum ſubita & anxia ſuffocatione ſæpius expergefacta eſt.

Quandoque pulſum durum & plenum reperi, & tunc anxietates erant multo majores, & reſpiratio brevior.

Venæ ſectio hoc in ſtatu debebat inſtitui, & ſemper morbum mitigavit.

Verum ſenſim malum iterum in pejus ivit, ſuppreſſum eſt ſputum, & remedia expectorantia, & paregorica, quæ hucusque optimos præſtiterunt effectus, nequaquam profuere.

Infuſum tamen N. 70. ſputa iterum mobilia reddidit, & opiatis veſpertinis tranquillus ſomnus potuit induci.

Unde ægra iterum multo melius ſe habuit, præſertim dum aër ſerenus, & tempeſtas ſicca fuit.

Dum vero, elapſis circiter ſex ſeptimanis, ſubito tempus humidum, nebuloſum, & frigidum ortum eſt, ægra denuo peſſimis ſymptomatibus affligebatur; non tantum extrema, ſed & totum reliquum corpus œdematoſo tumore ſubito turguit, vox ſuppreſſa eſt, & pulſus tantum tremulus, & minimus potuit ſumma attentione diſtinqui. Reſpiratio erat peſſima, ſuffocans.

Hinc tertio die vis vitæ exſtincta eſt.

Aër per totum pulmonem diffuſus reperiebatur, & membrana celluloſa hinc inde in veſicas, viri pugnum magnitudine æquantes, ab aëre ſumme elaſtico elevabatur, hinc inde tales bullæ celluloſæ minores detectæ ſunt.

Pulmo in fruſta diſſectus, & in terram projectus magna vi, & elaſticitate reſiluit.

In

In pluribus tabidorum cadaveribus aërem hac ratione in bullas, & per ſubſtantiam pulmonum diffuſum, & e ſuis vaſis egreſſum inveni, & quoniam nulla in pulmone peculiaria cæteroquin vitia reperiebantur, tota morbi, conſumtionis, & mortis cauſa in hunc aërem extravaſatum transferri potuit.

Videtur igitur dari phthyſis, ſeu conſumtio aërea.

Ex multiplici obſervatione ſat firmus fiebām in hoc morbo dignoſcendo.

Verum licet optime cognoſcatur, curari nunquam poteſt; rationem facile concipit ille, qui reſpirationis organa, & modum, atque aëris qualitates probe novit.

In eodem hoc cadavere hepar, licet colore, mole, figura, & mollitie ſaniſſimum, caſu fortuito per medium lenta manu diſcindere tentavi, & dum ſemipollicis profunditatem ſcalpello adtigi, ſerum copioſum verſus me proſiliit.

Hinc ſectionem majori adtentione curavi inſtitui ab noſtro expertiſſimo chirurgo HAFFNER.

Et tunc detegebatur in medio hepatis ſaccus albus, membranaceus, plenus ſero limpido, inſipido, inodoro.

Huic ſero innatabant ſeptem corpuſcula rotunda, pellucida, alba.

Tria ex his ovum gallinaceum magnitudine pauliſper ſuperarunt, reliquorum vero quodlibet ſimile erat nuci juglandi.

Hæc corpuſcula nec ſibi invicem, nec partibus vicinis adhæſerunt, ſed liberrime fluctuarunt.

Neque inveniebatur quædam cicatrix aut quidam locus, qui oſtendiſſet, ea ullibi antea adhæſiſſe.

Hæc corpuſcula conſtabant ex membrana, quæ erat ſimillima ei, qua ovorum teſta interius ambiuntur; in hac membrana recludebatur ſerum inodorum, inſipidum, tenue, ſubflavum.

Mirum! qua ratione talia generentur.

Cadaver quintum.

Fœmina, 25. annorum, phthyſi, hydrope ventris, & uteri deterrimo fluore adeo debilitabatur, ut quarto die, quo in noſocomio fuit, interierit.

Materies, ex utero prodeuns, erat lenta, alba, ſubinde granuloſa, calcaria, admodum copioſa, nequaquam tamen acris, nec fœtida.

Sectione anatomica vidimus pulmones adeo

exeſos

exeſos ab acri ichore, ut nil niſi membranam craſſam, flaccidam exulceratam referrent.

In abdomine latuit ſerum copioſiſſimum, nigrum, fœtidum, quod totum omentum in fruſta conſumſit, & inteſtina, atque ventriculum partim arroſit, partim adeo mollia, & flac cida reddidit, ut minima vi in pultem potuerit conteri.

Uterus, & uteri vagina videbantur vere gangrænoſa.

Ovarium autem utrumque erat pugno virili majus, tuberoſum, durum.

Hæc tubera diſciſſa continebant materiam albam, duram, vere cretaceam.

Etenim erat friabilis, & cum acidis effervuit.

Veſica ea ex parte, qua uterum, & vaginam ſpectat, erat quoque arroſa, ſemiputrida.

Cadaver ſextum.

Fœmina, 28. annorum, ſana alias, & admodum robuſta, eo tempore, quo menſes fluebant, præter cauſam ſibi cognitam vomitu violentiſſimo corripiebatur, & mox fluxus menſtruus retentus eſt, & oriebatur ſumma pe

ctoris anguſtia, extrema frigebant, & cor inordinato motu, & palpitatione agitatum fuit.

Applicabatur ilico enema, & larga venæ ſectio eſt inſtituta, & data ſunt medicamenta, quæ vomitum violentum compeſcerent.

Sub initium hæc nihil profuerunt, poſtea vero ſequebatur ſumma virium proſtratio, & ægra cœpit dormire.

Poſt ſomnum multo melius ſe habuit, ad rogata reſpondit, & oblata commode deglutivit, nec ea vomitu rejecit.

Verum tamen manſit anxietas circa præcordia, & cor valide palpitavit.

Sanguis menſtruus non amplius comparuit.

Senſim tamen omnia ſymptomata fiebant mitiora, & vires redierunt, & ægra extra lectum leni ambulatione potuit corpus movere.

Fortior autem motus ilico induxit extremorum frigus, anxietates, & animi deliquium.

Ad fundum ventriculi percipiebatur continua pulſatio, quæ cordis motui correſpondebat.

Ab aſſumtis plerumque orta eſt magna anxietas, cordisque palpitatio.

Varia remedia, ab optimis medicis præſcripta, nil juverunt.

Altero menſe, quo ſanguis ex utero iterum prodire debuiſſet, nil comparuit, licet circa

os

os ſacrum & ad inguina ortus ſit magnus dolor.

Tunc autem temporis pulſatio in epigaſtrio erat longe violentior, anxietas major, & tactu poterat percipi infra ventriculum quidam tumor, renitens, pulſans.

Venæ ſectio tunc in brachio celebrata, magnum levamen adtulit, & ægra per tres ſeptimanas iterum extra lectum fuit, ambulavit, & cibos citra magnas ſupervenientes anxietates aſſumſit, tulit.

Poſtea, malum iterum auctum eſt, tumor, pulſans, erat multo major, vires debiles, ægra ſtando vel ambulando ingratum, & anxium pondus in epigaſtrio ſenſit, quod minus moleſtum erat, dum ægra erecto, & in anteriora inclinato trunco in lecto ſederet.

Nullum jam remedium ſupereſſe videbatur, unde ægra ad noſocomium tranſmiſſa eſt.

Inveni hypochondria tenſa, & totum Epigaſtrium durum, pulſus erat inæqualis, & alvus non prodiit, niſi enema injiceretur.

Noctes fuerunt plerumque inſomnes.

Dedi pro medicamento rob ſambuci admodum copioſum, cujus unciis quatuor addita eſt una drachma ſalis polychreſti, pro potu ordinario exhibui ſerum lactis, vel emulſum ex quatuor

tuor ſeminibus frigidis, & qualibet veſpera remedium opiatum.

His alvus reddebatur libera, tenſio hypochondriorum remiſit, & noctes fuerunt magis quietæ.

Aegra cœpit appetere, & cibos ſine moleſtia ferre, redierunt vires, & vix ullæ cordis palpitationes amplius obſervatæ ſunt, pulſus erat magis æqualis.

Per tres & dimidium menſes ægram hac ratione conſervavi, & ſubinde tumor in epigaſtrio minor molliorque tactu percipiebatur.

Poſtea vero ægra ſubito debilitata eſt, acceſſerunt vomitus æruginoſi, & alvi fluxiones bilioſæ, acres; tumor ſubito increvit, nec ullum medicamentum quid levaminis adtulit, unde intra paucum tempus aderat ſumma macies, extremorum frigus, mors.

Omentum, ventriculus, inteſtina erant e ſuis locis emota, & compreſſa.

Pancreas autem mole admodum magnum & adeo grave, ut tredecim libras civiles pondere exceſſerit.

Sectione detegebatur, id in ſaccum eſſe extenſum, qui plenus erat ſanguine partim grumoſo, partim adeo coagulato, & membranaceo, ut in lamellas potuerit ſeparari.

An

An violento vomitu arteria in medio pancrate rupta, continuo fudit ſanguinem, & ſenſim pancreatis ſubſtantiam in ſaccum diſtendit, & tantæ molis tumorem produxit?

Cadaver ſeptimum.

Homo 45. annorum, a binis, & dimidio annis tuſſiculam ſiccam, & admodum defatigantem habuit, nec ſiniſtro lateri ſine majori tuſſi & ſumma anxietate incumbere potuit.

Sola paregorica remedia quandoque tuſſim inhibuerunt, & malum reddiderunt per aliquot horas mitius; reliqua magis moleſtiæ quam utilitati fuerunt.

Sputum nullum prodiit, niſi tenue, aquoſum, ſpumoſum.

Vires ſenſim omnes conciderunt, defluxere capilli, evanuerunt carnes, ſupervenit ſudor nocturnus copioſus, acer, tandem mors.

Pulmo dexter erat ſaccus membranaceus, qui octo libras ſeri fœtidi, acris, ſubfuſci recluſit.

Cætera fuerunt ſana.

Cada-

Cadaver octavum.

Homo 39. annorum, a novem menſibus conquerebatur acutiſſimum dolorem in anteriore dextra capitis parte.

Dolor circa veſperas quotidie exacerbatus eſt cum delirio, cui plerumque violentæ totius corporis convulſiones jungebantur.

Quamvis nihil fuerit intermiſſum, quod vel externo, vel interno uſu prodeſſe potuiſſet, malum tamen indies in pejus ruit.

Aeger ſæpius æruginoſa vomuit, tandem extenuatus convulſione obiit.

Inveniebatur anterior cerebri lobus dexter fere totus in fœtidiſſimam putrilaginem diſſolutus.

Inteſtina omnia erant penitus contracta, nodoſa; ventriculi ſubſtantia digitum craſſa, ejus autem cavum adeo parvum, ut vix libram dimidiam receperit.

Cadaver nonum.

Fœmina 40. annorum, octodecim abhinc menſibus in diarrhæam incidit, quæ vires multum diminuit, & appetitum delevit.

Alvus

Alvus erat frequentiſſima, verum pauca, plumbea, liquida.

Nullum medicamentum juvit.

Adſtringentibus quidem fœces retentæ ſunt, mox autem intumuit venter, & ſequebatur vomitus materiæ ſubnigræ, qui ægram debilitavit, & in mortis periculum conjecit.

Poſtquam per integrum annum hoc morbo ægra defatigata, & extenuata fuit, & dein non amplius habuit, quo vitam ſuſtentaret, tranſivit ad Noſocomium.

Summum in hac ægra curanda ſedulitatem & adtentionem adhibui, & omnes mutationes ſcrupuloſe obſervavi.

Vidi autem remedia leniter tantum adſtringentia peſſimos effectus produxiſſe.

Opiata ſoporem profundum adtulerunt, & tendinum ſubſultus excitarunt.

Uſum oleoſorum ſummus in ventriculo ardor ſequebatur, & orti ſunt ructus erodentes, rancidi.

Verum decoctum ſaturatum radicis ſalab, & ſerum lactis, cujus libris quatuor uncia una ſpiritus nitri dulcis adjiciebatur, pro libitu potatum morbum adeo levem reddiderunt, ut ægra iterum cœperit cibos appetere, eosque digerere; & alvus tantum bis terve per diem prodiit.

Color

Color autem fuit ſemper plumbeus, fœtor fere nullus.

Urina erat copioſa, ſemper tenuis, ſubviridis, inodora; relicta per biduum non corrumpebatur, tertio autem die turbida geſſit in ſuperficie pelliculam pinguem, ſplendentem, & fœtuit.

In ſextum menſem morbus ſat mitis fuit, vires tamen auctæ non ſunt, nec carnes creverunt, & oſſa flaccida tantum pelle tegebantur.

Sub finem ſexti menſis ſupervenit tuſſis violentiſſima, prodierunt ſputa ſubnigra, fœtida, non levantia, aucta iterum eſt diarrhæa, & cœperunt cibi crudi, plumbeis fœcibus miſti, prodire.

Medicamenta iterum varia tentavi, & malum ſubinde videbatur emendari, levari; verum tale levamen non diu duravit.

Ex nimio alvi fluxu tandem ſputa ſuppreſſa ſunt, & vox eſt penitus deleta; unde anima exſuccum corpus deſeruit.

Pulmones erant flaccidi, exeſi, nigri.

Nigrum quoque fuit pericardium, pleura, diaphragma, omentum; ventriculus, omnia inteſtina, veſica urinaria, peritonæum, uterus, uteri vagina, & ipſæ cerebri meninges.

Cere-

Cerebrum, cor, hepar, lien, renes, omnes partes muſculoſæ, & integumenta corporis externa naturalem colorem habuerunt.

Plumbeo autem, & nigreſcente colore erat quoque tincta pancreatis ſubſtantia, & ejus ſuccus.

Mirum certe! unde hæc mutatio.

Cadaver decimum.

Vir 56. annorum, a pluribus annis habuit dolorem obtuſum in lumbis.

Hicce dolor erat in latere ſiniſtro longe vehementior, quam in dextro, & ſe ſubinde ad unguina extendit, & retinuit urinam.

Quoniam autem ad fundum vaſis, in quo urina aſſervabatur, ſabulum rubrum, copioſum ſemper inveniebatur, orta eſt ſuſpicio: an non in renibus lateret calculus?

Data ſunt propterea omnis generis remedia lithontriptica, urina inde copioſior fuit, & facilior, & dolor circa renes eſt multum imminutus.

Imo per integros menſes ſubinde malum adeo leve erat, ut æger omnes ſuos labores absque ulla moleſtia potuerit perficere.

Dolo-

Dolores quidem ſemper ſenſit obtuſos, & gravantes in lumbis, nihilominus ii leves erant, & urina ſine impedimento prodiit.

Tempore tamen humido, & frigido dolores pauliſper exacerbati ſunt.

Et urina paucior fuit, & prodeundo excitavit ardorem.

Per integros ſeptem annos hac ratione æger ſe conſervavit.

Poſthac vero oriebatur in hypogaſtrio ex latere ſiniſtro dolor acutiſſimus, qui ſe ad lumbos usque extendit, & mox retenta eſt urina, ſupervenit magnus calor, & ſitis, & ingens febris.

Cataplaſmata loco dolenti ilico ſunt applicata, ſanguis repetita venæ ſectione eſt emiſſus, & data ſunt copioſa decocta.

His ſenſim prodiit pauca, flammea urina, & dolor acutus pauliſper remiſit; verum tenſio manſit admodum moleſta ex unguine ſiniſtro ad lumbos usque.

Aeger ſæpius vomuit, & tunc ſenſit veſicam urinariam ex chorda quaſi ſuſpenſam verſus lumbos trahi.

Remedia urinam pellentia, quo erant fortiora, eo magis malum exacerbarunt & urinæ exitum intercluſere.

Deco-

Decoctum radicis althææ, & glycyrrhizæ ægrum maxime levavit.

Tandem dolor quoque in latere dextro ortus eſt, qui a lumbis ad inguen dextrum ſe extendit.

Retenta eſt urina per binos dies, dein iterum prodiit guttatim & magno cum ardore.

Dolores circa lumbos, & in toto infimo ventre, præſertim vero ex latere ſiniſtro aucti ſunt.

Supervenerunt tormina, & anxii vomitus, qui lethale frigus induxerunt.

Variis remediis hæc tandem iterum mitigata ſunt, & prodiit pauca urina.

Demum æger ad noſocomium eſt translatus.

Pulſum tunc inveni debilem, inæqualem, corpus emaciatum, pedes tumidos, circa lumbos quoque móllis tumor obſervabatur, urina prodiit pauca, albicans.

Dolores ex inguine verſus renes in utroque latere æger conqueſtus eſt, in lumbis autem tenſionem dilacerantem.

Dedi tunc mane & veſperi drachmam dimidiam pulveris uvæ urſinæ, & deſuper feci hauriri uncias ſex decocti ſaturati radicis althææ.

Melius inde habuit, prodiit urina copioſior, nec tanti percipiebantur dolores.

Tumor

Tumor tamen lumborum, & pedum increvit.

Et poſt quatuor circiter menſes urina ſubito iterum retenta eſt, nec ulla amplius gutta prodivit.

Totus venter tendebatur, orti ſunt enormes dolores colici, vomitus, ſingultus, æger factus eſt ſoporoſus, deliravit, & quarto die moriebatur.

In cavo thoracis, & abdominis latuit multa aqua ſubflava.

Ambo uretheres inveniebantur in varias flexuras incurvati, & adeo ampli, ut diameter ſiniſtri quatuor pollices ſuperaverit, dextri autem unum, & dimidium.

Renis utriusque ſubſtantia erat penitus deſtructa, & in ſaccum tenuem, membranaceum extenſa, quorum ſiniſter magnitudine caput pueri, quatuor circiter annorum, adæquavit, dexter autem habuit molem duorum pugnorum.

In uretheribus, & in ſaccis renalibus continebatur ſerum ſubflavum, inodorum.

Eo in loco, ubi ſiniſter urether veſicæ inſerebatur deprehenſa eſt calloſa durities inſtar nucis avelanæ, quæ uretheris cavitatem penitus obſtruxit & urinæ tranſitum abolevit.

Dexter

Dexter autem urether in diſtantia pollicis a veſica erat firmiſſime conſtrictus, inflammatus, ſemigangrænoſus.

Veſica urinaria fuit dura, & in minimam molem contracta.

Aderat igitur peſſimus renum hydrops.

Huic ſectioni interfuit doctiſſimus medicus caſtrenſis Kollmann, & Dominus Leber, noſocomii civici chirurgus optimus.

Cadaver undecimum.

Homo 29. annorum, a decimo ætatis ſuæ anno cœpit dolorem pungentem in latere thoracis dextro circa quintam coſtam veram percipere.

Hic dolor per vices abiit, & rediit iterum cum vehementia.

Poſt ſeſqui anni ſpatium jungebatur huic dolori tuſſicula ſicca.

Applicatis variis externis internisque remediis tuſſis & dolor iterum ſiluerunt, & æger per octo annos fere nihil advertit.

Subinde tantum ex violentiori riſu, ſternutatione, aut celeri, ac vehementi corporis motu priori in loco quidam dolor acute pungens obſervabatur, qui vero mox iterum conquievit.

Elapſo octo annorum ſpatio tuſſis denuo oriebatur admodum valida, & tunc dolor punctorius quoque reſuſcitatus eſt,

Remediis expectorantibus ſputa promovebantur.

Tuſſis fiebat mitior, unde & dolor pungens imminutus fuit.

Nunquam tamen penitus evanuit, ſed manſit continua ejus loci tenſio, & ardor.

Per vices ſine cauſa excitante ægrum tuſſis ſicciſſima ſubito prehendit, quæ adeo moleſta, & anxia fuit, ut tota facies tumuerit, livuerit & æger fere fuiſſet ſuffocatus.

Dein hæc per plures ſeptimanas iterum mitia fuerunt.

Sic diſparuerunt, & redierunt morbi ſymptomata.

Verum ſeſqui anno abhinc tuſſicula manſit continua, juncta cum acutiſſimo dolore punctorio, & continuo ejus loci ardore.

Sæpius per diem tuſſis exacerbata eſt, & dolor adeo acutus redditus, ut æger fere exanimis ceciderit.

Ex tuſſis vehementia, & doloris acerbitate ſubinde convulſiones productæ ſunt.

Hunc

Hunc ægrum nullum medicamentum juvit, appetitus, qui antea bonus erat, deletus eſt, reſpiratio reddebatur anxia, vires debiles.

Dum miſerrimus hicce æger ad noſocomium venit diverſiſſima quoque medicamenta adhibui, verum nil effeci; ſolis opiatis fortioribus quandoque dolorem, & tuſſim mitigavi, & ſomnum trium quatuorve horarum conciliavi, quo æger multum reficiebatur.

Nihilominus corpus totum ſenſim extenuatum eſt, & reſpiratio fiebat adeo laborioſa, ut æger jam non amplius potuerit decumbere; ſed erectus debebat ſtare, aut ſedere.

Tuſſes ſuffocativæ, & convulſiones totius corporis frequenter obſervabantur.

Sputa nulla prodierunt, aut ſi quid viſum eſt, illud erat aquoſum, ſpumoſum, ſtriis ſanguineis variegatum.

Poſt multas luctas æger tandem ſuccubuit.

Thoracis cavitates, & pericardium continebant copioſiſſimum ſerum.

Pulmones erant in quibuſdam locis flaccidi; in aliis autem aëre elaſtico, & e ſuis vaſis egreſſo, diſtendebantur.

Eo in loco, quo percipiebatur dolor punctorius, erat pleura partim calloſa, partim inflammata, gangrænoſa, exulcerata.

Ex pulmone huic loco adjacente prodiit cuſpis oſſeus aciculæ inſtar acutus, & ſectione detegebatur in ipſa pulmonis ſubſtantia os tres pollices longum, & $\frac{1}{4}$ pollicis craſſum.

Hoc igitur oſſiculum irritavit pleuram & tuſſim adeo validam, & lethalem induxit.

Cadaver duodecimum.

Fœmina 36. annorum, à triennio fere omnia, quæ aſſumpſit, vomitu rejecit.

Nec ullum medicamentum ei adtulit levamen.

Hinc contabuit, & eſt mortua.

Hepar, mole ingens, pondere novem libras civiles ſuperavit, & componebatur ex infinitis ſteatomatibus, quæ racematim ſibi invicem adhærebant.

Veſicula fellea erat penitus compreſſa, rugoſa, & præter paucam granuloſam bilem nil continuit.

Ex fundo ventriculi lata radice hæſit ſcirrhus inæqualis, durus, capite infantis major.

Pilorus craſſus, durus, exiguam tantum aperturam habuit.

Cada-

Cadaver decimum tertium.

Fœmina 64. annorum, longo tempore difficili reſpiratione angebatur, & ex paulo fortiori motu eam palpitatio cordis prehendit.

Venæ ſectiones repetitæ, & remedia purgantia eam per plures annos ſat bene conſervarunt.

Dein vero hæc potius auxerunt malum, & ægra debebat lecto inhærere.

Tuſſi nullum ſputum prodiit; abſque opio nullus ſequebatur ſomnus; pulſus fuit ſemper parvus, inæqualis, quandoque intermiſit, ſæpe autem ita evanuit, ut extrema facta fuerint frigida, & ſupervenerit magnum animi deliquium, poſtea tamen quidam calor rediit, & pulſus iterum cœpit comparere.

Extrema manuum, ac pedum ſemper erant ſubfrigida, licet ægra in pectore continuum ardorem conquereretur.

Cordis motus fuit ſemper inæqualis, & ſæpiſſime tremulus.

Tandem ægra iterum validiſſimo animi deliquio derepente correpta eſt, nec amplius incaluit

caluit, & per tres dies relicta nullum vitæ ſignum dedit.

Obſervabatur cadaveroſus odor, & putridum liquamen ore, & naribus prodivit.

Hinc ſectio anatomica inſtituebatur.

Pulmones erant nigri, graves. In ventriculo dextro cordis paucus ſanguis grumoſus repertus eſt.

Siniſter autem inveniebatur in magnum ſaccum membranaceum extenſus, in quo unicus erat polypus, qui uncias quatuor pondere paulisper exceſſit.

Arcus arteriæ aortæ fuit perfecte oſſeus, craſſus, tranſitus autem adeo anguſtus, ut nec parvus digitus intromitti potuerit.

Cadaver decimum quartum.

Fœmina, 24. annorum, die 16. Januarii 1760. ex loco calido in frigidum ſe contulit corpore non admodum bene tecto.

Subitas tunc ſenſit horripilationes, dein dolorem acutiſſimum in latere ſiniſtro, tandem calorem magnum, & ſitim enormem, unde frigidam avidiſſime hauſit.

Paulo poſt difficilime reſpiravit, anxia cordis palpitatione vexata eſt, & conquerebatur ſummum in thorace ſiniſtro ardorem.

San-

Sanguis ilico larga copia ex vena miſſus eſt, & data ſunt copioſa decocta, aliaque remedia.

Verum nil levaminis inde ſequebatur, vires omnes ſunt proſtratæ, & ſymptomata ſemper in pejus ruerunt.

Tunc ægra miſerrima deferebatur in noſocomium.

Pulſus erat minimus, facies livida, oculi concavi, reſpiratio ſublimis, denſa, ſitis immanis, extrema frigida.

Aegra erecto corpore debebat ſedere; dum enim ſupina decubuit, anxia fuit, & fere ſuffocata eſt, idem contigit ex ſitu in latere dextro: Dum vero in latus ſiniſtrum ſe vertit, ortus eſt dolor acute punctorius, & mox ſupervenit animi deliquium.

Optima quamvis medicamenta interne externeque adhibita fuerint, ſymptomata tamen ſemper pejora facta ſunt, & anxietas tanta, ut ægra nec loqui, nec ejulare, nec gemere potuerit, pulſus quandoque penitus evanuit, extrema fuerunt gelida, reſpiratio erat ſemper peſſima. Die 22. Januarii ſubita mors finem miſeriis impoſuit.

Pulmones erant intus, extusque ruberrimi, quaſi materie ceracea injecti.

Pericardium, valde diſtentum, replebatur pure tenui, & ejus membrana interna erat penitus corroſa.

Cor, ea ex parte, qua anteriora ſpectat ad magnam profunditatem ſuppuratum inveniebatur, & verſus baſin penitus gangrænoſum.

Arteria aorta ex ſuo principio ad pollicis longitudinem ſuppuratione quoque affecta fuit.

In vaſis majoribus latuerunt numeroſi polypi.

Cadaver decimum quintum.

Fœmina, 35. annorum, inter continuos vomitus æruginoſos tota frigida, & exhauſta fertur ad noſocomium, & ſpatio dimidiæ horæ moritur.

Venter erat magnus, tenſus, ſubcæruleus.

Inteſtina omnia inflammata, aut gangrænoſa.

Super his, & inter giros reperiebatur multa materies flava, craſſa, tenax, cruſtæ inflammatoriæ ſimillima.

In inteſtino jejunio latuit volvulus, ſeſqui ſpithamam longus; ubi nimirum inteſtinum inferius, a ſuperiore cum ſuo meſenterio receptum, firmiſſime ſtrangulabatur.

Cada-

Cadaver decimum ſextum.

Fœmina, 33. annorum, hydrope ventris, & peſſima phthiſi interimitur.

Pulmo dexter erat partim ſcirrhoſus, partim a ſanie acerrima exeſus.

Siniſter autem abſceſſulis refertus firmiſſime cum coſtis concrevit, & ibi ſaccum efformavit pure plenum, quod ſenſim pleuram ibidem conſumſit, & arroſit coſtas, atque per partes membranaceas egit fiſtulam uſque ad renem ejusdem lateris, & hunc quoque leni ſuppuratione jam cœpit afficere.

In abdomine fluctuavit multum ſerum flavum, turbidum

Omentum, pollicem fere craſſum, cartilagineam duritiem habuit.

Saccus cæci erat ſuppuratus, & inteſtina reliqua hinc inde livida, ſemigangrænoſa.

Hepar naturale, fellis autem veſicula geſſit centum quinquaginta tres calculos, quorum quilibet piſum magnitudine adæquavit.

Cadaver decimum ſeptimum.

Fœmina, 60. annor., remed. N. 69. aliquoties in noſtro noſocomio a ventris hydrope liberata fuit, ita tamen, ut ablata ex ventre

aqua, qualibet vice in hypogaſtrio quidam durus tumor remaneret, qui nullo medicamento potuit emendari.

Hinc denuo poſt paucas ſeptimanas datis quantumvis optimis remediis hydrops ſemper rediit.

Demum fiebat reſpiratio anxia, cœpit pes, manusque ſiniſtra œdematoſo tumore inflari, labebantur vires, & noctu ægra ſubita exſtincta eſt.

In aſpera arteria, & in bronchiis multus ſanguis grumoſus extravaſatus continebatur.

Et in utroque pectoris cavo copioſiſſimum ſerum pulmones in parvam gravemque molem compreſſit.

Pericardium mediante quadam cruſta alba, duas lineas craſſa, arctiſſime cum cordis ſubſtantia coaluit.

Abdomen replevit aqua limpida, inodora.

Ex ovario ſiniſtro oriebatur hydatis magna, quæ ultra libram liquoris pellucidi continuit, huic alia parva hydatis adhæſit.

Ovarium dextrum ſolito majus, & durius in multas cellulas perfecte contilagineas dividebatur, quibus inerat liquor pellucidus,

Ad fundum hujus ovarii repertum eſt oſſiculum rotundum, piſo majori par.

Ute-

Uterus pauliſper diſtentus geſſit corpus glabrum, carnoſum, & fundo intime accretum, quaſi unam cum eodem ſubſtantiam faceret.

Hæc fœmina toto morbi tempore potuit ſupine, & in utroque latere jacere, dormire citra magnam anxietatem.

Nec unquam tuſſivit, nec ſubitas, & ſuffocantes e ſomno evigilationes paſſa eſt, quæ iis, qui hydrope pectoris afficiuntur, valde communes ſunt.

Cadaver decimum octavum.

Homo, 25. ann., valida diarrhæa per duodecim dies vexabatur, quæcunque aſſumſit, nullum levamen dederunt.

Tandem agyrta præbuit pulverem, qui in ore, & ventriculo ardorem adſtringentem excitavit, & mox alvum retinuit.

Ardor per totum ventrem extendebatur, & ortæ ſunt magnæ anxietates, & ſingultus.

Altero die venter in molem inæqualem elaſticam elevatus eſt, & ſupervenit ſitis ingens, & delirium.

Unde æger ad noſocomium deferebatur.

Nec medicamenta interna, nec externa quidquam in melius mutarunt.

Ene-

Enemata nequaquam poterant injici, etenim paulo ſupra ani ſphincterem hæſit obſtaculum, nulla arte amovendum.

Demum quæcunque ingerebantur ea ſumma cum anxietate, & virium proſtratione æger revomuit.

Ventris moles ſemper aucta eſt.

Et quarto die vita finiebatur.

Ventriculus erat craſſus, parvus, hinc inde inflammatus.

Inteſtina tenuia omnia in tenuem chordam contracta reperiebantur.

Inteſtinum cæcum formavit ingentem ſaccum aëre elaſtico plenum.

Inteſtinum colon in ſeptem locis quaſi filo arctiſſime conſtrictum erat, quodlibet ſpatium autem, quod inter has conſtrictiones interceſſit, in molem, capite infantis majorem, extenſum fuit.

Ligamenta longitudinalia hinc inde manifeſte rupta conſpiciebantur.

In his cavis adeo amplis præter aërem inodorum, & valde elaſticum nil continebatur.

Circa loca vero anguſtata hæſit mucus tenaciſſimus, ſubfuſcus, quem guſtando chirurgus & ego acerbum, & vi maxime adſtringente, præditum invenimus.

In-

Inteſtinum rectum erat rugoſum, firmiſſime clauſum.

Cadaver decimum nonum.

Fœmina, 40. annor., ante biennium ex tuſſi violenta ſenſit acutiſſimum dolorem in capitis parte dextra, hunc dolorem ſequebatur continua pulſatio in eodem loco, externe tamen nihil viſu aut tactu potuit percipi.

Venæ ſectiones, fomenta, & remedia diverſi generis nullum fere auxilium præſtiterunt.

Præter hanc pulſationem, & dolentem partis dextræ tenſionem ægra prorſus nihil conquerebatur.

Poſt anni ſpatium comparebat circa os temporale dextrum quoddam tuberculum elaſticum, pulſans, & partes externe incipiebant cum dolore tendi, & oculus ejus lateris rubuit.

Naſcebatur inde aneuriſmatis ſuſpicio; hinc vena repetitis vicibus aperta eſt, data ſunt remedia alvum continuo moventia, externe quoque varia a variis chirurgis apponebantur.

Nihilominus tumor pulſans altior, & amplior ſenſim factus eſt, tota facies ſiniſtra ſubrubente & lividis ſtriis variegato tumore tendebatur & maxillæ inferioris motus fiebat dolens, ſumme difficilis.

Cæteroquin autem fœmina videbatur ſana, appetiit, vires habuit ſat bonas, nec quidquam conqueſta eſt.

Spatio quatuor menſium tumor ovum gallinaceum adæquavit.

Quoniam autem labores ſuos more ſolito peragere non potuit, intravit tunc noſtrum noſocomium.

Pulſus erat fortis, æqualis, vires bonæ, appetitus magnus, mens hilaris, ſomnus tranquillus.

Quamvis omnem curam poſſibilem impenderim, ut malo limites ponerentur, intra ſex tamen menſes tumor pulſans ad unius, & dimidii pugni magnitudinem accrevit.

Pulſus ſemper manſit æqualis, reſpiratio libera, vires bonæ, oculus dexter multum rubuit, ſiniſter autem erat ſanus, vivus.

Dominus COLLIN ſæpius mecum mirabatur, quod tantus in capite tumor pulſans non pejora produceret ſymptomata, nec ſomnum turbaret.

Pulſatio in tumore cordis & arteriarum pulſui correſpondit.

Hæc tamen pulſatio fiebat eo mollior, & minor, quo majus incrementum tumor cœpit.

Poſt-

Poſtquam hæc ægra per octo menſes ſat commode in noſocomio vixit, tunc ſubito collabebantur vires, pulſus factus eſt debilis, inæqualis, tumor pulſans mole minuebatur, appetitus evanuit, & noctes fuerunt inquietæ.

Ægra tamen præter tenſionem dolentem in parte dextra nullum dolorem, nullam ſitim conquerebatur, vox manſit diſtincta, clara, & memoria ſemper firma.

A cibis autem omnibus ægra abhorruit; unde intra quatuor ſeptimanas contabuit.

Poſt mortem tumor erat mollis, nec multum eminnit.

Hujus tamen tumoris portio pugno virili major, acumine obtuſo verſus interiora cranii penetravit, & totam cerebri dextri ſubſtantiam compreſſit.

Nullum in tota plaga dextra cranium inveniebatur, etenim omne os in membranam redactum eſt.

Tumoris materies, variegata, atheromate, concreto quaſi ſanguine, & quadam veluti carnoſitate conſtabat.

Tumor parte ſua inferiore removit capitulum maxillæ inferioris ab ejus cum oſſe temporum articulatione, & replevit pollicis latitudine intermedium ibidem locum.

Ma-

Maxillæ capitulum erat totum exoſum, ut & capſula, & cartilago intermedia.

Ex eodem latere dextro erat corroſum os jugale, pars maxillæ ſuperioris, pars palati oſſei poſtici una cum proceſſibus pterygoideis, plus quam media pars oſſis petroſi per univerſam ejus longitudinem.

Simul deerat antrum hygmori, os ſpongioſum inferius, & fere totum os multiforme ex latere dextro.

In oculo dextro erat nervus opticus emarcidus, cornea opaca, lens cryſtallina plana, dura, flava.

In media ſutura ſagittali reperiebatur foramen rotundum, veluti trepano factum, penetrans per totum cranium.

Ad finem hujus ſuturæ ſimili foramine erat os exeſum.

In oſſe bregmatis ſiniſtri quoque rotundum foramen detegebatur, hoc autem externam cranii laminam non penetravit, licet eam jam rodere cœperit.

Mirum! ex tanta partium conſumtione, ex cerebri adeo profunda compreſſione, nullam apoplexiam, paralyſin, nullos motus convulſivos, epilepticos &c. eſſe ſecutos.

Mi-

Mirum! mentis functiones omnes ſemper manſiſſe bonas, integras.

Cadaver vigeſimum.

Fœmina, 35. annorum, peſſima peripneumonia quarto morbi die necatur.

Pulmo erat totus ſphacelo conſumtus, & levi manu poterat in fœtidam putrilaginem comprimi.

In abdomine latuit tumor ſteatomatoſus, concretus cum fundo uteri, & quaſi ex eo prodiens, qui pondere habuit viginti tres libras civiles.

Poplite dextro ſimilis tumor ſteatomatoſus adhæſit, qui pondere octodecim libras civiles pauliſper exceſſit.

Novi hanc fœminam ſanam, hilarem, agilemque, antequam in peripneumoniam incidit.

Tetigi hos tumores, ea nullum dolorem conquerebatur, alvum habuit liberam, appetitum magnum.

Vidi eam currendo ſcalas aſcendiſſe, & varios exercuiſſe motus, nec impediebatur ab his tumoribus, nec unquam claudicavit.

Mirum naturæ, & conſuetudinis opus.

FORMULÆ
IN NOSOCOMIO USITATÆ.

1) ℞. Nitr. antimon. dr. β.
ſyrup. rub. id. unc. ij.
rob. ribes. unc. j. β.
acet. vin. unc. j.
vini boni auſtriac. unc. iv.
decoct. hordei libr. ij.

M. *S. Sumat æger omni trihorio uncias tres.*

2) ℞. Lact. recent. lib. iv.
vin. auſtriac. unc viij.

Bulliant ſimul per momentum, dein, coloſtro lactis per colaturam ablato, ſerum albumine ovorum purifica, & exhibe pro potu ordinario.

3) ℞. Claret. fact. ex conſerv. flor. cordial. lib. j.
ſyrup. diacod. unc. j. β.
ſpirit. ſulph. per camp. q. ſ.
ad grat.

M. *S.*

M. *S. Sumat æger omni bihorio vel trihorio duo cochlearia.*

4) ℞. Rad. alth. unc. ij.
fol. alth. m. ij.
flor. verbaſc. m. j.
conſciſs. coq. ſ. q. aq. per ½ horam ſub finem adde
rad. fænic. unc. j.
& relinq. adhuc vaſe clauſo per ¼ hor. in fervid. infuſ.
dein colat. lib. iij.
adde
ſtib. diaph. non abl. dr. j. ß.
oxymell. ſcillit. unc. ij. ß.
ſyrup. diacod. unc. j.

M. *S. detur omni trihorio vaſculum unciarum quatuor calide.*

5) ℞. Maſſ. pilul. de cynogl. gr. vij.
ſolv. in aq. flor. rhæad. unc. ij. ß.
dein adde
ſyrup flor. rhæad. unc. ß.

M. *S. Sumat æger ſingula dimidia hora cochleare unum.*

6) ℞. Semin. melon. unc. j.
—— papav. alb. unc. ß.
f. c. decoct. hordei emulſ. colat. lib. j.
adde

 nitri

nitri puri gr. xx.
ſyrup. papav. alb. unc. j.
M. S. *Sumat æger omni hora unc.* ij.

7) ℞. Nitr. pur. gr. xx.
mucilag. gum. traga. dr. ß.
ſyrup. diacod. unc. j. vel unc. j. ß.
aq flor. rhæad.
—— —— til. aa. unc. ij.
M. S. *Sumantur omni hora duo cochlearia.*

8) ℞. Camphoræ gr. xv.
mucilagin. gum. tragacan. dr. ij.
in mortario vitreo diu tritis & ſubactis adde miſcendo
ſyrup. menth. unc. ß.
—— diacod. unc. j.
aq. menth. lib. j.
nitr. antimon. dr. ß.
liquor. anodyn. mineral. gtt. xv.
M. S. *Sumatur omni bihorio vel trihorio cochleare unum.*

9) ℞. Aq. laxat. diſp. vien. unc. vi.
aq. meliſſ. unc. ij.
ſal. ſedliz. dr. vi.
ſyrup. cort. aurant. unc. ß.
liq. anod. mineral. gtt. x.
M. S. *Sumat æger omni dimidia hora unciam unam, donec probe purgetur.*

10) ℞.

10) ℞. Rad. ypecacuanh. gr. xx.
tart. emet. gr. j.
ſal. polychr. gr. x.
m. f. pulv. pro unica doſi.

11) ℞. Stib. diaph. non abl. dr. j.
oxymell. ſimpl. unc. ij β.
ſyrup. flor. rhæad. unc. j. β.
m. f. linct.

12) ℞. Gum. ammon. acet. ſcillit. ſolut. dr. ij.
oxymell. ſcillit. unc. ij.
aq. fænic. unc. viij.
tinct. helen. dr. β.
ſpirit. nitr. dulc. gtt. xx.

M. S. *Detur omni bihorio uncia una.*

13) ℞. Claret. fact. ex conſerv. flor. cordial. lib. j.
ſyrup. diacod. unc. j.
oxymell. ſcillit. unc. ij.
kerm. mineral. gr. x.

M. S. *uſus, ut prioris miſturæ.*

14) ℞. Stib. diaph. non abl. dr. j. β.
Kerm. mineral. gr. xx.
m. f. pulvis tenuiſſimus, cui exacte miſcendo adde
conſerv. fumar. unc. j.
—— naſt. aq.
—— becabung. aa. unc. j. β.

ſyrup. de eryſim. unc. j.

M. S. *Sumatur omni bihorio parvum cochleare.*

15) ℞. Stib. diaph. non abl. dr. j. ß.
oxymell. ſcillit. unc. iij.
ſyrup. diacod. unc. j.
m. f. linct.

16) ℞. flor. benſoin. gr. xx.
ſtib. diaph. non abl. dr. j.
oxymell. ſcillit. unc. j. ß.
aq. meliſſ.
—— menth. aa. unc. ij.
—— flor. ſamb. unc. iij.
tinct. croc. dr. ß.

M. S. *Detur omni hora cochleare unum.*

17) ℞. Stib. diaph. non obl. dr. j.
kerm. mineral. rite parati gr. xv.
ſacch. cand. alb. unc. j.
m. f. pulvis tenuiſſimus.

S. *Sumat æger omni trihorio parvum cochleare.*

18) ℞. Laud. pur. gr. j. vel j. ß.
ol. lin. puriſſimi unc. iij.
m f. hauſtus veſpertinus.

19) ℞. flor. ſamb. m. iij.
conſciſſ. infund. ſ. q. ſeri lact. ferv. per ½ horam colat. lib. ij.
adde

nitr.

nitr. pur. dr. j.
rob. ſamb. unc. j. ß.
ſyrup. 5. rad. aperient. unc. ij.

M. S. *Sumat æger omni bihorio unc. iij. calide,*

20) ℞. cort. peruv. unc. j.
ſyrup. flor. chamom. unc, ij.
aq. flor. chamom. lib. j.
vin. bon. auſtriac. unc. j. ß.

M. S. *Sumatur omni hora cochleare unum.*

21) ℞. Mell. roſac. unc. ij.
ſyrup. viol. unc. j.
ſpirit. ſal. acid. gtt. xxx.
m. f. linct.

22) ℞. Rad. ſalab. dr. iij.
ſciſſ. coq. ſ. q. aq. per ½ hor.
colat. lib. j.
adde
ſtib. diaph. non abl. dr. j.
ſyrup. diacod. unc. j. ß.

M. S. *Dentur omni trihorio unc. iij. calide.*

23) ℞. ol. amygdal. dulc. recenter expreſſ. unc. ß.
mucilag. gum. traga. dr. ij. ß.
in mortario vitreo diu tritis & ſubactis adde miſcendo

ſyrup.

ſyrup diacod,
—— capill. vener. aa. unc. j.
m. f. linctus.

24) ℞. Fol. ſalv. m. iij.
ſciſſ. infund. ſ. q. ſeri lactis ferv. per $\frac{3}{4}$ hor.
colat. lib. ij.
adde
ſyrup. ſalv. unc. jß
—— diacod. unc. j.

M. S. *Dentur omni trihorio diei unciæ quatuor calide.*

25) ℞. Extract. cort. peruv. unc. ß.
ſolv. in aq. flor. ſambuci unc. x.
dein adde
ſyrup. diacod. unc. j.
—— cort. aurant. unc. ß.
vin. generoſ. auſtr. unc. jß.
ſpirit. ſulph per camp. gtt. xxx.

M. S. *Sumat æger omni bihorio unc. ij.*

26) ℞. Nit. pur. gr. xx.
ſal. polychr. dr. j.
rob. ſamb. unc. v.

M. S. *Detur quater per diem uncia dimidia.*

27) ℞. Sal. polychr. dr. j.
conſerv. naſturt. aq. unc. v.

M. S. *Uſus ut prioris.*

28) ℞.

28) ℞. Terr. fol. tart. dr. j.
ſucc. cochlear. recent. expreſſ.
—— naſt. aq. —— ——
aa. unc. ij.
ſyrup. de ſucc. pomor. unc. jß.
M. S. *Sumat æger omni trihorio unciam unam.*

29) ℞. Sal polychr.
pulv. rad. jalap. aa. dr. j.
conſerv. naſt. aq. unc. iv.
ſyrup. fumar. unc. j.
M. S. *Sumat æger omni bihorio parvum cochleare.*

30) ℞. Sal. polych. dr. j.
pulv. cort. peruv. unc. ß.
conſerv. naſt. aq. unc. ijß.
ſyrup. flor. chamom.
—— fumar. aa. unc. j.
M. S. *Abſumatur tempore apyrexiæ*

31) ℞. Sapon. venet. unc. ß.
ſolv. in aq. fumar. lib. j.
dein adde
ſyrup. fumar. unc. ij.
rhei elect. dr. jß.
M. S. *dentur omni bihorio duo cochlearia.*

32) Terr. foliat. tart. dr. j.
oxymell. ſcillit.
conſerv. naſt. aq. aa. unc. ij.

M. S. *Sumat æger omni hora parvum cochleare.*

33) ℞. Spirit. ſal. ammon. dr. j.
acet. ruth. q. ſ. ut fiat perfecta ſaturatio.
aq. ruth. unc. iij.
ſyrup. gran. kerm.
—— de eryſim. aa. unc. ß.

M. S. *Detur omni bihorio cochleare unum*

34) ℞. aq. majoran. lib. j.
ſpirit. cochlear. unc. j.
—— therebint. dr. ij.

M. S. *Inungantur & probe perfricentur hoc remedio partes affectæ bis terve per diem*

35) ℞. Ol. amygd. dulc. unc. iv.
ſpirit. ſal. ammon. dr. iij.

M. S. *Uſus ut prioris.*

36) ℞. Rad. alth. unc. jß.
fol. alth. m. ijß.
flor. alth. m. j.
conſciſſ. coq. ſ. c. q. aq. per ½ hor.
colat. lib. iiß.
adde
ſyrup. moror. unc. ij.
mell. roſac. unc. j.
ſal. prunell. dr. j.

M. S. *dentur omni trihorio unciæ quatuor calide.*

37) ℞. Sal. ſedliz. unc. j.

mann. elect. unc. ij.
aq. flor. ſamb. lib. j.
ſpirit. nitr. dulc. gtt. xx.

M. S. Sumatur omni dimidia hora uncia una, donec alvus probe laxetur.

38) ℞. Herb. agrimon.
—— virg. aur. aa. m. j.
conſciſſ. infund. ſ. q. aq. ferv. per $\frac{1}{2}$ hor.
colat. lib. j.
adde
mell. roſac. unc. jß.
ſal. polychr. dr. j.
m. f. gargariſma.

39) ℞. Nitr. pur. gr. xxx.
mell. roſac. unc. ijß.
mucilag. ſem. cydon. aq. roſar. extract. unc. ß.
m. f. linctus.

40) ℞. Sal. polychr. dr. j.
mell. roſac. unc. ijß.
ung. ægyptiac. unc. ß.

41) ℞. Scammon. gr. xij.
reſin. jalap. gr. v.
ſal. polychr.
ſacch. alb. aa. gr. x.
ol. ſtill. fœnic. gtt. j.
m. f. pulv. tenuiſſimus, pro unica doſi.

42)

42) ℞. Sal. polychr. dr. j.
ſyrup. de ſpina cerv. unc. jß. vel unc. ij.
m. f. hauſtus.

43) ℞. Rad. torment. unc. jß.
ſciſſ. coq. ſ. q. aq. per horam
colat. lib. j.
adde
mell. roſac. unc. jß.
ſal. polychr. dr. j.
ſpirit. vin. unc. ß.
m. f. gargariſma.

44) ℞. Sal. ammon. dr. iij.
acet. ſcillit. unc. ß.
oxymell. ſcillit. unc. ij.
aqu. flor. ſamb. lib. j.
m. f. gargariſma.

45) ℞. Sapon. venet. unc. j.
ſolv. in aq. flor. ſamb. lib. jß.
dein adde
ſyrup. de eryſim. unc. ij.
ſal. polychr. dr. ij.
m. f. gargariſma.

46) ℞. Sem. cydon. leviter contuſ. unc. ß. Affunde aqu. roſar. ferv. lib. j. & relinque vaſe clauſo in ferv. infuſ. per $\frac{1}{4}$ hor. dein colat. adde

mell.

mell. roſac.
ſyrup. violar. aa. unc. j.
m. f. gargariſma.

47) ℞. Decoct. emoll.
ol. verbaſc. aa lib. ß.
m. f. enema.

48) ℞. Ung. nutrit. dr. iij.
—— popul. dr. jß.
m.

49) ℞. Opii pur. gr. iij.
ung. nutrit.
—— popul. aa. dr. ij.
m.

50) ℞. Pulv. bezoard. alb. ſcrup. ij.
nitr. antimon. ſcrup. j.
ſyrup. flor. rhœad. unc. j.
aq. flor. til. unc. iij.

M. S. detur omni hora vel omni bihorio cochleare unum.

51) ℞. Nitr. antimon. gr. xx.
ſyrup. menth. unc. j.
aq. menth. unc. iv.
laud. liquid. ſydenh. gtt. xx.
liq. anod. mineral. gtt. xv.

M. S. Sumatur omni bihorio cochleare unum.

52) ℞. Scill. recent. unc. j.
pulv. cort. cinnamom.

—— —— win-

M. & relinque in leni digeſtione per 24. horas, ut fiat vinum medicatum

dein colat. adde

ſyrup. 5. rad. aperient. unc. iij.
ſpirit. nitr. dulc. unc. j.
—— menth. dr. iß.

M. S. Sumat æger omni trihorio unciam dimidiam ſenſim augendo doſin.

53) ℞. Pulv. rad. helen. dr. j.
—— —— jalap. dr. ij.
ſal. ammon. dr. jß.
conſerv. naſt. aq. unc. v.
ſyrup. de ſpin. cerv. unc. jß.

M. S. detur omni trihorio drachma una.

54) ℞. Lap. cancr.
acet. vin. aa dr. iij.
terr. fol. tart.
borac. venet. aa dr. j.
ſyrup. alth. unc. ij,
aq. fœnic. unc. viij.
ſpirit. nitr. dulc. dr. ß.

M. S. detur omni trihorio uncia una.

55) ℞. ſal. polychreſt.
pulv. rad. jalap.
—— —— valerian. ſive phu. aa. dr. j.
oxymell. ſcillit. unc. iv.

M.

—— —— winter. aa. unc. β.
vin. bon. auſtriac. montan. lib. ij.

M. S. Exhiheatur adultis quater per diem uncia dimidia, junioribus vero drach. j. vel drach. ij.

56) ℞. Scammon.
ſuccin. ppt. aa. dr. β.
terr. fol. tart. dr. j.
milleped. ppt. dr. ij.
ſacch. cand. alb. dr. jβ.
m. f. pulv.

S. Dentur omni bihorio gr. xv.

57) ℞. Sacch. alb. dr. ij.
ol. ſtill. menth. gtt. v.
in mortar. vitr. bene ſubactis adde
ſyrup. menth. unc. jβ
aq. menth. unc. x.
ſpirit. menth. dr. jβ.

M. S. Sumat æger omni bihorio cochleare unum.

58) ℞. Limat. mart. non rubig.
cort. peruv.
—— cinnamom.
—— winter. aa. unc. β.
m. f. pulv. cui affunde vini generoſ. auſtriac. lib. ij.

relinque in leni digeſtione per 24. horas, dein colaturam per inclinationem exhibe.

M. S. detur ter de die cochleare unum ſenſim augendo doſin.

58)

58) ℞. Scammon.
myrrh. aa. dr. ß.
lap. cancr. dr. ij.
ſem. fœnic. dr. jß.
magnes. nitr. unc. ß.
m. f. pulv.

S. Sumat æger quater per diem dr. j.

60) ℞. Pulv. rad. helen.
limat. mart. non rubig. aa dr. jß.
conſerv. menth. unc. ij.
ſyrup. menth. unc. jß.

M. S. detur omni quarta hora parvum cochleare ſuperbibendo aliquot uncias infuſi foliorum trifolii fibrini.

61) ℞. Borac. venet. dr. ß.
ſuccin. præparat. gr. xx.
ſyrup. menth. unc. j.
aq. meliſſ. unc. iv.
—— ruth. unc. jß.
tinct. croc. auſtr. gtt. xx.
laud. liq. ſydenhami gtt. xvi.

M. S. detur omni bihorio cochleare unum.

62) ℞. Sarcocoll.
oliban.
maſtich. aa. dr. j.
mucilag. gum. tragac. q. ſ.

m.

m. f. pil. gr. iij.

S. *dentur omni trihorio tres pilulæ.*

63) ℞. Rhei elect. ſcrup ij.
myrobalan. citr. ſcrup. j.
ol. ſtill. cumin. gtt. j.
m. f. pulv. pro unica doſi.

64) ℞. Scammon. dr. ß.
pulv. antiſpaſmod. diſp. vien. dr. ij.
magneſ. nitr. unc. ß.
m. f. pulv.

S. *Sumatur omni veſpera* dr. j.

64) ℞. Scammon.
reſin. jalap. aa. dr. ß.
maſſ. pil. extract. cath. dr. j.
ſpirit. vin. q. ſ.
m. f. pil. gr. iij.

S. *Sumantur mane & veſperi tres pilulæ.*

66) ℞. Mercur. dulc. gr. xij.
ſolv. in aq. fumar. lib. j.
dein adde
mell. roſar.
ſyrup. fumar. aa. unc. j.

M. S. *detur quater per diem uncia una.*

67) ℞. Mercur. ſublimat. corroſiv. gr. vj.
ſolv. in ſpirit. frument. lib. j.

S. *Detur mane & veſperi uncia dimidia.*

68) ℞. Scamm. gr. vj.
milleped. ppt. dr. β.
ſtib. diaph. non abl. gr. xv.
m. f. pulv. parentur tales N. viij & ſumat æger mane & veſperi unum.

69) ℞. Fol. abſinth.
—— eupator. cannab. aa. unc. j.
conſciſſ. affunde
vini boni auſtriac. lib. iij.
relinq. vaſe clauſo in ferv. digeſt. per 2. horas dein colaturæ leviter expreſſæ
adde
oxymell. ſcillit. unc. iij.
ſpirit. nitr. dulc. unc. j.
M. S. detur omni trihorio cochleare unum ſenſim augendo doſin.

70) ℞. Stipit. dulc. amar. unc. ij.
ſciſſ. & leviter contuſ. infund.
ſ. q. æq. ferv. per ½ hor. dein momento
ebull.
colat. lib. jβ.
adde
oxymell. ſimpl.
ſyrup. fl. rhæad. aa. unc. j.
M. *S. Dentur omni trihorio unciæ tres.*

71) ℞. Nitr. pur. dr. j.
rob. ſamb. unc. iv.
ſyrup. diacod. unc. jß.
M. S. *Sumatur quater per diem uncia dimidia.*

72) ℞. Syrup. diacod. unc. ß.
aq. fl. rhæad. unc. ij.
ſpirit. ſulph. per campan. dr. ß.
m. f. hauſtus.

73) ℞. Lap. ancr.
acet. vin. aa. unc. ß.
ſyrup. 5. rad. aper. unc. j.
aq. flor. ſamb.
—— fœnic. aa. unc. iij.
terr. fol. tart. dr. ß.
liq. anod. mineral. gtt. vj.
M. S. *Dentur omni trihorio duo cochlearia.*